

Koncepce rodinné a seniorské politiky pro období 2020–2022

2019

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

#rodinyvkrajích

#seniořivkrajích

Manažeri projektu:

Mgr. Zuzana Gašková Mgr.

Zuzana Rovenská

Zpracovatelé:

Ing. Radek Benda, Ph.D.

RNDr. Pavel Bednář, Ph.D.

Michaela Blahová

Mgr. Simona Čubáková

Ing. Lukáš Danko, Ph.D.

Ing. Bc. Bohdana Jiráková

Ing. Jana Matošková, Ph.D.

Mgr. Helena Miklová Mgr.

Renáta Straková

Ing. Leona Tolarová

Ing. Lucie Tomancová, Ph.D.

Koncepce rodinné a seniorské politiky pro období 2020–2022

Zlínský kraj

Obsah

MANAŽERSKÉ SHRNU TÍ	3	SWOT
ANALÝZA – VÝBĚR KRITICKÝCH BODŮ	4	
VIZE RODINNÉ A SENIORSKÉ POLITIKY ZLÍNSKÉHO KRAJE	5	
STRUKTURA CÍLŮ, OPATŘENÍ A AKTIVIT RODINNÉ A SENIORSKÉ POLITIKY ZK	6	
IMPLEMENTAČNÍ ČÁST – PLÁN NAPLNĚNÍ AKTIVIT	7	
SHRNU TÍ	7	
PREAMBULE.....	8	
ÚVOD	9	
POSTUP ZPRACOVÁNÍ KONCEPCE	10	
SOUČASNÁ KVALITA ŽIVOTA RODIN A SENIORŮ VE ZLÍNSKÉM KRAJI	12	

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	21	BYDLENÍ
.....	24	
DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA	28	
VZDĚLÁNÍ	30	
ZDRAVÍ	33	
VOLNÝ ČAS	37	
SOCIÁLNÍ VAZBY	40	
SOCIÁLNÍ JISTOTY	48	BEZPEČÍ
.....	52	
EKONOMICKÉ ZABEZPEČENÍ	56	
INFORMOVANOST	64	
ANALÝZA SWOT	68	
VIZE RODINNÉ A SENIORSKÉ POLITIKY ZLÍNSKÉHO KRAJE	73	
GENERÁLNÍ VIZE	73	
ROZŠÍŘENÁ VIZE	73	
CÍLE RODINNÉ A SENIORSKÉ POLITIKY ZLÍNSKÉHO KRAJE	75	
POPIS OPATŘENÍ A AKTIVIT	77	
IMPLEMENTAČNÍ ČÁST	86	
ZÁVĚR	87	
POUŽITÉ ZDROJE	88	
SEZNAM OBRÁZKŮ	95	
SEZNAM TABULEK	96	

Manažerské shrnutí

Podobně jako ostatní kraje České republiky, i Zlínský kraj aktivně přistupuje k řešení projektů Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů, reg. č. CZ.03.1.51/0.0/0.0/15_009/0006233, a Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň, reg. č. CZ.03.2.2.63/0.0/0.0/15_017/0006207, financovaných z Operačního programu Zaměstnanost a ze státního rozpočtu České republiky. Oba projekty naplňují mimo jiné opatření č. 32 Intenzivní spolupráce s kraji v rámci Koncepte rodinné politiky ze dne 4. září 2017, která ukládá Ministerstvu práce a sociálních věcí (dále jen MPSV) „vytvoření pracovní skupiny pro rodinnou politiku se zástupci MPSV a krajů a vytvoření metodiky pro podporu zapojení krajů do rozvoje rodinné politiky a politiky stárnutí“.

Na tomto základě pak Zlínský kraj, ve spolupráci s krajskými kanceláři poradkyň Ministerstva práce a sociálních věcí pro sladění rodinného a pracovního života a pro stárnutí, realizoval projekty Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů a Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň. Tyto projekty vedly prostřednictvím regionálních platforem a pracovních skupin k návrhu Koncepte rodinné a seniorské politiky pro Zlínský kraj v období 2020–2022. Hlavním cílem této koncepte je zvýšit koordinovanost, efektivitu, kvalitu a informovanost prostřednictvím implementace opatření a

nástrojů pro zvyšování kvality života rodin skrze rozvoj odpovídacích veřejných služeb, a to z hlediska jejich prostorového rozmístění, struktury a kvality, v návaznosti na systematický a trvalý sběr, analýzu a hodnocení sociálních a demografických údajů. Tato koncepce tedy nejprve podává analýzu současného stavu vybraných demografických a sociálněekonomických ukazatelů Zlínského kraje ve vztahu k rodinám a seniorům, a následně představuje vizi, hlavní cíl, prioritní pilíře, dílčí cíle a opatření vedoucí k jejich podpoře.

Vzhledem k faktu, že rodinná a seniorská politika je průřezové téma, analytická část této koncepce využívá informace ze strategií, koncepcí a analýz Zlínského kraje dostupných na <https://www.kr-zlinsky.cz/strategie-koncepce-a-analyzy-zlinskeho-kraje-cl-751.html>, a dále je doplněna o data poskytnutá Krajským úřadem Zlínského kraje, Českým statistickým úřadem a Krajským ředitelstvím policie Zlínského kraje. Kromě toho využívá výsledků jednání regionálních platforem Zlínského kraje, složených z expertů z oblastí pracovního trhu, rozvoje regionu, sociální práce, rodinné politiky, místní a regionální veřejné správy a samosprávy, vybraných neziskových organizací zaměřených na podporu rodin a seniorů, managementu organizací, kdy zástupci těchto aktérů a stakeholderů rodinné a seniorské politiky se práce na návrhu koncepce účastnili prostřednictvím svých odborných připomínek a podnětů, a to v návaznosti na jejich erudici a odborné zkušenosti.

SWOT analýza – výběr kritických bodů

Tabulka 1 Analýza silných a slabých stránok života na území ZK z pohľadu rodín a seniorů

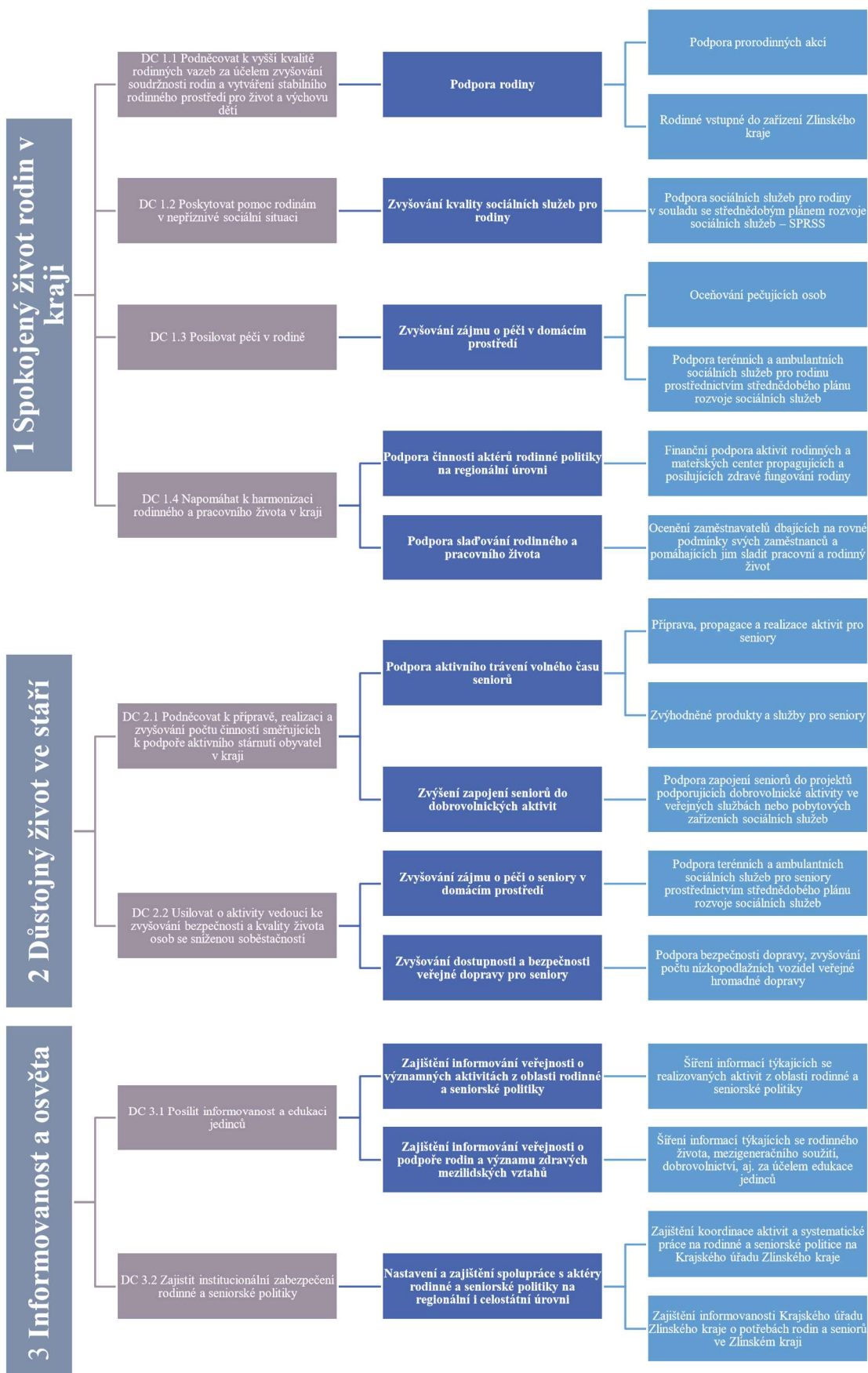
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
☐ Zlepšující se zajištění a dostupnost péče o děti v předškolním věku.	☐ Nedostatek finančně dostupného bydlení.
☐ Značná rozmanitost kraje v oblasti přírodních a kulturně-společenských předpokladů cestovního ruchu skýtající řadu příležitostí pro trávení volného času.	☐ Především východní část území kraje vykazuje nevyhovující napojení na nadřazenou dopravní infrastrukturu.
☐ Intenzivní spolková činnost ve srovnání s jinými kraji ČR.	☐ Nízká provázanost jednotlivých složek integrovaného dopravního systému.
☐ Existence neziskových organizací na podporu rodiny (např. rodinná a mateřská centra, Centra pro rodinu, Kluby maminek, volnočasové aktivity) a seniorů (seniorské kluby, spolky a další instituce) v kraji.	☐ Druhá nejnižší průměrná měsíční mzda zaměstnance a nízká výše důchodů v mezikrajském srovnání.
☐ Vysoká míra rodinné a komunitní sounáležitosti daná tradičními etnografickými regiony.	☐ Dlouhodobě druhý nejnižší průměrný čistý roční příjem domácnosti v mezikrajském srovnání.
☐ Nízká kriminalita na území kraje ve srovnání s jinými kraji ČR (bezpečný region).	☐ Nízká úroveň osvěty zaměřená na předcházení rozpadu funkčních vazeb a vztahů v rodinách.
☐ Oceňování pěstounů a neformálně pečujících osob ve Zlínském kraji.	☐ Chybějící jednotný systém sběru, prezentace a mapování aktivit a potřeb pro rodiny a seniory.
☐ Existence podpůrných nástrojů pro realizaci kulturních, společenských a sportovních aktivit zaměřených na aktivní trávení volného času rodin a seniorů.	☐ Na Krajském úřadě Zlínského kraje není zřízena samostatná pozice pracovníka pro rodinnou, resp. seniorskou politiku, a ani žádné samostatné oddělení zaměřené na seniorskou a rodinnou politiku.
☐ Dostatečné pokrytí území zdravotnickou záchrannou službou.	☐ Nízké kapacity sociálních služeb vůči předpokládaným demografickým trendům.

Tabulka 2 Analýza příležitostí a hrozeb s dopadem na kvalitu života v ZK z pohledu rodin a seniorů

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
☐ Zvyšující se zájem veřejnosti o dobrovolnictví.	☐ Klimatické změny a s nimi spojená rizika (např. riziko sucha a poklesu využitelnosti zdrojů pitné vody, což může vést k omezení dodávek a možností vlastního zajištění zdrojů pitné vody).
☐ Možnost využití dotačních titulů kraje pro podporu rodiny a seniorů.	☐ Selektivní migrace mladého a kvalifikovaného obyvatelstva.
☐ Možnost zapojení do celostátní soutěže Obec přátelská rodině a seniorům či obdobných výzev.	☐ Vysoký index stáří, tj. vyšší podíl složky poproduktivní populace v kraji než podíl složky předproduktivní.
	☐ Nevyhovující věková struktura lékařů primární péče (praktičtí lékaři) - vysoký podíl lékařů starších 60 let.
	☐ Nedostatek dětských psychiatrů v ČR.
	☐ Chybějící flexibilní úvazky na trhu práce.

Zlínský kraj posiluje roli a soudržnost rodin jako základního prvku svého sociálního rozvoje. Klade důraz na zvyšování kvality mezigeneračních vztahů v rodinách a zdůrazňuje péči v rodině. Podněcuje k vědomé přípravě na stáří a podporuje činnosti a služby vedoucí k jeho aktivnímu a odpovídajícímu prožití v závislosti na zdravotních a sociálních možnostech jedince. Snaží se o zvýšení vlastní odpovědnosti za kvalitu svého života a vytváří podmínky pro zjišťování potřeb rodin a seniorů.

Struktura cílů, opatření a aktivit rodinné a seniorské politiky ZK

Implementační část – plán naplnění aktivit

Koncepce rodinné a seniorské politiky bude průběžně naplňována Akčním plánem prorodinných a pro-seniorských aktivit Zlínského kraje, který bude Koncepci rodinné a

seniorské politiky každoročně konkretizovat. Akční plán následně rozpracovává jednotlivé aktivity naplňující opatření Koncepce rodinné a seniorské politiky, a to včetně finančního plánu. Opatření obsažená v této koncepci jsou pro rok 2020 současně akčním plánem. V prvním čtvrtletí roku 2021 bude proveden monitoring a zhodnocení roku 2020, a současně bude předložen Radě Zlínského kraje případný návrh na aktualizaci opatření pro rok 2022. Obdobně bude postupováno v roce 2022.

Výsledky monitoringu budou předkládány formou informativní zprávy Radě Zlínského kraje. Monitoring bude zahrnovat systematický sběr kvantitativních, kvalitativních a finančních údajů. Kvantitativní údaje budou sledovat naplňování jednotlivých opatření a realizaci konkrétních aktivit v jejich rámci. Kvalitativní údaje budou hodnotit naplňování navržených tematicky zaměřených indikátorů. A finanční údaje se budou zabývat celkově vynaloženými finančními prostředky, rozpočtovými finančními prostředky na jednotlivé aktivity, případně podílem cizích zdrojů na realizaci jednotlivých aktivit.

Shrnutí

Výsledky SWOT analýzy

A, ukazují v oblasti silných stránek na bezpečnost, a rozmanitost příležitostí pro aktivní trávení volného času rodin a seniorů, a to díky intenzivní spolkové činnosti a nastavené veřejné podpoře;

B, odhalují potřeby řešit slabé stránky v kvalitě života rodin a seniorů, a to v podobě dostupnosti v rámci integrovaného dopravního systému, nižší ekonomické síly kraje z hlediska průměrných příjmů, a tím i důchodů, omezenou prevenci rozpadu rodin a koordinaci aktivit k podpoře rodin a seniorů ze strany Zlínského kraje;

C, naznačují příležitosti k rozvoji kvality života rodin a seniorů v návaznosti na nárůst dobrovolnictví a možností využívání veřejné podpory;

D, definují hrozby ve vztahu ke kvalitě života rodin a seniorů v podobě klimatických změn, selektivní migrace mladých rodin, zvyšujícího se podílu seniorů, a tomu odpovídajícímu personálnímu a kapacitnímu zajištění zdravotnických a sociálních služeb a pracovních příležitostí.

Navrhované aktivity pak musí, v souladu s nadřazenými dokumenty ZK, MPSV ČR a možnostmi využití externích dotačních titulů, zajistit odpovídající personální, finanční a časové kapacity v rámci rozpočtových výhledů kraje, umožňující zřízení a udržování informačních systémů kraje a personálního zabezpečení k realizaci rodinné a seniorské politiky. Dále pak nastavit, koordinovat a realizovat specificky zaměřené programy kraje k podpoře aktivního života rodin a seniorů, marketingově podporovat aktivizaci dobrovolnictví, zajistit prevenci rozpadu rodin a rozvoj ambulantních a terénních služeb pro rodiny a seniory.

Preambule

Zlínský kraj je si vědom své společenské odpovědnosti za kvalitu života svých občanů, kdy vnímá nezastupitelnou roli rodin v ekonomickém a sociálním rozvoji svého území. Ač je rodina považována za základní jednotku socializace každého jedince, potýká se v současné době s množstvím výzev, jež zasahují do její role a významu. Na jedné straně získala vyšší odpovědnost za své činy s možností svobodně rozhodovat o svém rozvoji, na straně druhé se však potýká s nejistotami, které tato odpovědnost doprovází. V souladu s trendy v zemích OECD dochází ke změně pojetí rolí v rodině v péči o děti a domácnost. Zvyšuje se vzdělanost žen, roste snaha o snižování genderových nerovností v odměňování, zvyšuje se zájem o flexibilní pracovní úvazky v návaznosti na péči o děti, roste podíl domácností s jádrovou rodinou, běžné jsou neformální svazky, často také lidé v produktivním věku s ještě plně neosamostatněnými dětmi pečují o stárnoucí rodiče (fenomén tzv. sandwichové generace). Dochází také k zřizování vlastních veřejných služeb jakožto výsledku aktivizace rodin v občanské společnosti, a postupně se zvyšuje tlak na dostupnost kvalitních veřejných služeb a systematické řešení dostupnosti bydlení pro mladé rodiny. Stávající celosvětové sociální trendy a zvyšující se kvalita zdravotnické péče, daná technologickým vývojem jak v oblasti prevence, tak léčby, vedou k trvalému prodlužování délky života jeho občanů. V této souvislosti, a ve vazbě na demografický vývoj své populace, si Zlínský kraj plně uvědomuje nutnost posílit opatření a nástroje sloužící k plnohodnotnému a aktivnímu životu osob ve věku 65 a více let, jejichž podíl trvale roste, a to jak díky stárnutí osob narozených v letech 1945–1965, tak současně nižší porodností v posledních třiceti letech, související se sociálními a ekonomickými změnami daných vyšší vzdělaností, odpovědností za ekonomické zajištění rodiny, získávání (i zahraničních) zkušeností při budování profesní kariéry a v neposlední řadě i důrazu na význam volnočasových aktivit u tzv. generací Y (u lidí narozených zhruba mezi lety 1980–1995) a Z (u lidí narozených zhruba mezi lety 1995–2010).

Proto, podobně jako ostatní kraje České republiky, i Zlínský kraj aktivně přistupuje k řešení projektů Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů, reg. č. CZ.03.1.51/0.0/0.0/15_009/0006233, a Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň, reg. č. CZ.03.2.2.63/0.0/0.0/15_017/0006207, financovaných z Operačního programu Zaměstnanost a ze státního rozpočtu České republiky. Oba projekty naplňují mimo jiné opatření č. 32 Intenzivní spolupráce s kraji v rámci Koncepce rodinné politiky ze dne 4. září 2017, která ukládá Ministerstvu práce a sociálních věcí (dále jen MPSV) „vytvoření pracovní skupiny pro rodinnou politiku se zástupci MPSV a krajů a vytvoření metodiky pro podporu zapojení krajů do rozvoje rodinné politiky a politiky stárnutí“.

Na tomto základě pak Zlínský kraj, ve spolupráci s krajskými kanceláři poradkyň Ministerstva práce a sociálních věcí pro sladění rodinného a pracovního života a pro stárnutí, realizují projekt Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů a projekt Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň, které prostřednictvím regionálních platform a pracovních skupin, v nichž se scházejí klíčoví aktéři a stakeholderi rodinné a seniorské politiky Zlínského kraje, zpracovávají krajský návrh Koncepce rodinné a seniorské politiky pro Zlínský kraj v období 2020–2022. Cíle této koncepce je zvýšit koordinovanost, efektivitu, kvalitu a informovanost prostřednictvím implementace opatření a nástrojů pro zvyšování kvality života rodin skrze rozvoj odpovídacích veřejných služeb, a to z hlediska jejich prostorového rozmístění,

struktury a kvality, v návaznosti na systematický a trvalý sběr, analýzu a hodnocení sociálních a demografických údajů.

Úvod

Vycházejíc z preambule a národních koncepčních a strategických dokumentů, koncepce rodinné politiky tvoří jednu ze základních součástí sociálních politik státu, kdy bez její existence, resp. realizace, by nebylo možné naplňovat články 29 a 32 Listiny základních práv a svobod, které hovoří o právu žen, mladistvých a zdravotně postižených osob na zvláštní pracovní podmínky, kdy rodičovství a rodina jsou pod ochranou státu a rodiče pečující o děti mají právo na pomoc státu. Tímto se Česká republika jednoznačně hlásí k odpovědnosti za podporu rodiny. V této návaznosti pak MPSV, prostřednictvím výše zmíněného strategického dokumentu Koncepce rodinné politiky, vymezilo témata a opatření vedoucí k naplnění jejího hlavního cíle, jímž je funkčnost rodiny, kdy klíčové principy tvoří možnost volby, blaho dítěte a posilování mezigenerační solidarity.

Na tomto základě, a v souladu s touto koncepcí, je možné utvářet krajské rodinné politiky, které zohledňují příslušná prostorová, demografická, sociální, kulturní a ekonomická specifika, jak z pohledu společensko-kulturních předpokladů nastavení opatření, tak současného stavu, struktury, kvality, potřeb a možností financování veřejných služeb daných rozpočtovým určením daní a kompetencemi příslušných orgánů veřejné správy. V tomto ohledu se v současné době ve většině krajů teprve vytvářejí první krajské koncepce rodinné politiky, které by tuto problematiku měly uchopit z komplexního a systematického pohledu, neb rodinná politika je průmětem mnoha jiných strategických dokumentů a je dotčena parciálními a vzájemně neprovázanými činnostmi orgánů veřejné správy, řešících dílčí složky rodinného života, včetně reakce na stárnutí populace. Výzvou této koncepce je, že musí do svého objektu řešení zahrnout jak rodiny funkční, tak znevýhodněné, a navíc musí reagovat na požadavek podpory rodin v různých etapách svého vývoje, včetně mezigeneračních vztahů. Ve shodě s Kaufmannem (2005) in Kuchařová et al. (2014) je cílem regionálně a lokálně zaměřených rodinných politik A, zlepšení právního statusu rodin; B, zmnožení dostupných zdrojů; C, zlepšení příležitostí; D, zlepšení kompetencí jednat. V tomto ohledu je pak podle Schultze et al. (2009) (tamtéž) možné implementovat následující opatření, resp. intervence, A, ekologické intervence (nabídka nepravidelného hlídání a péče o děti v rámci flexibilní hodinové docházky, nabídky poradenství); B, pedagogické intervence (vzdělávání, zdravotní prevence); C, ekonomické intervence (např. rodinný pas, nabídka výhodných stavebních pozemků, úvěry na bydlení); a D, právní intervence. V této souvislosti je nutné poznamenat, že výsledky intervencí na základě měřitelných indikátorů lze pozorovat spíše ve střednědobém měřítku, neb rodina je společenským konceptem, při kterém musíme vnímat i její vývoj, stejně jako sociální, kulturní a náboženský status, a na nich se odvíjející hodnotová měřítka a priority, při zohlednění současných východisek behaviorální ekonomie. Avšak na rozdíl od národně zaměřených rodinných politik její komplexní uchopení, znalost regionálních specifik a tvorba na základě regionálního partnerství, jí umožňují rychleji reagovat na aktuální potřeby krajů, včetně

dosazení časově příznivějších výsledků nežli v případě opatření realizovaných na národní úrovni.

V souladu s těmito východisky a doporučeními uvedenými v Kuchařová et al. (2014), pak tato koncepce nejprve podává analýzu současného stavu vybraných demografických a sociálněekonomických ukazatelů Zlínského kraje ve vztahu k rodinám a seniorům, a následně představuje vizi, hlavní cíl, prioritní pilíře, dílčí cíle a opatření vedoucí k jejich podpoře.

Postup zpracování koncepce

Vzhledem k faktu, že rodinná a seniorská politika je průřezové téma, analytická část této koncepce využívá a opírá se o informace ze strategií, koncepcí a analýz Zlínského kraje dostupných na <https://www.kr-zlinsky.cz/strategie-koncepce-a-analyzy-zlinskeho-kraje-cl-751.html>. Konkrétně byly využity tyto podklady: Strategie rozvoje Zlínského kraje 2009–2020, Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030, Aktualizace Programu rozvoje cestovního ruchu Zlínského kraje na období 2015–2020, Koncepce rozvoje cyklodopravy na území Zlínského kraje, Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020, Aktualizace územní energetické koncepce Zlínského kraje, Krajská koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Zlínského kraje pro období 2014–2022, Koncepce protidrogové politiky ve Zlínském kraji na léta 2015–2019, Koncepce rozvoje místní kultury Zlínského kraje na léta 2015–2024, Rozvoj kolejové dopravy ve Zlínském kraji - dopravní koncepce a strategie kraje pro kolejovou dopravu, Plán dopravní obslužnosti území - Zlínský kraj na léta 2012–2016, Strategie bezpečnosti silničního provozu Zlínského kraje na období 2012–2020, Analýza potřeb v území - Krajský akční plán rozvoje vzdělávání pro území Zlínského kraje, Koncepce rozvoje regionálních funkcí knihoven ve Zlínském kraji na období 2014–2017, Koncepce rozvoje organizací Zlínského kraje v oblasti kultury na léta 2015–2024, Koncepce účinnější podpory památkové péče ve Zlínském kraji verze r. 2016, Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje 2016, Koncepce prevence kriminality ve Zlínském kraji na léta 2018–2022, Bezpečnostní analýza Zlínského kraje - rok 2018, Koncepce romské integrace ve Zlínském kraji na léta 2015–2018, Koncepce podpory zaměstnanosti ve Zlínském kraji, Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve Zlínském kraji pro období 2020–2022.

Analýza je dále doplněna o data poskytnutá Krajským úřadem Zlínského kraje, Českým statistickým úřadem a Krajským ředitelstvím policie Zlínského kraje.

Kromě toho v rámci projektů Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů, reg. č. CZ.03.1.51/0.0/0.0/15_009/0006233, a Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň, reg. č. CZ.03.2.2.63/0.0/0.0./15_017/0006207, probíhaly jednání regionálních platforem Zlínského kraje složených z expertů z oblastí:

- pracovního trhu,
- rozvoje regionu,
- sociální práce,
- rodinné politiky,
- zdravotnictví,
- dopravy,
- školství,
- volnočasových aktivit,
- místní a regionální veřejné správy a samosprávy,
- vybraných neziskových organizací zaměřených na pomoc rodinám a seniorům, - managementu organizací.

Tyto platformy se podílely na zpracování Koncepte rodinné a seniorské politiky pro období 2020–2022 prostřednictvím svých odborných připomínek a podnětů ve vztahu k jejich nabyté erudici a zkušenostem.

K tématům, kterým se jednání platforem věnovala, patřily zejména následující oblasti na území Zlínského kraje:

- dopravní dostupnost venkovských obcí,
- důraz na prevenci a odpovědnost jedince za svůj život,
- edukace v oblasti fungování mezilidských vztahů,
- finanční dostupnost bydlení,
- geriatrická péče,
- harmonizace pracovního a soukromého života,
- kapacity pobytových, ambulantních a terénních služeb pro seniory,
- komunitní sounáležitost a spolková činnost v obcích,
- nabídka psychoterapeutických služeb,

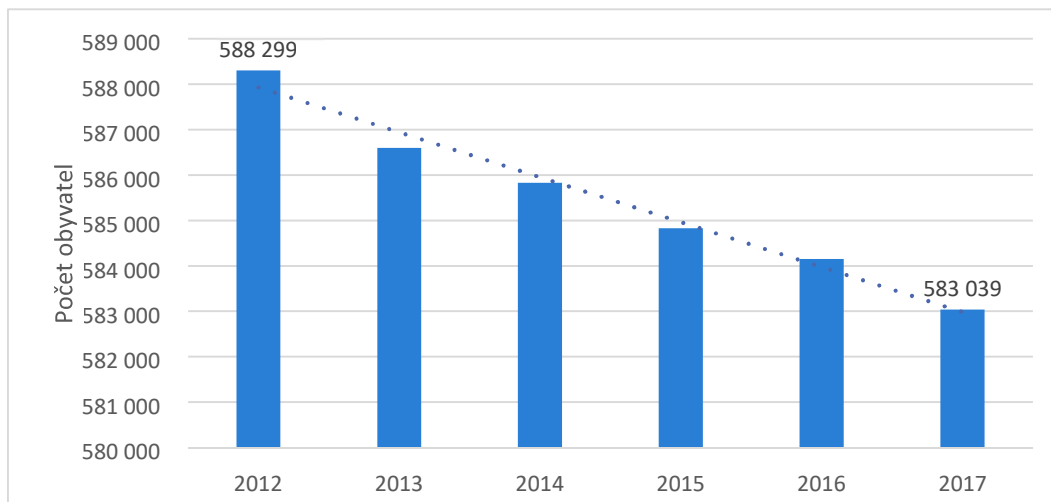
- oceňování pěstounů a neformálně pečujících,
- odlehčovací služby,
- rozmístění a zajištění odpovídajícího počtu odborných lékařů,
- podpora mezigenerační solidarity,
- podpora nefunkčních rodin v kraji,
- podpora neziskových organizací se zaměřením na pomoc rodinám a seniorům v kraji,
- podpora spolupráce mezi firmami a vzdělávacími organizacemi,
- problematika sociálního bydlení,
- propagace a podpora mateřských a rodinných center,
- propagace a podpora prarodinných aktivit,
- začleňování pečujících osob na trh práce.

Současná kvalita života rodin a seniorů ve Zlínském kraji

Zlínský kraj leží na východě České republiky při hranici se Slovenskem. Na jihozápadě hraničí s krajem Jihomoravským, na severozápadě s Olomouckým a v severní části s krajem Moravskoslezským. Zlínský kraj je tvořen čtyřmi okresy – Vsetín, Zlín, Uherské Hradiště a Kroměříž. Zlínský kraj má rozlohu 3 964 km², což z něj dělá čtvrtý nejmenší kraj v ČR (zaujímá 5 % plochy ČR, je jedenáctým krajem z hlediska své velikosti). Rozlohou je největším okresem kraje Vsetín, který zaujímá 28,8 % území kraje. Okres Zlín je nejlidnatějším okresem kraje, žije v něm 32,7 % všech obyvatel. Nejmenším okresem jak rozlohou, tak počtem obyvatel je okres Kroměříž, s hustotou osídlení 144 obyv./km². V okrese Uherské Hradiště žije 24 % obyvatel. Zlínský kraj zahrnuje tři významné národopisné regiony – Valašsko, Hanou a Slovácko.

Zlínský kraj je tvořen 307 obcemi, z toho 30 z nich má statut města. Průměrná rozloha obcí Zlínského kraje (13,0 km²) je větší, než je průměrná rozloha obcí v České republice (12,6 km²). Obce Zlínského kraje jsou rozděleny do 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (obce III. stupně) a ty jsou dále děleny do celkem 25 územních obvodů pověřených obcí (obce II. stupně). Správním centrem kraje je město Zlín. V krajském městě Zlín žije 13,3 % všech obyvatel Zlínského kraje.

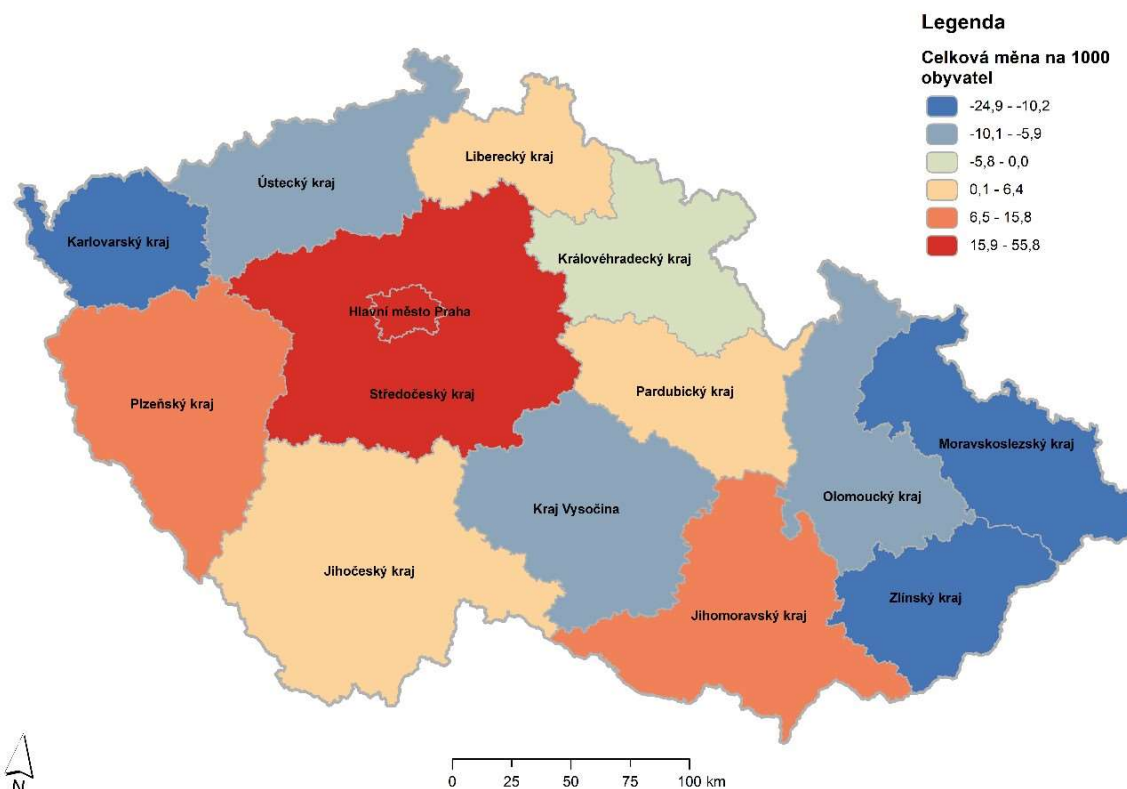
Hustotou obyvatelstva je Zlínský kraj pátým nejhustěji osídleným v naší zemi. Na území Zlínského kraje v roce 2016 žilo 583 698 obyvatel, což jej činilo osmým nejlidnatějším krajem v ČR (s 5,5 % podílem na celkovém obyvatelstvu) (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 26). Nicméně počet obyvatel v kraji má klesající tendenci - viz Obrázek 1.

Obrázek 1: Vývoj počtu obyvatel Zlínského kraje v letech 2012–2017

Zdroj: ČSÚ Zlín (2019) Obrázek 2 podává pohled na prostorové diferenciaci u celkové měny obyvatelstva v letech 2012–2017, tj. poměru součtu narozených a zemřelých a přistěhovalých a vystěhovalých na 1000 obyvatel, v krajích ČR. Zlínský kraj pak vykazuje třetí nevyšší zápornou hodnotu celkové měny obyvatelstva mezi kraji ČR za toto období, a to -10,2 %.

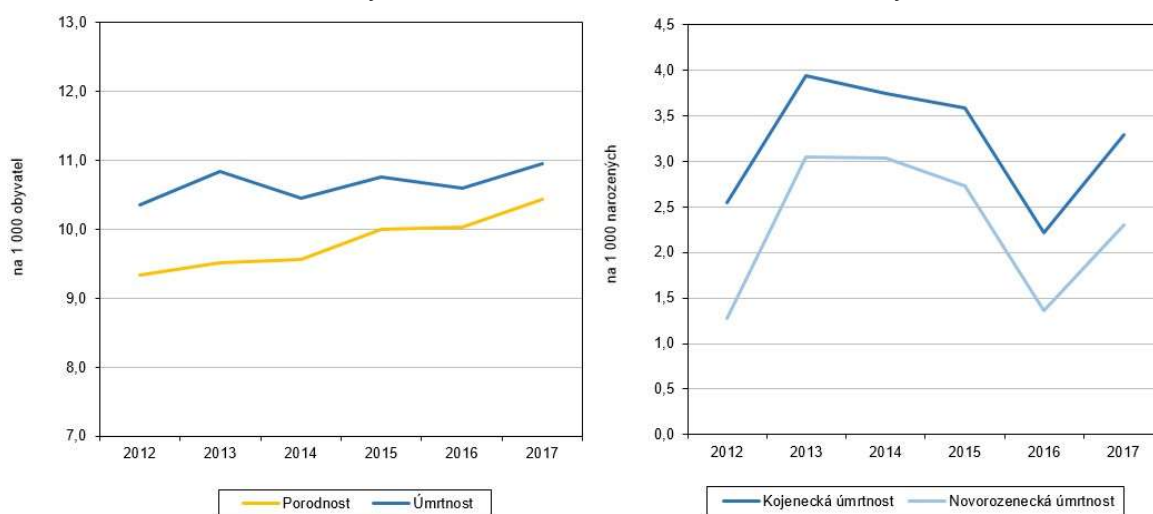
Obrázek 2: Celková měna obyvatelstva krajů ČR mezi lety 2012–2017 na 1000 obyvatel

Zdroj: vlastní zpracování na základě ČSÚ Zlín a podkladových dat ARCDATA Praha a ČÚZK (2018)

Obrázek 3 zahrnuje vývoj porodnosti a úmrtnosti ve Zlínském kraji. Je zřejmé, že úmrtnost po celé sledované období 2012–2017 převyšuje porodnost, ale rozdíl mezi nimi se v průběhu období 2012–2017 snižuje. Podíváme-li se na situaci v celé ČR, úhrnná plodnost v ČR, tedy průměrný počet dětí připadající na jednu ženu při zachování věkově specifických měř plodnosti daného roku, v roce 2016, pátým rokem v řadě, meziročně vzrostla. Zvýšila se z 1,57 na 1,63 dítěte a udržela se tak nad hodnotou 1,5, která je považována za hranici „nízké“ plodnosti. Vyšší úroveň plodnosti než 1,63 z roku 2016 byla v ČR naposledy v roce 1993 (1,67). Ani tato úroveň plodnosti však v dlouhodobém pohledu nezajišťuje prostou reprodukci populace; k té by byla potřeba plodnost minimálně ve výši 2,1 dítěte na jednu ženu (v ČR naposledy v roce 1980). Obrázek 3 zachycuje i kojeneckou a novorozeneckou úmrtnost ve Zlínském kraji v letech 2012–2017.

Obrázek 3: Porodnost/úmrtnost a kojenecká/novorozenecká úmrtnost ve Zlínském kraji za období 2012–2017

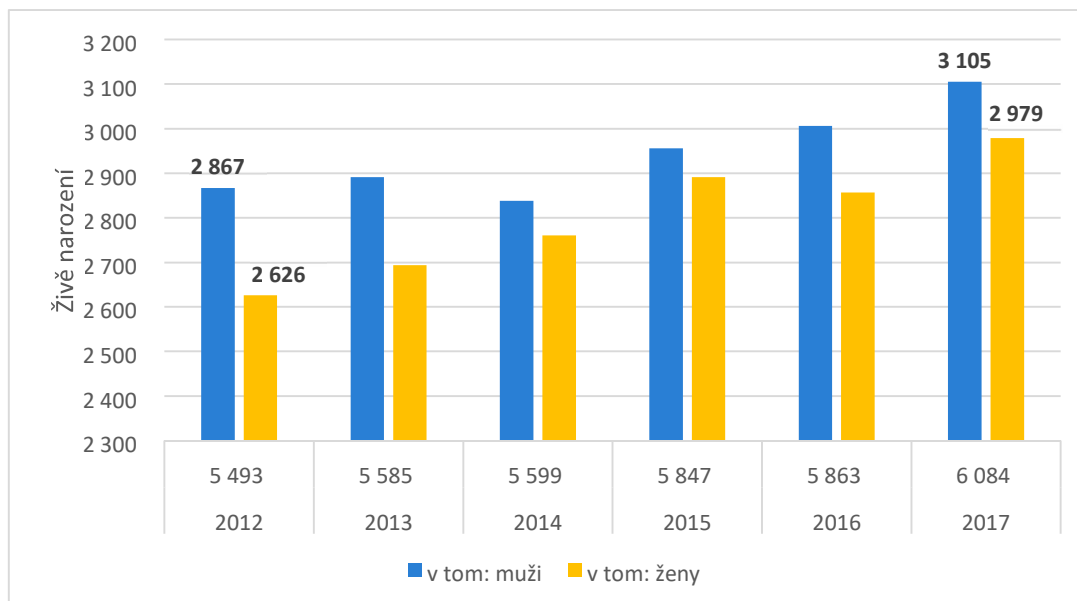

Zdroj: ČSÚ Zlín (2019)

Mezi živě narozenými dětmi v kraji dlouhodobě převažují chlapci (viz Obrázek 4).

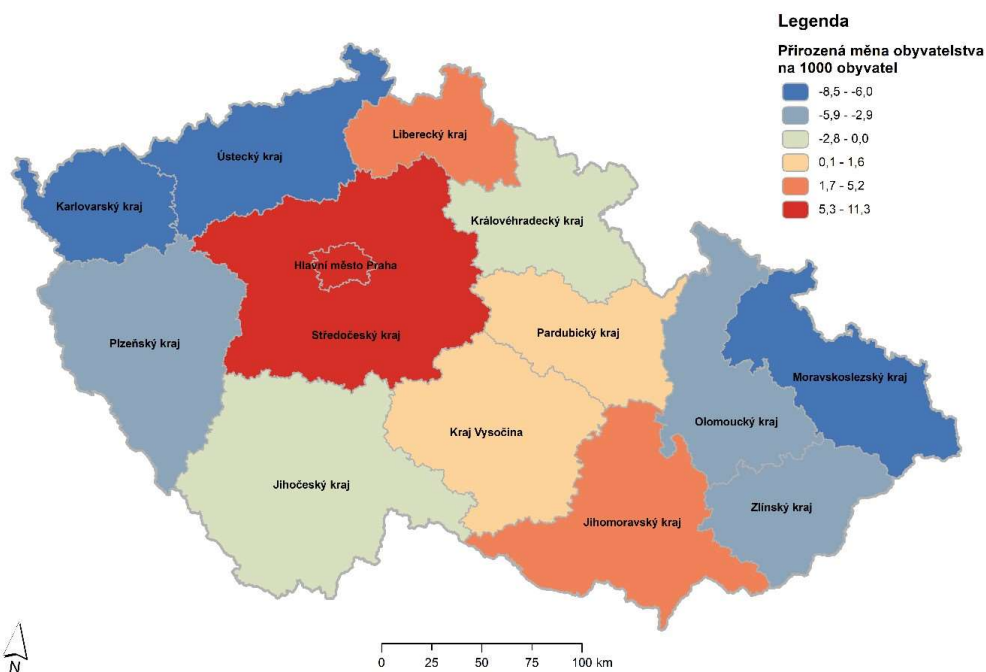
Obrázek 4: Živě narození ve Zlínském kraji za sledované období 2012–2017

Zdroj:
ČSÚ
Zlín
(2019)

Obrázek 5 zachycuje součet přirozené měny obyvatelstva v letech 2012–2017, tj. poměru narozených a zemřelých na 1000 obyvatel, v krajích ČR. Zlínský kraj vykazuje za toto období negativní saldo přirozené měny (-5,1 %), tudíž ztrátu obyvatel díky vyšší úmrtnosti než porodnosti. Nicméně v několika dalších krajích v ČR je ztráta obyvatel v důsledku přirozené měny obyvatelstva ještě vyšší.

Obrázek 5: Přirozená měna obyvatelstva krajů ČR mezi lety 2012–2017 na 1000 obyvatel

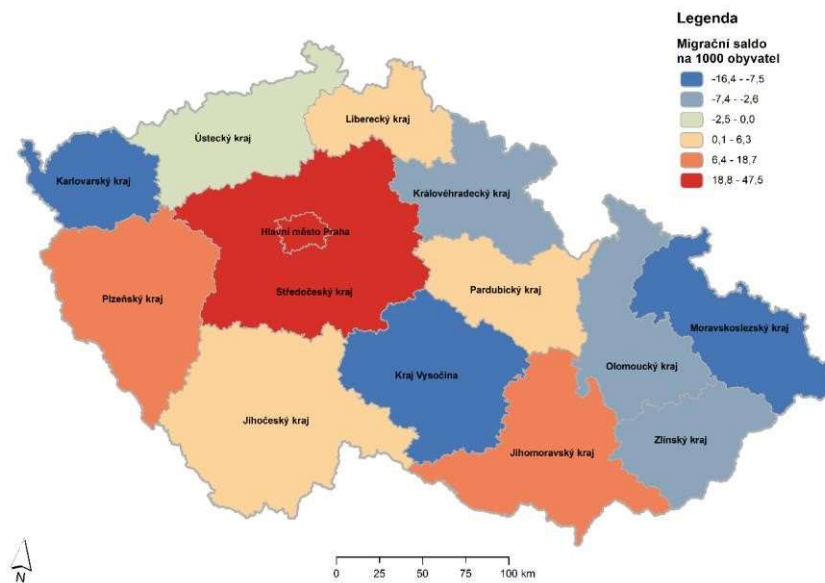

Zdroj: vlastní zpracování na základě ČSÚ Zlín a podkladových dat ARCDATA Praha a ČÚZK (2018)

Kromě přirozeného úbytku obyvatelstva navíc všechny okresy ve Zlínském kraji od roku 2010 (nejvíce okresy Vsetín a Zlín) čelí riziku viditelného trendu vystěhovávání (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 29). Obrázek 6 představuje součet mechanické měny

obyvatelstva v letech 2012–2017, tj. poměru přistěhovalých a vystěhovalých na 1000 obyvatel, tedy hodnotu migračního salda, v krajích ČR. Zlínský kraj vykazuje ztrátu obyvatel migrací (-5,1 ‰), což svědčí o jeho nižší atraktivitě. Nicméně několik dalších krajů v ČR má ztrátu obyvatel migrací ještě vyšší. Lze usuzovat, vzhledem ke geografické blízkosti, že atraktivní je pro stěhování obyvatel Zlínského kraje Jihomoravský kraj, který má přírůstek obyvatel migrací.

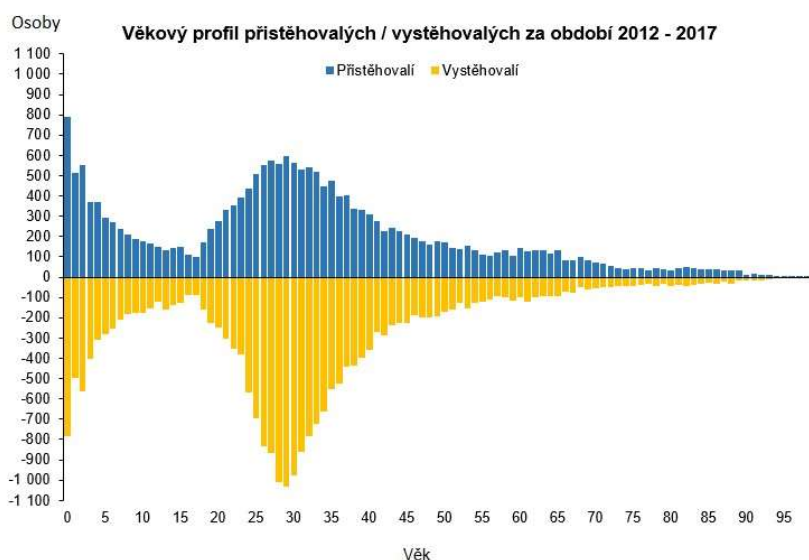
Obrázek 6: Mechanická měna obyvatelstva krajů ČR mezi lety 2012–2017 na 1000 obyvatel

Zdroj: vlastní zpracování na základě ČSÚ Zlín a podkladových dat ARCDATA Praha a ČÚZK (2018)

Závažným problémem je tzv. selektivní migrace, kdy dochází k migraci mladého a kvalifikovaného obyvatelstva mimo území Zlínského kraje, často do okolních hospodářských center (Brno, Praha) (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 30). Věkový profil přistěhovalých/vystěhovalých ukazuje Obrázek 7. V roce 2016 se z regionu odstěhovalo ve věkové kategorii 25–39 let o 653 osob více, než přistěhovalo (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 41). Z analýzy studentů UTB ve Zlíně s trvalým bydlištěm mimo Zlínský kraj vyplynulo, že z celkového počtu 420 respondentů, 34 % plánuje po studiích ve Zlínském kraji setrvat a usadit se a 66 % neplánuje v kraji zůstat. (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 41–42)

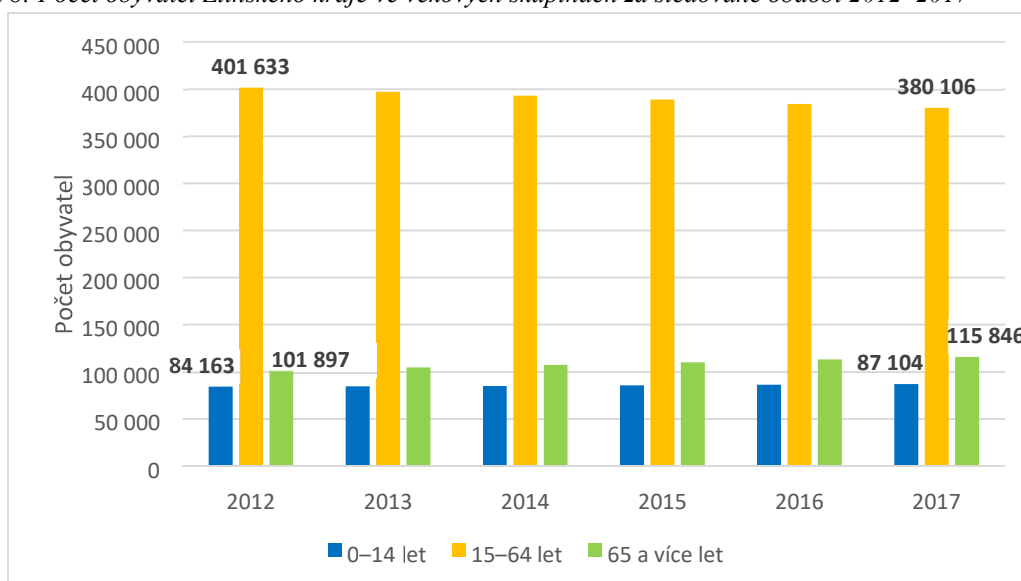
Obrázek 7: Pohyb obyvatel a věkový profil Zlínského kraje

Zdroj: ČSÚ Zlín (2019)

Celkově je vývoj věkového složení obyvatel v kraji charakterizován snižujícím se podílem obyvatel v produktivním věku a naopak zvyšujícím se podílem obyvatel starších 65 let.

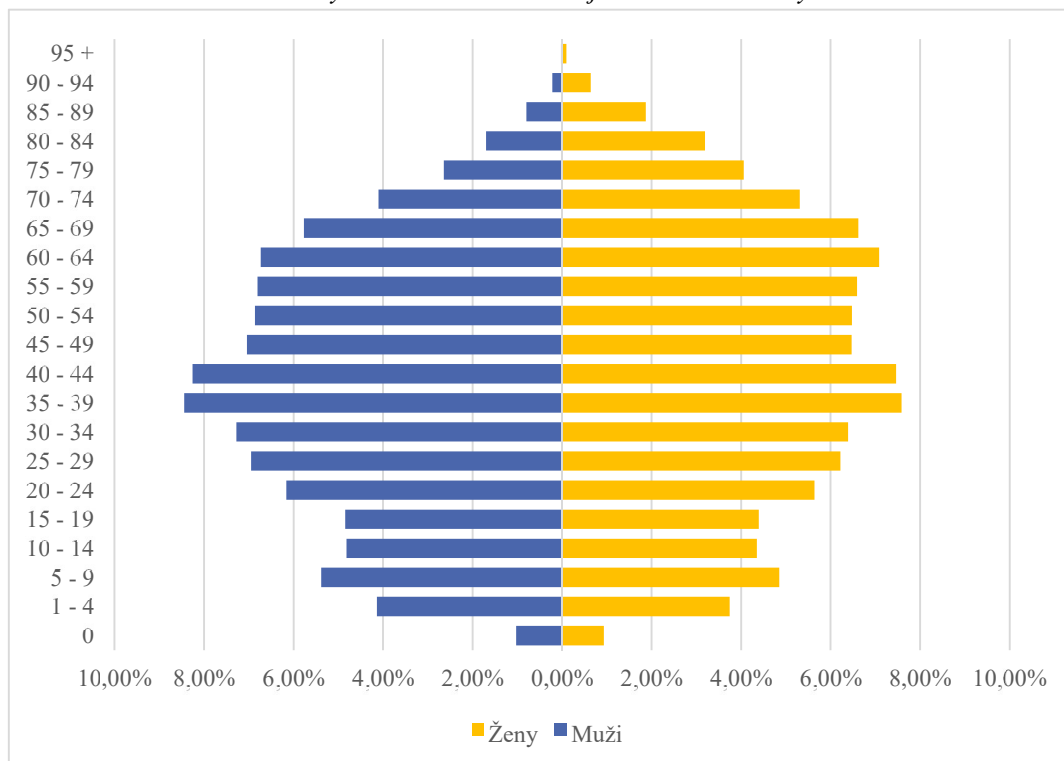
Obrázek 8: Počet obyvatel Zlínského kraje ve věkových skupinách za sledované období 2012–2017

Zdroj: ČSÚ Zlín (2019)

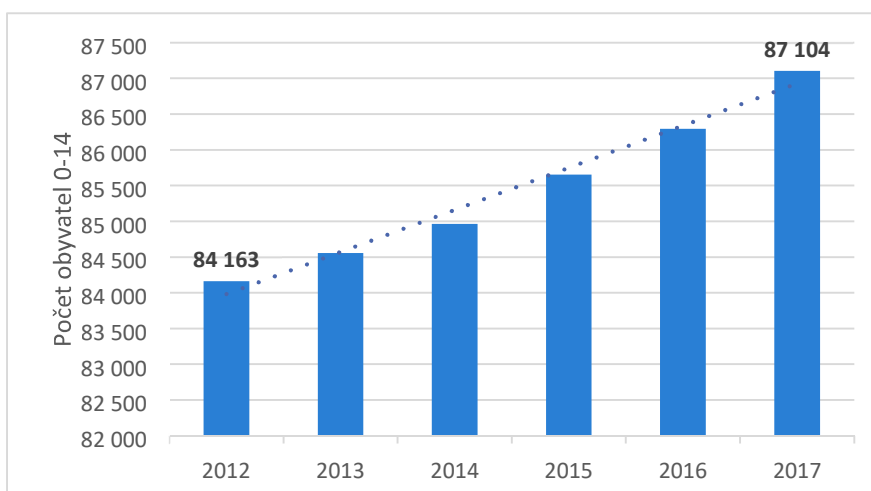
Obrázek 8 ukazuje, že již nyní má ve Zlínském kraji převahu podíl složky poproduktivní populace (obyvatelstvo ve věku 65 a více let) nad složkou předproduktivní (obyvatelstvo ve věku 0–14 let). Navíc venkovská sídla vykazují vyšší podíl seniorů vůči populaci do 15 let oproti městským sídlům.

Obrázek 9: Struktura obyvatelstva Zlínského kraje na základě věkových kohort

Zdroj: ČSÚ Zlín (2019)

Obrázek 9 představuje věkovou strukturu Zlínského kraje na základě věkových kohort za období 2012–2017, přičemž podává přehled o procentuálním zastoupení jednotlivých věkových skupin, kde nejvyšší podíl můžeme sledovat u skupin 35 až 39 a 40 až 44 u žen i mužů. Mezi obyvateli staršími 70 let převažují ženy. Obrázek 10 Vývojový trend počtu obyvatel skupiny 0–14 ve Zlínském kraji za sledované období 2012–2017

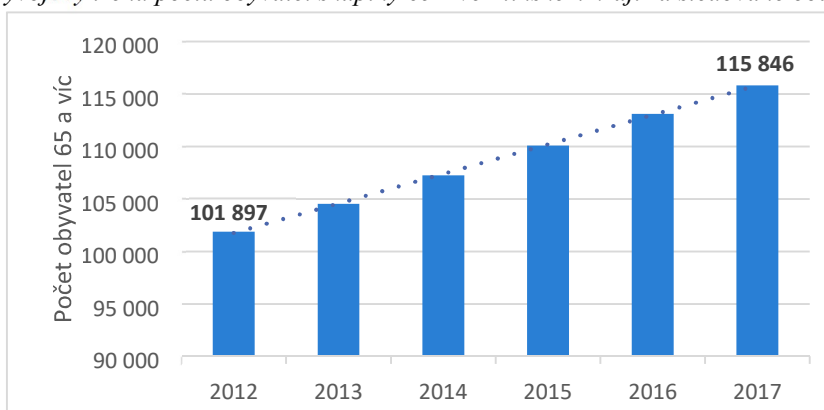
Zdroj: ČSÚ Zlín (2019)

Počet obyvatel skupiny 0–14 let má ve sledovaném období 2012–2017 rostoucí tendenci (viz Obrázek 10), obdobně jako počet obyvatel skupiny 65 a více let (viz Obrázek 11). Zastoupení obyvatel ve věku 65 a více let je ve Zlínském kraji velmi vysoké, Zlínský kraj v tomto kritériu je na třetí nejvyšší pozici mezi kraji. Ve Zlínském kraji roste i podíl obyvatel ve věkové kategorii 85+. Od r. 2012 vzrostl z původních 1,66 % v roce 2012 na 2,03 % v roce 2017. Z tohoto počtu tvoří přibližně 27 % muži a 73 % ženy.

Obrázek 11 Vývojový trend počtu obyvatel skupiny 65+ ve Zlínském kraji za sledované období 2012–2017

Zdroj: ČSÚ Zlín

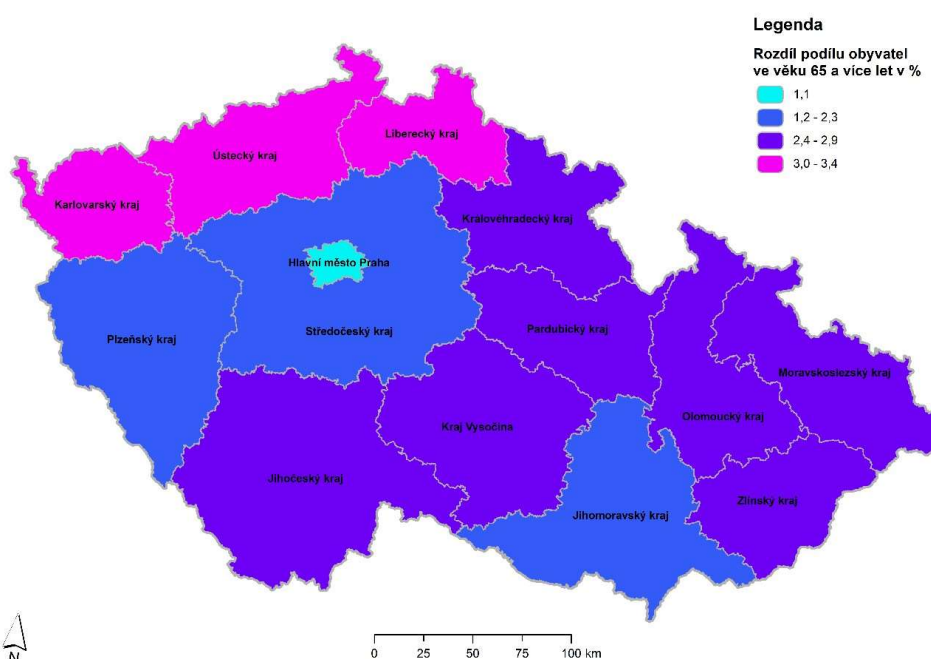
Obrázek znázorňuje podíl veku 65 a více obyvatel v kdy je možné jednoznačný

(2019)
12
rozdíl
obyvatel ve
let v letech
1000
krajích ČR,
odhalit
trend

stárnutí obyvatelstva ve všech z nich. Tímto se bude zvyšovat hodnota indexu ekonomické závislosti, a v této souvislosti bude též docházet ke zvyšování významu seniorské politiky. Zlínský kraj se nachází v druhé skupině krajů s nejvyššími hodnotami rozdílu podílu obyvatel ve věku 65 a více let v letech 2012–2017 na 1000 obyvatel, kdy v jeho případě tato hodnota činí 2,6 %.

Obrázek 12: Změna podílu obyvatel ve věku 65 a více let v krajích ČR mezi lety 2012–2017 v %

Zdroj: vlastní zpracování na základě ČSÚ Zlín a podkladových dat ARCDATA Praha a ČÚZK (2018)

K 31. 12. 2018 byl průměrný věk obyvatel Zlínského kraje 43,1 let (tj. mírně nad průměrem ČR – 42,3 let) (ČSÚ 2019). Průměrný věk obyvatel ve venkovských obcích je zpravidla nižší než průměrný věk obyvatel obcí nad 5 tis. obyvatel (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 11). Tím, jak se nejstarší věková skupina obyvatel zvětšuje za současného daleko pomalejšího početního růstu dětské složky (věková skupina 0–14 let), tak výrazně stárne obyvatelstvo Zlínského kraje (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 32) a postupně narůstá i hodnota průměrného věku obyvatel. V roce 2050 průměrný věk obyvatel Zlínského kraje podle odhadů dosáhne 50,2 let. Tím se kraj stane nejstarším regionem ČR.

Senioři tvoří velmi heterogenní skupinu, ve které existují výrazné rozdíly mezi jednotlivými kategoriemi. Zatímco část starší generace zůstává spotřebitelsky poměrně pasivní, nemalá část představuje finančně dynamickou skupinu (ANON. 2011). Proto mnohé firmy postupně přicházejí na to, že senioři představují atraktivní spotřebitelskou skupinu (ANON. 2013). Ekonomové dokonce předvídají, že se senioři již za několik málo let stanou vůbec nejdůležitější skupinou zákazníků. Profitovat z toho mají především obory jako zdravotnictví, ale i cestovní ruch, oděvnictví a další odvětví. (Dostál 2014) Nicméně právě na seniory cílí také řada nekalých praktik a podvodů (Horáček 2017). Vlivem stárnutí dochází u člověka ke změnám jak v oblasti vnímání, pozornosti, tak i paměti (Vágnerová 2007), což může člověka vůči těmto praktikám činit zranitelnějším.

Při analýze kvality života rodin a seniorů v kraji bylo blíže analyzováno 11 oblastí (viz Obrázek 13).

Obrázek 13: Analyzované prvky kvality života rodin a seniorů v kraji

Zdroj: vlastní zpracování

Životní prostředí

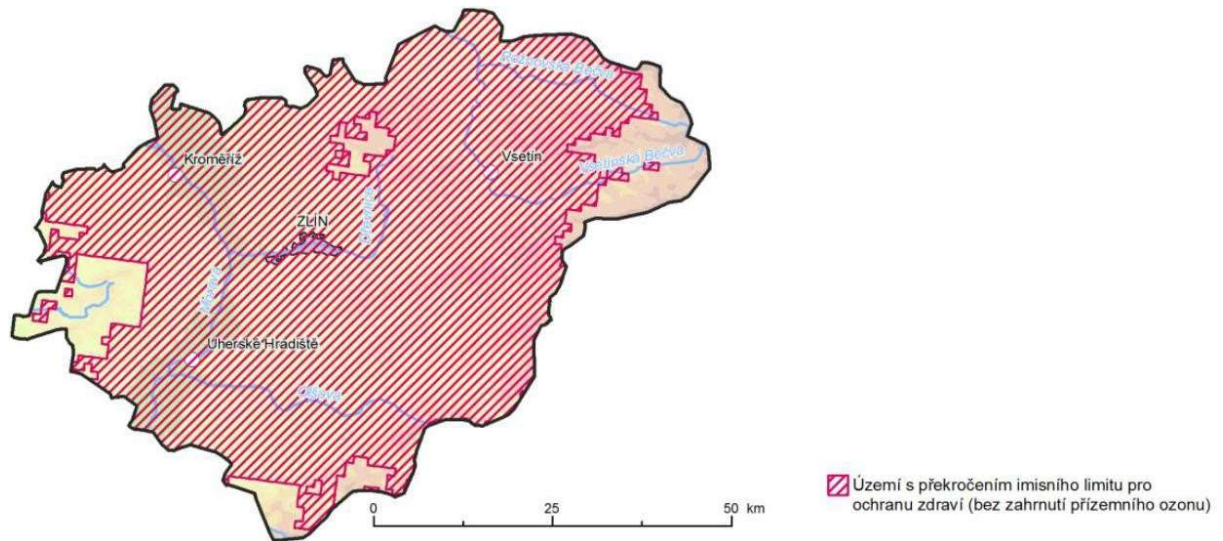
Životní prostředí ve Zlínském kraji lze hodnotit jako velmi zachovalé, což je pro život rodin i seniorů příznivé. Velkou část rozlohy Zlínského kraje zaujímají chráněná území. Mezi velkoplošná chráněná území jsou zařazeny CHKO Beskydy a CHKO Bílé Karpaty, které zahrnují zhruba 30 % území kraje. CHKO Bílé Karpaty patří mezi šest biosférických rezervací UNESCO v ČR. Na území kraje se dále nachází 48 přírodních rezervací, z toho 6 národních, a 139 přírodních památek, z toho 2 národní. (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 6) Navíc Zlínský kraj patří k lesnatým krajům, lesy zaujímají přibližně 40 % z jeho celkové rozlohy.

Kromě úrodných nížin v moravských úvalech má kraj poměrně nekvalitní půdu, která se hodí spíše k pastevectví (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 6). Pro svažitost a členitost terénu je navíc obdělávání půdy ve velké části kraje obtížné (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 6). To na druhé straně nahrává rozvoji ekologického zemědělství v kraji. Roste počet farem s agroturistikou, prodejem biopotravin apod. (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 16). Dobře se rozvíjí také ekologické zelinářství a ovocnářství. Počet ekofarek ve Zlínském kraji v roce 2016 dosáhl 370 z celkového počtu 4 243 ekofarek v ČR. Co se týče produkce biopotravin, v roce 2016 mělo ve Zlínském kraji evidováno sídlo 44 výrobců biopotravin z celkového počtu 607 výrobců v ČR. (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 83) To může usnadňovat přístup rodin i seniorů ke kvalitním lokálním potravinám.

Kvalita ovzduší ve Zlínském kraji je dlouhodobě ovlivněna zejména dálkovým přenosem znečištění z Moravskoslezského kraje (potažmo Polska), silniční dopravou, a také lokálními topeništi v kombinaci s aktuálními meteorologickými a rozptylovými podmínkami (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 77). Ovzduší v samotném Zlínském kraji je znečištěno především v největších městech – ve Zlíně, Uherském Hradišti, Valašském Meziříčí a v jejich okolí. Největším zdrojem emisí znečišťujících látek jsou zde podniky z odvětví chemického průmyslu, podniky zásobování teplem a energiemi a podniky sklářského průmyslu (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 48). Ačkoliv emise ze zdrojů znečišťujících látek v kraji klesají (v přepočtu na plochu kraje patří k nejnižším mezi kraji ČR), díky dálkovému přenosu znečištění došlo v roce 2016 k překročení imisního limitu pro aspoň jednu znečišťující látku na celkem 71 % území kraje (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 77). K překročení denního limitu u prachových částic PM10 dochází na přibližně 5 % území více jak 36 x za rok (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 78). K překročení ročního limitu pro benzo(a)pyren dochází pak na přibližně 18 % území (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 78). Přízemní ozón překračuje v letních měsících platný limit na více jak polovině území (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 78). Obrázek 14 zachycuje oblasti kraje s

překročenými imisními limity. Nicméně i přes tato fakta lze kvalitu ovzduší ve srovnání s jinými kraji považovat za vyhovující. Navíc snahou Zlínského kraje je podporovat ekologičtější vytápění v obcích a využívání alternativních zdrojů energie, které by měly snižovat závislost území na dodávkách fosilních zdrojů a jejich spalování, a přispívat tak ke kvalitnějšímu ovzduší. I proto je už 94 % obcí Zlínského kraje plynofikováno a podíl spalování uhlí v kraji je nižší než průměr ČR (4,1 % oproti průměrnému podílu 8,3 %) (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 74).

Obrázek 14: Oblasti kraje s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví bez zahrnutí přízemního ozonu, 2017.

Zdroj: ČHMÚ in ČERMÁKOVÁ et al. (2017)

Jedním z problémů, který se dotkne i Zlínského kraje je riziko častějších a delších epizod sucha, stejně jako další extrémní klimatické jevy (Zandlová 2019). Extrémní jevy související s teplotou se mohou projevovat v podobě horkých vln či chladných období, jež mají vliv na lidské zdraví, ekosystémy a energetickou potřebu (Ústav výzkumu globální změny AV ČR 2019). Vyplyvá to ze Studie očekávaných dopadů klimatické změny na území Česka, kterou na konci května 2019 zveřejnil Ústav výzkumu globální změny Akademie věd České republiky (text studie je dostupný na <https://www.klimatickazmena.cz/cs/>). Vlny veder ohrožují zejména děti a seniory (Jansová 2011), což bylo zmíněno i na jednání Regionální platformy pro implementaci politiky stárnutí na krajskou úroveň dne 18. 6. 2019.

Z hlediska produkce odpadů patří Zlínský kraj ve vztahu k celkové produkci odpadů v ČR ke krajům spíše podprůměrným. Produkce drtivé většiny odpadů na území Zlínského kraje je spojena s průmyslovými a stavebními podniky, a tedy i s městskými oblastmi (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 50). Celková produkce odpadů na obyvatele ve Zlínském kraji v roce 2016 dosáhla 2632,1 kg na 1 obyvatele. Celková produkce nebezpečných odpadů na obyvatele dosáhla v roce 2016 hodnoty 136,6 kg na jednoho obyvatele. (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 80) Celková produkce komunálních odpadů na obyvatele vzrostla v roce 2016 na celkových 477,6 kg na 1 obyvatele. Produkce směsného komunálního odpadu na obyvatele klesá a v roce 2016 se snížila na hodnotu 222,6 kg na 1 obyvatele, čímž Zlínský kraj dosáhl nejnižší hodnoty mezi kraji ČR. (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 81) Pozitivní také je, že v kraji fungují efektivní systémy sběru a svozu jednotlivých druhů odpadů od jejich zdrojů až na zařízení pro jejich zpracování (*Plán odpadového hospodářství Zlínského kraje 2016–2025*, s. 100). Ve Zlínském kraji je v současnosti provozováno 7 skládek odpadů, z nichž ani jedna není skládkou odpadů nebezpečných. Největší zatížení skládek stále tvoří směsný komunální odpad a odpad objemný, jejichž produkce je ukládána na skládkách z 97 %, tedy odpady s významným potenciálem jak z hlediska materiálového, tak i energetického využití. (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 82–83)

Ke kanalizaci bylo připojeno 95,6 % obyvatel a ke kanalizaci zakončené čističkou odpadních vod (ČOV) je připojeno 86,3 % (3., resp. 4. místo mezi kraji ČR). V kraji je v provozu

110 ČOV, problémem je skutečnost, že pouze 51,8 % ČOV má terciární stupeň čištění (v rámci ČR podprůměrný podíl). (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 78) Největšími odběrateli elektrické energie jsou ve Zlínském kraji domácnosti. V dlouhodobém časovém horizontu má spotřeba elektřiny kolísavý charakter s pomalou růstovou tendencí, a to i přes veškerá úsporná opatření (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 73). Nevýhodou je, že Zlínský kraj je značně závislý na přenosu elektrické energie na své území (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 72). Proto je důležité zajištění spolehlivosti dodávek energie. V kraji jsou tradičně pořádány environmentální osvětové akce, soutěže a kampaně (např. Den Země, Den stromů, Fairtradová snídaně, Evropský týden mobility, Ekologická olympiáda, Festival demokracie a občanské společnosti Zlínské jaro, atd.), jichž se mohou rodiny i senioři účastnit. V roce 2014 vykazovalo svou činnost v oblasti environmentální výchovy nebo ekologického poradenství ve Zlínském kraji 25 organizací (viz Krajská koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Zlínského kraje pro období 2014–2022, s. 5–6).

Celkově lze životní prostředí v kraji hodnotit pro život rodin i seniorů jako příznivé.

Bydlení

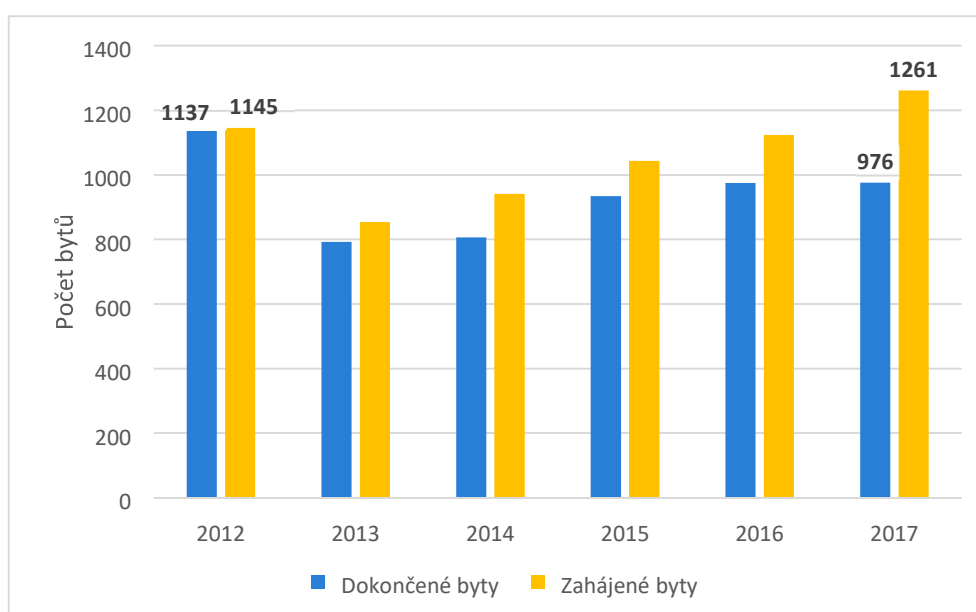
Přestože má Zlínský kraj venkovský charakter (72,7 % výměra venkova), převažuje spíše městské obyvatelstvo. Podíl městského obyvatelstva v roce 2015 byl 58,8 %, tedy o více jak 10 p. b. méně než činil průměr za ČR (69,2 %) (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 27).

Naopak hustota osídlení kraje (147,3 osob na km²) je mírně vyšší, než je průměr v ČR

(134,1 osob na km²). Nejpočetnější velikostní skupinou obcí jsou obce s 500 až 999 obyvateli (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 6). V obcích do 5000 obyvatel je výrazně vyšší počet domů než v obcích nad 5000 obyvatel, což je dáno převahou rodinných domů v těchto obcích.

V prostředí Zlínského kraje se stejně jako v jiných částech ČR projevuje suburbanizace, která je charakterizována stěhováním obyvatelstva a jeho aktivit z městských jader do zázemí (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 9). Na venkově je sice vyšší podíl neobydlených domů, ale podíl obyvatel Zlínského kraje žijících na venkově se v posledních letech zvyšoval s výjimkou roku 2012 (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 86).

Lidé ve Zlínském kraji bydlí ze 73,1 % ve vlastním bydlení a řadí se ke krajům s nejvyšším podílem bydlení v osobním vlastnictví (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 46). Nicméně ve Zlínském kraji je patrný pokles intenzity bytové výstavby. Ve srovnání s rokem 2009, kdy bylo ve Zlínském kraji dokončeno 1 894 bytů, je to pokles o cca 50 %. To je jeden z nejhorších výsledků mezi kraji - nejvyšší pokles kromě Zlínského kraje zaznamenal Liberecký a Olomoucký kraj. (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 47)

Obrázek 15: Přehled bytové výstavby ve Zlínském kraji za sledované období 2012–2017

Zdroj: ČSÚ Zlín (2019)

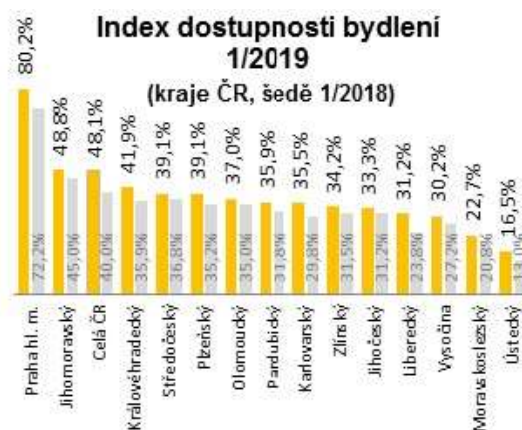
Průměrná obytná plocha dokončeného bytu v roce 2016 byla 77,0 m². Přesto je průměrná plocha ve srovnání s republikovým průměrem (v roce 2016 to bylo 72,8 m²) dlouhodobě poměrně výrazně nadprůměrná. (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 47)

Obecně poptávka po nájemních bytech silně převyšuje nabídku, zejména ve velkých městech. Zájem o ně roste hlavně v posledních třech letech, a to kvůli stále vyšším cenám nemovitostí. Tento trend se ještě posílil po 1. říjnu 2018, kdy začaly na základě doporučení

České národní banky platit přísnější podmínky pro poskytování hypotečních úvěrů. To vše žene nájmy nahoru. Nejvíce poptávané jsou v současnosti malé byty 1+kk (1+1) nebo 2+kk (2+1). (Jakešová 2019)

V Česku aktuálně navíc rostou ceny starších bytů. V nejdražší Praze byly do konce února 2019 v porovnání s nejlevnějším Ústeckým krajem ceny téměř pětkrát vyšší, největší nárůst cen nicméně zaznamenal právě Zlínský kraj, a to téměř o čtvrtinu. (Novinky a ČTK 2019)

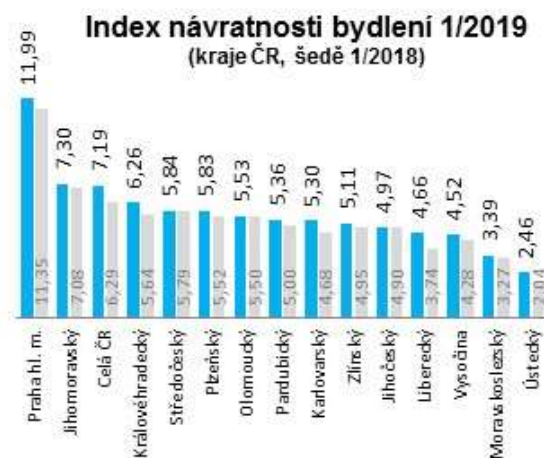
Obrázek 16: Index dostupnosti bydlení v krajích

Zdroj: (Svačina 2019)

Index dostupnosti bydlení vyjadřuje, kolik procent činí měsíční splátka hypotéky z průměrného čistého příjmu domácnosti v daném kraji. Ze statistik realitního portálu RealityČechy.cz vyplývá, že ve Zlínském kraji se tento index pohybuje na zhruba 34 % (viz Obrázek 16). Index návratnosti bydlení vyjadřuje poměr mezi cenou bytů a čistými ročními příjmy českých domácností. Dle statistik realitního portálu RealityČechy.cz se tento index ve Zlínském kraji pohybuje na hodnotě 5.

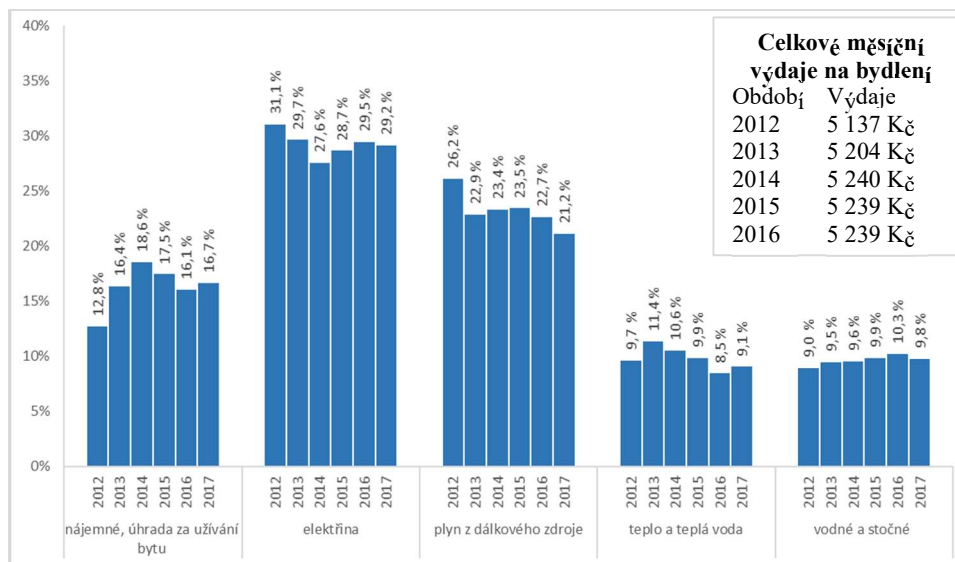
Obrázek 17: Index návratnosti bydlení v krajích

Zdroj: (Svačina 2019)

Obrázek 18 zachycuje vývoj vybraných nákladů na bydlení ve Zlínském kraji. Tyto náklady v průběhu let mírně rostou. Ve srovnání s rokem 2012 vzrostl mimo jiné podíl nákladů na

nájemné,
naopak
poklesl
nákladů
plyn z

podíl
na

Zdroj: ČSÚ Zlín (2019)

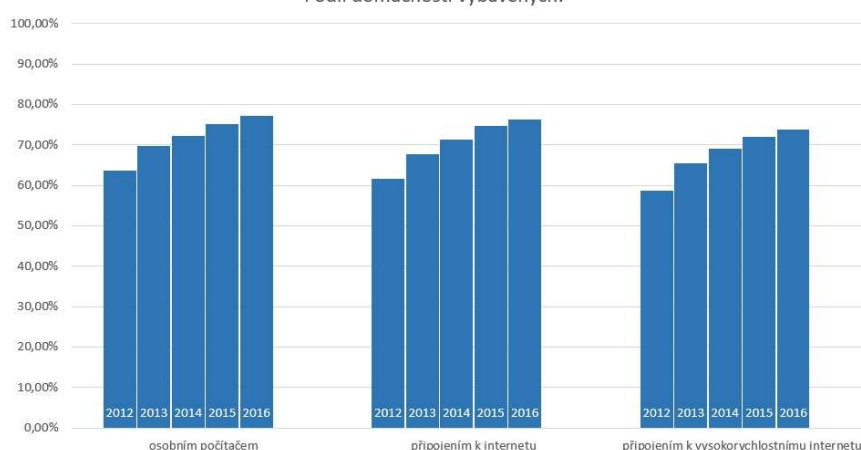
dálkového zdroje. Na jednání Platformy rodinné politiky ve Zlínském kraji dne 8. 12. 2017 mimo jiné zaznělo, že ve Zlínském kraji by bylo vhodné věnovat pozornost finančně dostupnému bydlení pro rodiny, neboť pokud není zajištěno toto, narůstají další problémy.

Obrázek 18: Podíl vybraných nákladů na celkových nákladech na bydlení ve Zlínském kraji v letech 2012–2017

Veřejný internet je ve Zlínském kraji téměř samozřejmostí a je zajištěn ve více než 97 % obcí kraje (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 47). Podíl domácností, které ve Zlínském kraji v roce 2016 disponovaly připojením k internetu (viz Obrázek 19), je mírně nad celorepublikovým průměrem. Naopak podíl jednotlivců, používajících internet je mírně podprůměrný, stejně jako podíl jednotlivců používajících internet na mobilním telefonu (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 75).

Obrázek 19: Vývoj oblasti informačních technologií ve ZLK za sledované období 2012–2016

Podíl domácností vybavených:

Zdroj: ČSÚ Zlín (2019)

Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodu má dlouhodobě mírně rostoucí trend a v roce 2016 činil 95,8 % (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 78), což znamená, že naprostá většina rodin a seniorů má v kraji přístup k mikrobiologicky nezávadné pitné vodě. Z hlediska budoucího vývoje se však jeví jako významné riziko sucha a poklesu zásob pitné vody.

Dopravní infrastruktura

Určitou nevýhodou Zlínského kraje je relativně okrajová dopravní poloha v rámci ČR a velká vzdálenost od hlavního města Prahy (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 26). Navíc dopravní síť je ve Zlínském kraji výrazně ovlivněna kopcovitým charakterem některých oblastí (zejména v okrese Vsetín, příhraniční části okresu Uherské Hradiště a Buchlovských kopců) a předurčuje tak převažující údolní zástavbu v území, a tím i nižší hustotu dopravních sítí (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 7).

Celková hustota **silniční sítě** ve Zlínském kraji patří k nejnižším v ČR (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 44). Výrazným handicapem Zlínského kraje je velmi omezená síť vyšší kvality (zejména dálnic) s návazností na ostatní regiony a na dálniční síť ČR a Evropy. Dalším problémem je zejména špatná propustnost silniční sítě a vysoké zatížení některých úseků silnic I. třídy mezi většími městy (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 44). Navíc stávající silniční síť již nevyhovuje současným rozvíjejícím se přepravním potřebám regionu a to jak kapacitně, tak svými technickými parametry. Nesplňuje požadavky na plynulost a bezpečnost provozu a ochranu životního prostředí a veřejného zdraví. Nevyhovující je zejména průchod zastavěným územím, šířkové uspořádání a úrovně křížení s ostatními komunikacemi. (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 67) Dalším problémem je stav krajských silnic II. a III. třídy (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 68).

Základním problémem Zlínského kraje z pohledu rozvoje dopravy, jako podmínky ekonomické prosperity, je neexistující souhrnná síť silnic vyšší kategorie a poměrně nízký standard na silnicích zajišťujících vlastní obsluhu území. Jistou možností na zlepšení této situace představuje řada dopravních staveb v realizaci, případně v přípravě.

Hustota **železniční sítě** na území Zlínského kraje je poměrně nízká (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 44). Na druhé straně železniční tratě na území Zlínského kraje jsou dlouhodobě stabilizované (*Rozvoj kolejové dopravy ve Zlínském kraji - dopravní koncepce a strategie kraje pro kolejovou dopravu*, s. 27), základní kostru tvoří páteřní tratě číslo 330 Přerov-Břeclav a 280 Hranice na Moravě-Střelná, které jsou součástí významných dopravních koridorů. Dopravní spojení Zlínského kraje se Slovenskou republikou zprostředkovává 7 silničních přechodů a 2 železniční přechody. Železniční doprava se podílí na dopravní obsluze území 77 měst a obcí, ve kterých bydlí 401,3 tis. osob, což je 67,9 % počtu obyvatel Zlínského kraje. Železniční síť Zlínského kraje v oblasti regionálních tratí trpí zejména dlouhodobou malou údržbou, nedostatečným naplněním požadavků cestujících (z hlediska snadnosti nástupu a výstupu, pohodlného a estetického interiéru vozidla), nízkou traťovou rychlostí (s častými trvalými rychlostními omezeními) a způsobem zabezpečení provozu. Některá místa mají také nedostatečnou kapacitu.

Leteckou dopravou je kraj špatně dostupný. V oblasti letecké dopravy je kraj odkázán na využívání mezinárodních letišť v blízkém i vzdálenějším okolí (Brno, Ostrava, Praha, Vídeň, Bratislava, Katovice, Krakov) (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 69). Letecká doprava se na území Zlínského kraje uplatňuje v přepravě osob pouze okrajově prostřednictvím letišť v Kunovicích.

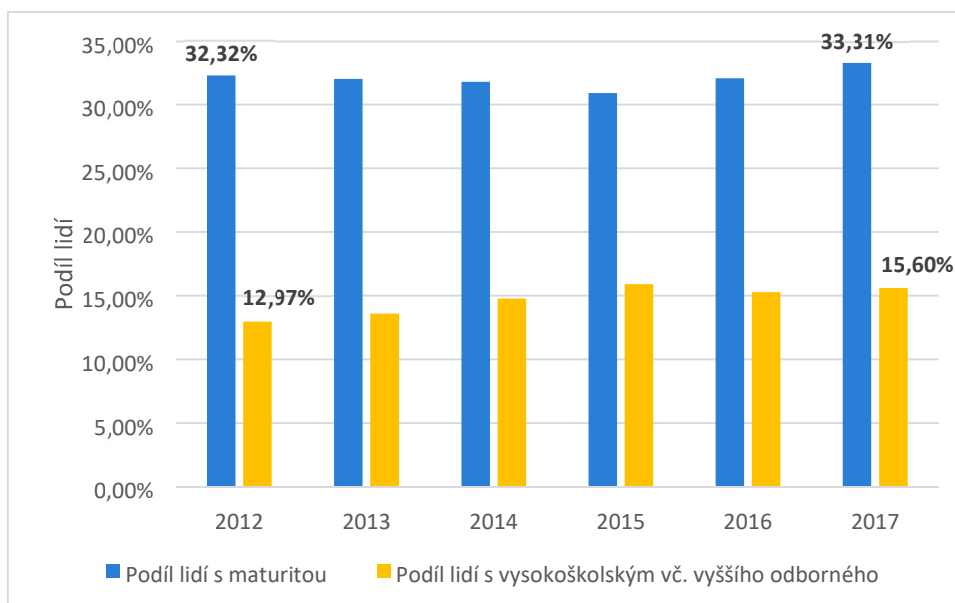
Významným určujícím prvkem v území je dojíždka za prací mimo obec trvalého bydliště (*Koncepce rozvoje cyklodopravy na území zlínského kraje 2004*, s. 11), která je ovlivněná mimo jiné nedostatkem pracovních míst ve venkovských oblastech.

Podle sčítání lidu, domů a bytů (SLDB 2011) vyjíždělo do škol a zaměstnání 18,8 % občanů Zlínského kraje, což je téměř o 4 p. b. více než je průměr ČR (14,9 %). Za prací vyjíždí mimo kraj více osob, než do území kraje do zaměstnání dojíždí. Hlavní proudy denní vyjíždky mimo kraj směřují do Jihomoravského (2 034 osob), Olomouckého (1 931 osob), Moravskoslezského kraje (1 279 osob) a Prahy (769 osob). Z měst mimo území Zlínského kraje se nejčastěji vyjíždí do Prahy, Brna, Přerova, Olomouce, Kopřivnice a Ostravy (*Koncepce podpory zaměstnanosti ve Zlínském kraji*, s. 9). Na úrovni Zlínského kraje se vyprofilovala celá řada dojíždkových center mikroregionálního významu. Významná jsou dojíždková centra na úrovni bývalých okresních měst, případně jejich aglomerací (např. souměstí Uherské Hradiště - Staré město – Kunovice, resp. Uherský Brod). Dominantní postavení má aglomerace krajského města Zlín a Otrokovic. (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 21) Dopravní obslužnost obcí ve Zlínském kraji v pracovních dnech je ve většině případů dobrá. Problémy s dopravní obslužností jsou spíše dílčího charakteru spojené s nedostatečnou frekvencí některých spojů, dopravní obslužností o víkendech (především v oblasti Valašskokloboucka, Slavičína a některých částech okresu Kroměříž) a s návazností spojů. Dopravní dostupnost obcí Zlínského kraje veřejnou hromadnou dopravou je limitována především u obcí ležících na hranicích okresů nebo kraje, mimo hlavní silniční úseky, případně u obcí se špatnou infrastrukturou a mnohdy v kombinaci s více těmito faktory. (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 45) U přepravy cestujících veřejnou dopravou ve Zlínském kraji je patrný dlouhodobý pokles cestujících, a tedy nižší využívání veřejné hromadné dopravy (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 70).

Integrovaný dopravní systém je v kraji uplatněn pouze ve velmi malém rozsahu. Zlínská integrovaná doprava (ZID) funguje jen v bezprostředním okolí krajského města Zlína a v omezeném rozsahu. (*Plán dopravní obslužnosti území - Zlínský kraj na léta 2012-2016*, s. 66)

Vzdělání

Vzdělanostní struktura regionu Zlínského kraje se nachází mírně pod celostátním průměrem – vyšší procento osob se základním vzděláním a bez vzdělání doprovází nižší podíl vysokoškoláků. Na druhé straně však relativně pozitivní trend spočívá v pozvolném nárůstu podílu vysokoškoláků a poklesu podílu osob s nejnižším vzděláním na celkovém počtu obyvatelstva, který by měl pokračovat i do budoucna. (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 35)

Obrázek 20 zachycuje podíl osob ve Zlínském kraji s maturitou a s vyšším vzděláním. Lze říci, že tento podíl se při srovnání let 2012 a 2017 mírně navýšil.

Obrázek 20: Podíl osob s maturitou/diplomem z VŠ/VOŠ ve ZLK za sledované období 2012–2017

Zdroj: ČSÚ Zlín (2019)

K pozitivům kraje patří dostatečná síť předškolních a školských zařízení (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 7), a to i ve venkovských obcích. Dle údajů MPSV bylo v roce 2018 na území Zlínského kraje celkem 15 mikrojeslí, což byl nejvyšší počet ve srovnání s jinými kraji ČR. K 11. 7. 2019 působilo na území Zlínského kraje 35 dětských skupin s kapacitou pro 444 dětí, zatímco v roce 2016 jich bylo jen 7 s kapacitou pro 97 dětí. Pro děti v předškolním věku je dále k dispozici celkem 320 mateřských škol. Základní vzdělání v kraji poskytuje 264 základních škol, z nichž převážná část žáků odchází na další studium do 70 středních škol. Deset škol nabízí na území Zlínského kraje vyšší odborné vzdělání, dále zde působí 4 vysoké školy: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně (dále také UTB); Evropský polytechnický institut, s.r.o., Kunovice; Vysoká škola Humanitas v Sosnovci - Fakulta společenských studií Vsetín; Fakulta veřejnosprávních a ekonomických studií v Uherském Hradišti, Vysoká škola Jagielloňská v Toruni, s.r.o. - pobočka Vysoké školy Jagielloňské v Toruni.

UTB je řádným členem Asociace univerzit třetího věku ČR. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně zkvalitňuje a rozvíjí Univerzitu třetího věku (dále také U3V) jako službu veřejnosti od roku 2002. Univerzita třetího věku (U3V) je koncipována jako dvouletý program s cykly přednášek

anebo praktických cvičení určených pro seniory. Absolvovalo ji několik tisíc účastníků (v r. 2017 byl počet účastníků U3V 1 521 osob). Kurzy U3V probíhají na UTB ve Zlíně, v Uherském Hradišti a ve spolupráci s veřejnými institucemi ve Vsetíně a v Kroměříži. Nabídka kurzů U3V se vyvíjí podle zájmu uchazečů z řad seniorů.

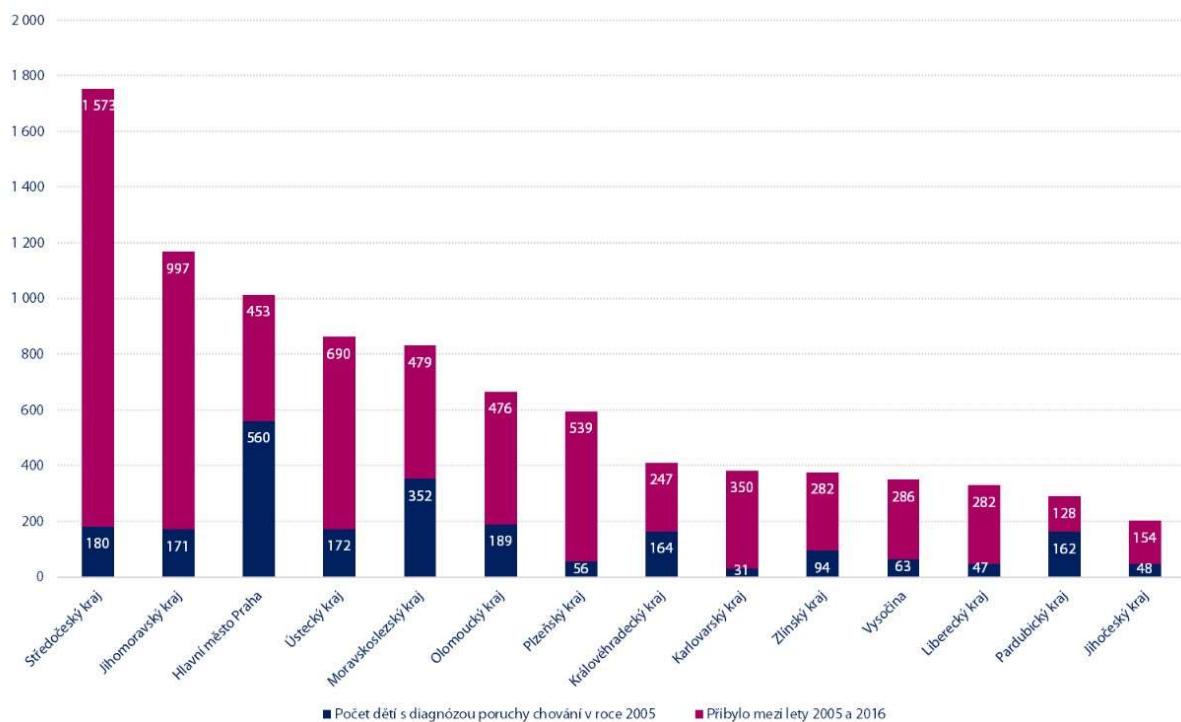
Možností získat kvalitní odborné vzdělání je tedy v kraji poměrně dost a jejich nabídka je dlouhodobě stabilní (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 45). Žáci základních a středních škol Zlínského kraje vykazují relativně dobré výsledky ve všech testováních celoplošného charakteru.

Při školách působí v kraji celkem 255 školních družin¹, jejich celková kapacita uvedená v rejstříku škol a školských zařízení činí 20 408 žáků. V roce 2018/2019 bylo ve školních družinách vykázáno celkem 16 885 žáků, ve školním roce 2017/2018 to bylo 16 842 žáků. Dále je evidováno v kraji 79 školních klubů², jejich celková kapacita uvedená v rejstříku škol a školských zařízení činí 12 525 žáků. V roce 2018/2019 bylo ve školních klubech vykázáno celkem 7 370 žáků, ve školním roce 2017/2018 to bylo 7 868 žáků.

Často se mluví o růstu počtu dětí s poruchami chování. Ve školním roce 2016/2017 se v základních školách v ČR vzdělávalo 9 225 dětí s diagnózou závažné poruchy chování (dále jen poruchy chování). Ve školním roce 2005/2006 bylo diagnostikováno celkem 2289 dětí s poruchou chování, za období 11 let se tedy celkový počet diagnostikovaných dětí zvýšil téměř čtyřnásobně. Ze statistických dat mimo oblast školství nicméně vyplývá, že počet dětí se závažnými problémy v chování (např. páchaní trestné činnosti) dlouhodobě stagnuje, v případě některých indikátorů dokonce klesá. Hlavní příčinou zvýšení počtu diagnostikovaných dětí jsou tedy pravděpodobně změny v diagnostické praxi školských poradenských zařízení. V minulosti totiž u mnoha dětí s problémovým chováním tato diagnóza stanovována nebyla. (Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání 2018) Počet dětí s diagnostikovanou poruchou chování ve Zlínském kraji je ve srovnání s jinými kraji podprůměrný – viz Obrázek 21.

Obrázek 21: Vývoj počtu dětí s diagnózou poruchy chování v základním školství v krajích ČR

¹ Školní družiny jsou školská zařízení, která poskytují zájmové vzdělávání žákům z jedné nebo několika základních škol podle vlastního vzdělávacího programu, který jim umožňuje výrazně se profilovat podle zájmů a potřeb žáků. Jsou přednostně určeny nejmladším žákům (1. až 5. třída), případně i dětem v přípravné třídě jedné nebo více základních škol a dětem v přípravném stupni jedné nebo více základních škol speciálních. ² Od školní družiny se klub liší především starším věkem účastníků a odlišnými formami činností. Činnost školních klubů je totiž určena přednostně žákům druhého stupně základní školy, žákům nižšího stupně šestiletého nebo osmiletého gymnázia a odpovídajícím ročníkům osmiletého vzdělávacího programu konzervatoře.

Zdroj: (Česká odborná společnost pro inkluzivní vzdělávání 2018)

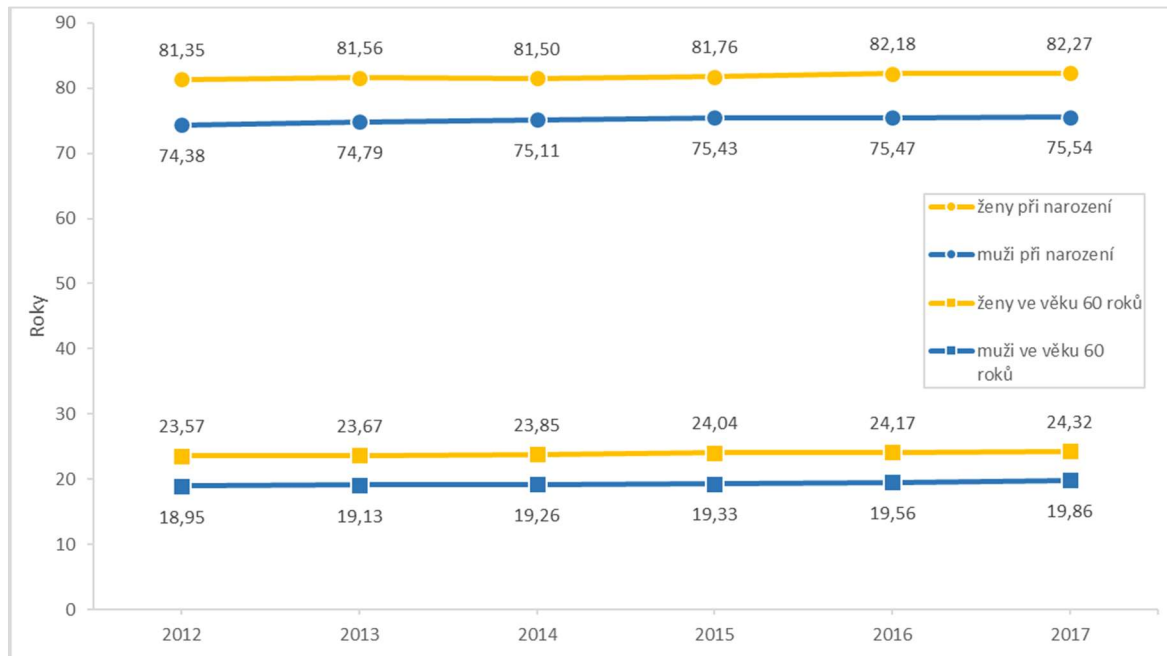
Ve Zlínském kraji studovalo v akademickém roce 2015/2016 18,7 tis. vysokoškolských studentů, což je šestý nejvyšší počet z krajů ČR. Z jiného úhlu pohledu v roce 2017 studovalo vysokou školu 16 600 studentů ze Zlínského kraje. Nejvíce studentů ze Zlínského kraje studovalo vysokou školu v Jihomoravském (5 603 studentů), Zlínském (4 144 studentů) a Olomouckém kraji (2 742 studentů) (Krajská hospodářská komora Zlínského kraje 2019). Při pohledu na studijní zaměření studentů VŠ lze i přes mírný pokles podílu počtu studentů konstatovat dlouhodobou dominanci společenských věd (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 41). Technické vědy a nauky zaujmají přibližně 28 % podíl a přírodovědné vědy a nauky 8 % podíl (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 41). Zlínský kraj vykazuje dlouhodobě nadprůměrný podíl studentů studujících přírodovědné a technické obory na celkovém počtu vysokoškolských studentů (36 %) ve srovnání s podílem za celou ČR - je přibližně o 5 p. b. vyšší.

Zdraví

Ve Zlínském kraji se prodlužuje naděje délky dožití jak v případě žen, tak mužů. Naděje na dožití při narození se zvýšila v kraji u mužů ze 73,49 let v roce 2010 na 75,54 let v roce 2017, u žen z 80,87 let na 82,27 let (viz Obrázek 22). Index stáří v kraji vzrostl z hodnoty 115,7 v roce 2010 na 131,1 v roce 2016 (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 31). Průměrný věk mužů se zvýšil z 39,4 let v roce 2010 na 41,0 let v roce 2016 a index stáří během 6 let vzrostl o 14,2 p. b., na 103,0 (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 31). Průměrný věk žen Zlínského kraje v roce 2010 dosáhl 42,8 let a do roku 2016 se zvýšil na 44,3 let a index stáří se během sledovaného období zvedl o 12,9 p. b. na 160,9 (*Strategie rozvoje Zlínského*

kraje 2030, s. 31). V roce 2050 se navíc předpokládá, že Zlínský kraj bude vykazovat nejvyšší hodnotu indexu stáří v porovnání s ostatními kraji ČR (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 50).

Obrázek 22: Vývoj naděje na dožití ve Zlínském kraji v letech 2012–2017

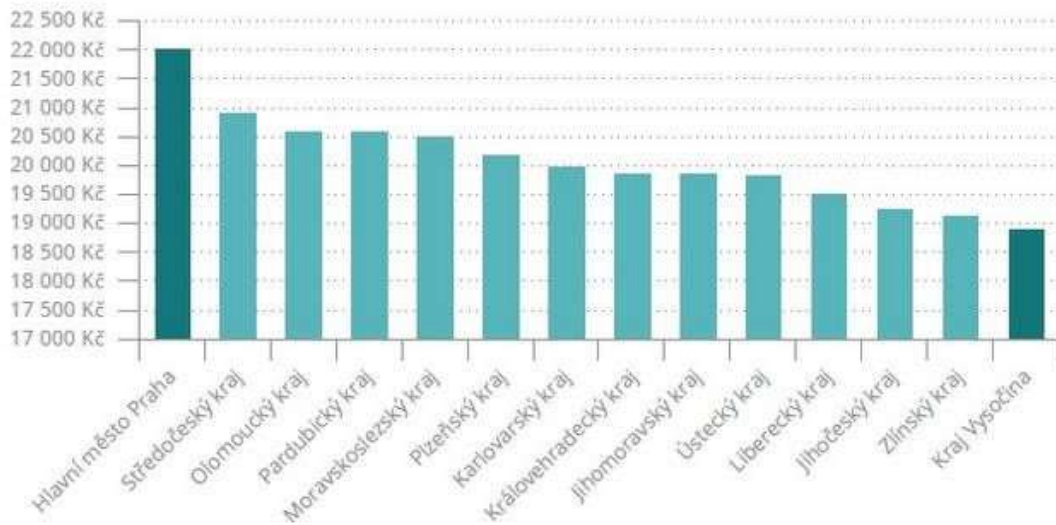

Zdroj: ČSÚ Zlín (2019)

Jako nejčastější příčiny úmrtí obyvatel ve Zlínském kraji statistiky uvádí: rakovinu, mrtvici a infarkt. Negativním rysem Zlínského kraje je vysoká relativní hodnota pracovní neschopnosti (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 57).

Ve Zlínském kraji není fakultní nemocnice. Nicméně Zlínský kraj je zakladatelem čtyř nemocnic ve významných krajských centrech, tzn. ve Zlíně, Kroměříži, Uherském Hradišti a Vsetíně, které tvoří základnu ambulantních a lůžkových zdravotních služeb pro celý region (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 56). Na území kraje je také Psychiatrická nemocnice v Kroměříži. Na zdravotní péči v kraji se podílí i další zdravotnická zařízení, samostatné ordinace lékařů a lékárny, popřípadě výdejny léků. Horší dostupnost lékařské péče je v obcích do 500 obyvatel. Zlínský kraj má ve srovnání s obdobně lidnatými kraji (Plzeňský, Královéhradecký) méně lůžek v nemocnicích i v souvislosti s optimalizací lůžkové sítě (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 56). V počtu lékařů na tisíc obyvatel je Zlínský kraj 3. nejhorší v ČR (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 56). Navíc spotřeba zdravotní péče na jednoho pojištěnce s trvalým bydlištěm ve Zlínském kraji je výrazně nižší, než v jiných krajích s výjimkou Kraje Vysočina (viz Obrázek 23). Může to být způsobeno nižší dostupností poskytovatelů zdravotní péče v oblasti nebo velkou dojezdovou vzdáleností do fakultních nemocnic (KlientPRO 2017). Nevyhovující je také věková struktura lékařů primární péče (praktičtí lékaři) – vysoký počet lékařů je starších 50 let. Na 7. zasedání Regionální platformy pro implementaci politiky stárnutí na krajskou úroveň dne 18. 6. 2019 zaznělo, že ještě závažnější je skutečnost, že řada lékařů je starších 60 let.

Obrázek 23 Průměrná spotřeba zdravotní péče na jednoho pojištěnce podle krajů po zohlednění pohlaví, věku a chronických onemocnění (provedená na datech za období 2011 a 2012)

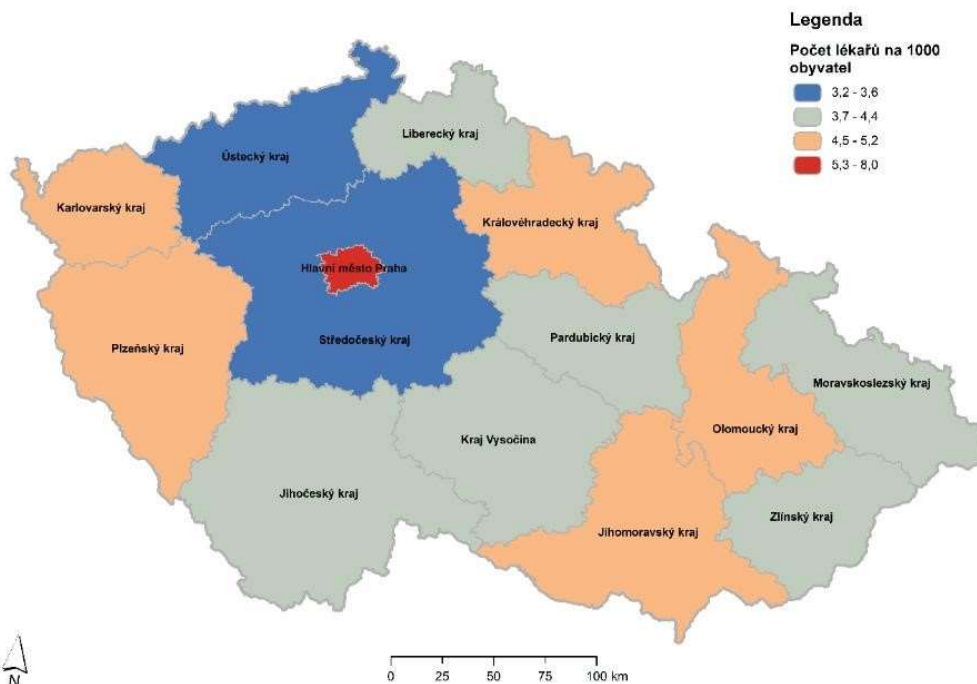

Zdroj: (KlientPRO 2016)

Počet praktických lékařů pro děti a dorostve Zlínském kraji je mírně nižší než průměr České republiky, přesto je síť ordinací praktických lékařů pro děti a dorost ve Zlínském kraji v současnosti dostačující. Nicméně v souvislosti s demografickým vývojem může být existence některých ordinací ohrožena nezajištěním personálních potřeb, čímž se může ztížit dostupnost dané péče. Jedná se například o příhraniční oblasti či vesnické oblasti, v rámci kterých nemusí být provoz ordinací udržitelně financovatelný z úhrad od zdravotních pojišťoven.

Obrázek 24 nastiňuje prostorové rozdíly v počtu lékařů na 1000 obyvatel v krajích k roku 2017. Jedním z důvodů situace ve Zlínském kraji (4 lékaři na 1000 obyvatel) je, že nedisponuje příslušným zázemím terciárního vzdělávání. Obdobně jako v jiných krajích i zde je zásadní nedostatek klinických psychologů, dětských klinických psychologů a psychoterapeutů (ANON. 2018). I proto na jednání Platformy rodinné politiky ve Zlínském kraji dne 8. 12. 2017 bylo také zmíněno, že by bylo žádoucí zlepšit dostupnost ordinací dětských psychiatrů, dětských klinických psychologů a služeb pro rodiny se specifickými potřebami.

Obrázek 24: Počet lékařů na 1000 obyvatel v krajích ČR k roku 2017

Zdroj: vlastní zpracování na základě ÚZIS a podkladových dat ARCDATA Praha a ČÚZK (2018)

Zlínský kraj nemá leteckou záchrannou službu. Nicméně dosažitelnost všech obcí ve Zlínském kraji zdravotnickou záchrannou službou v zákonem stanovené době 20 minut je zajištěna. Téměř všechny obce ve Zlínském kraji spadají do působnosti Zdravotnické záchranné služby Zlínského kraje. Jedinou výjimku tvoří, vzhledem ke své poloze, město Koryčany a jeho místní části Blišice, Jestřabice a Lískovec, kde přednemocniční neodkladnou péči občanům poskytuje Zdravotnická záchranná služba Jihomoravského kraje, a to na základě smlouvy mezi Zlínským a Jihomoravským krajem. (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 57)

Závažným jevem v kraji je problematika užívání/nadužívání alkoholu. Kraj patří v přepočtu ambulantně léčených uživatelů alkoholu delší dobu ke krajům s vysokým počtem léčených pacientů (*Koncepce protidrogové politiky ve Zlínském kraji na léta 2015-2019*, s. 37).

V případě nelegálních návykových látek nepatří Zlínský kraj mezi výrazně exponované kraje zasažené výraznějším užíváním drog s problematickou otevřenou drogovou scénou. Nejrozšířenější a nejužívanější ilegální drogou je marihuana, následována pervitinem (metamfetaminem) (*Koncepce protidrogové politiky ve Zlínském kraji na léta 2015-2019*, s. 9). Podíl problémových uživatelů drog v kraji doplňují uživatelé surového opia získávaného z pěstovaného máku, eventuálně usušených makovic (výjimečně pak uživatelé heroinu, případně zneužívaného buprenorfinu nebo ojediněle zneužívaných léků – opioidních analgetik, určených zejména k léčbě bolesti) (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 64). Drogové trestné činnosti se dopouštějí ve větší míře osoby mladší 30 let (zejména muži), přitom trestné činnosti se dopouštějí mladiství i nezletilí (*Koncepce protidrogové politiky ve Zlínském kraji na léta 2015-2019*, s. 37). Síť nízkoprahových služeb pro uživatele drog je v kraji relativně hustá, lze

hovořit o jejich dobré dostupnosti pro cílovou skupinu jejich klientů – problémových uživatelů drog (*Koncepce protidrogové politiky ve Zlínském kraji na léta 2015-2019*, s. 9).

Patologické hráčství je patrně v kraji poměrně latentním jevem a z pohledu zdravotnických statistik se ambulantně ve zdravotnických zařízeních v kraji léčily řádově desítky patologických hráčů (*Koncepce protidrogové politiky ve Zlínském kraji na léta 2015-2019*, s. 37).

Ve vztahu k seniorům je důležitý rozvoj asistivních technologií, které mají za úkol zlepšit kvalitu jejich života. Řada systémů vychází z řešení, při kterém vybaví klienta tzv. panic button, což znamená bezpečnostní tlačítko (někdy nazývané SOS tlačítko), které se v případě potřeby stiskne. Klientem může být každý, u koho se dá očekávat, že se náhle dostane do složité životní situace a bude potřebovat rychle přivolat pomoc (senioři, tělesně postižení ad.). Asistivní technologie však zahrnují i další možnosti, včetně architektonických úprav bydlení a úprav nábytku, pomůcek pro usnadnění mobility (vozíky), senzorických pomůcek (např. naslouchadla). (Šebo 2014) V souvislosti s rozvojem technologií mají obyvatelé Zlínského kraje například možnost nainstalovat si na svůj mobilní telefon aplikaci Záchranka, což je oficiální mobilní aplikace Zdravotnické záchranné služby ČR, Horské služby ČR a Vodní záchranné služby ČČK. Slouží ke kontaktování záchranářů, k edukování praktik první pomoci a k lokalizaci. (ANON. 2019b)

Území Zlínského kraje je charakteristické členitým reliéfem, tvořeným pahorkatinami a vrchovinami. Pouze podél řeky Moravy se rozkládají nížiny – Haná na Kroměřížsku a Slovácko na Uherskohradištsku. Severní částí kraje probíhají Moravskoslezské Beskydy s nejvyšším bodem kraje Čertův mlýn (1 206 m n. m.), na východě se rozkládají Javorníky s nejvyšším vrchem Velký Javorník (1 071 m n. m.) a dále směrem k jihu Bílé Karpaty s nejvyšší horou Velká Javořina (970 m), které také tvoří hranici se Slovenskem. Směrem k jihu od Moravskoslezských Beskyd vybíhá Hostýnsko-vsetínská hornatina a Vizovická vrchovina. Na jihozápadě kraje se zvedají Chřiby. Mezi Chřiby a výše zmíněnými pahorkatinami probíhá od západu z Olomouckého kraje Hornomoravský úval přes okres Kroměříž až do okresu Zlín. Podél řeky Moravy, v okrese Uherské Hradiště, probíhá Dolnomoravský úval, který dále pokračuje do Jihomoravského kraje. Od západu k jihu, přes oba úvaly, protéká nejdelší řeka kraje Morava, které je díky Bařovu kanálů využívána i rekreačně, podobně jako některé přehradní nádrže, viz např. Luhačovická přehrada. (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 6) Výše uvedená geomorfologická rozmanitost kraje a s ní spojené přírodní předpoklady (přírodní zdroje minerálních vod) nabízejí rodinám i seniorům odpovídající příležitosti pro trávení volného času z pohledu jejich fyzických schopností a technického vybavení.

Zlínský kraj má také významné kulturně-historické bohatství. Významnými kulturními atraktivitami s církevní tematikou jsou poutní místa a kostely na svatém Hostýně nebo Velehradě (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 27). Mezi známé kulturní památky patří hrad Buchlov, zámek Buchlovice, zámek Vizovice, zříceniny Cimburk a Lukov, Hradiště sv. Klimenta u Osvětiman, Ploština – památník odboje (v obci Drnovice), areál kláštera na Velehradě s bazilikou, evangelický kostel ve Velké Lhotě, Pustevny, barokní hřbitov ve Střílkách, fojtství ve Velkých Karlovicích a v Jasenné, větrný mlýn ve Velkých Těšanech. Navíc Arcibiskupský zámek a zahrady v Kroměříži jsou zapsány do Listiny světového dědictví UNESCO. Dále se v kraji nachází nejnavštěvovanější skanzen lidové architektury v ČR Národní muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm. Vedle toho jsou zde lázně Luhačovice, které jsou specializované na léčbu onemocnění dýchacích cest. Dále jsou v kraji lázně Leopoldov (Smraďavka), lázně v Ostrožské Nové Vsi a v Kostelci ve Zlíně. Památkami lidového stavitelství jsou vesnické památkové rezervace Rymice – Hejnice, Vlčnov – Kojiny a Veletiny – Stará Hora a vesnické památkové zóny Velké Karlovice – Podřaté, Zděchov a Kychová (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 40).

Na území kraje je hustá a udržovaná síť turistických tras, naučných stezek, cyklotras, běžeckých tras i méně tradiční formy aktivní turistiky (hipoturistika, historická vodní cesta Bařův kanál). Nej hustší síť turistických pěších tras a naučných tras se nachází v hornaté části hranice kraje, která se táhne podél státní hranice se Slovenskem s určitou dominancí pohoří Beskydy a Javorníky (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 28). Území Zlínského kraje protínají dvě významné páteřní cyklotrasy – Moravská stezka

(podél řeky Moravy a Bařova kanálu) a cyklostezka Bečva (údolí Vsetínské a Rožnovské Bečvy) (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 28). Nicméně cyklostezky v kraji jsou stále nedostatečně propojeny a ne všechny turisticky atraktivní oblasti jsou cyklostezkami dostupné. Nabídka autodopravců na speciální přepravu kol ve Zlínském kraji není velká a většinou je redukována pouze na období květen – říjen.

Ve Zlínském kraji existují i trasy pro zimní turistiku, která je nejčastěji reprezentována běžeckým lyžováním. Vzhledem ke klimatickým podmínkám se tyto trasy nejvíce vyskytují ve vrchovinných oblastech (Beskydy, Javorníky, Hostýnské vrchy). Lyžování je v kraji zastoupeno ještě významněji v podobě sjezdových areálů. Mezi ty nejznámější patří Pustevny, Soláň, Razula, Kyčerka, Kohútka a další. (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 29)

Zlínský kraj je zřizovatelem osmi příspěvkových organizací v oblasti kultury (muzea, galerie, hvězdárny, knihovna), které nabízejí bohatý program pro všechny věkové kategorie, včetně speciálních edukačních programů pro děti, rodiny i akce pro seniory. Společně se statutárním městem Zlín je Zlínský kraj zřizovatelem Filharmonie Bohuslava Martinů, která nabízí koncerty pro všechny věkové kategorie, včetně speciálních koncertů pro děti.

Vybrané turistické cíle pak v kraji nabízí rodinné vstupné v podobě 2 dospělí + 2 děti, popřípadě 2 dospělí + 3 děti. Nicméně tato nabídka není běžná. Rodinné pasy či jiné nástroje podpory prarodinných aktivit ve Zlínském kraji nejsou zavedeny. Projekt Rodinných pasů byl ve Zlínském kraji zaveden v letech 2008–2014, ale vzhledem k poměru vynaložených prostředků a využitelnosti se projekt tenkrát ukázal jako nerentabilní. Navíc z právního hlediska nastal problém ohledně zadávání veřejných zakázek v důsledku monopolizaci trhu jedním komerčním subjektem.

Rodiny i senioři se ve Zlínském kraji mohou účastnit celé řady jednorázových, nebo každoročně se opakujících, akcí a slavností. Mezi ty nejvýznamnější jednoznačně patří motoristické závody Barum Czech Rally. Mezi další významné akce v kraji patří také Jízda králů ve Vlčnově, Letní filmová škola v Uherském Hradišti, Mezinárodní festival filmů pro děti a mládež ve Zlíně, Dolňácké slavnosti s Jízdou králů v Hluku, Festival masopustních tradic ve Strání, Mezinárodní festival dětských folklorních souborů Písni a tancem v Luhačovicích, Dožínky Zlínského kraje v Kroměříži, Mezinárodní dětský folklorní festival „Kunovské léto“, Liptálské slavnosti v Liptále nebo Kopaničářské slavnosti ve Starém Hrozenkově a mnoho sice menších, ale důležitých slavností, masopustů, vinobraní a dalších akcí, které mají potenciál přilákat návštěvníky zejména do venkovských oblastí i mimo sezónu. (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 30 a 31) Senioři se mohou zúčastnit například Olympiády seniorů. Pro děti je určena například Olympiáda dětí a mládeže. Jsou pořádány i akce zaměřené přímo na rodiny, například dětské karnevaly, dětské festivaly, noční prohlídky hradů, zámků a zřícenin, akce v muzeích, lampionové prohlídky Zoo Lešná. V obcích Zlínského kraje funguje bohatý spolkový život. Nejčastěji jsou v obcích spolky „hospodářské“ (zahrádkáři, chovatelé, myslivci), další v pořadí jsou organizace věnující se sportu, a také sbory dobrovolných hasičů. V životě obcí mají nezastupitelnou roli zejména hasiči, kteří obvykle kromě své primární činnosti rovněž pořádají různé kulturní a společenské akce. Dalšími častými spolky jsou včelaři, fotbalisté a tělovýchovné jednoty. V relativně málo obcích působí skauti a kluby seniorů/důchodců. (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 42)

Vysoká je četnost lidových uměleckých souborů s vysokou uměleckou úrovní, jež představuje jedinečný rys Zlínského kraje v tomto kulturním segmentu (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 58). Ve srovnání s ostatními kraji zaujímá Zlínský kraj přední místo zejména v oblasti folkloru, dechových hudeb a řemesel. V kraji působí dvě profesionální divadla – Městské divadlo Zlín a Slovácké divadlo v Uherském Hradišti a mnoho amatérských divadelních spolků. Tyto divadelní spolky se v rámci postupových přehlídek prosadili v rámci celé ČR. Zlínský kraj je rovněž krajem, ve kterém se rozvíjí filmová tvorba a design, a to včetně tvořivých dílen pro veřejnost.

Nositeli folkloru jsou ve Zlínském kraji především občanské spolky (soubory, muziky, zájmové kroužky), kolektivy při školách a kolektivy při místních kulturních zařízeních (domy kultury, Besedy atd.) (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 39). „Mistři tradiční rukodělné výroby“ prezentují svou činnost na mnoha jarmarcích, výstavách či přednáškách. Za svůj um již získali řadu místních a celostátních ocenění.

Silná je ve Zlínském kraji křesťanská tradice a církev zde má dosud významnou roli; některé z pořádaných akcí jsou nadregionálního i celostátního významu (např. Dny lidí dobré vůle na Velehradě, poutě na sv. Hostýn, Provodov). V rámci projektu Otevřené brány (<https://www.kr-zlinsky.cz/otevrene-brany-cl-714.html>) mají návštěvníci každoročně během turistické sezóny možnost navštívit významné sakrální památky ve Zlínském kraji a seznámit se s jejich historií a zajímavostmi. V kostelích se zdarma provádí od května do konce září dle dohodnutého režimu

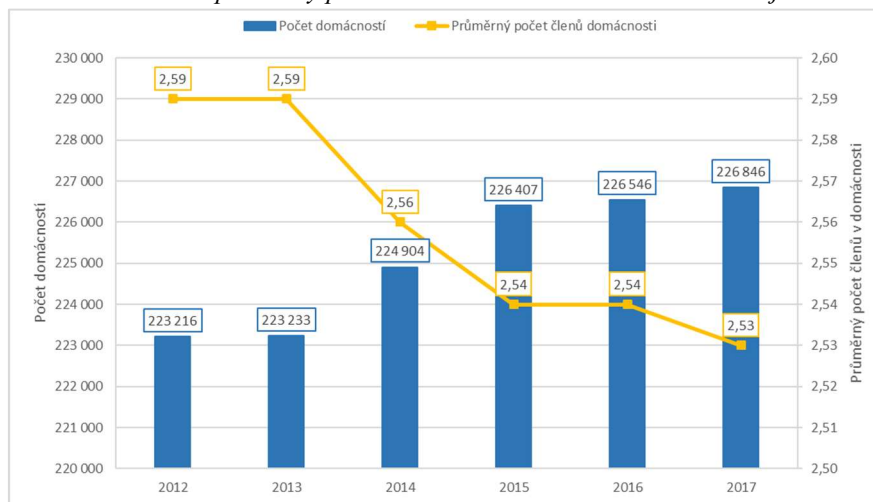
s farnostmi. Režim prohlídek je buď jen o víkendech, celý týden, nebo je provoz kombinovaný podle návštěvnosti.

Ve Zlínském kraji je také hustá síť kulturní infrastruktury. Zhruba ve třech čtvrtinách obcí se nachází výletišť, sakrální stavby a klubovny (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 40). V obcích jsou poměrně běžná sportovní hřiště a dětská hřiště. Běžným a nejčastěji se vyskytujícím zařízením z oblasti kultury je ve venkovských obcích Zlínského kraje veřejná knihovna (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 40). Některé knihovny se stávají místem setkávání (*Koncepce rozvoje regionálních funkcí knihoven ve Zlínském kraji na období 2014–2017*, s. 13), kromě základní funkce často totiž provozují speciální vzdělávací akce pro děti, sociálně znevýhodněné skupiny obyvatelstva a seniory. V roce 2018 byl bezbariérový přístup umožněn v 123 knihovnách kraje. Postupně se pracuje i na obnově technického vybavení knihoven. V roce 2018 proběhly rekonstrukce, výměna nábytku, nákup PC a jiných technologií, změna SW apod. v téměř 50 knihovnách v kraji.

Sociální vazby

Obrázek 25 zachycuje počet domácností ve Zlínském kraji a průměrný počet členů v domácnosti. Průměrný počet členů domácnosti je stabilní, v roce 2012 to bylo 2,59 členů a v roce 2017 byl počet 2,53 členů na 1 domácnost.

Obrázek 25: Počet domácností a průměrný počet členů v domácnosti ve Zlínském kraji v letech 2012–2017

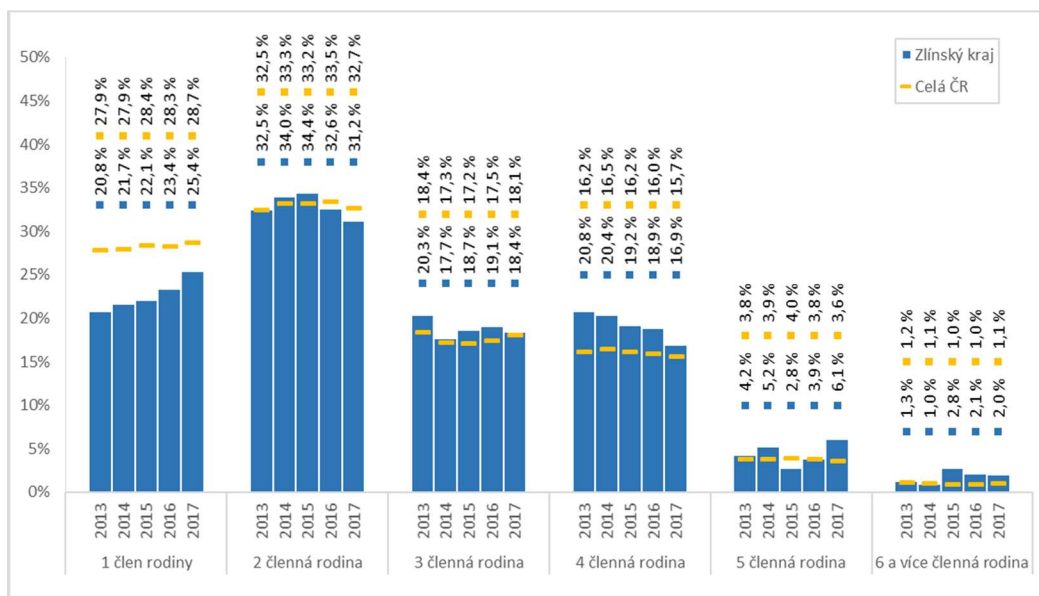

Zdroj: ČSÚ Zlín (2019)

Obrázek 26 ukazuje zastoupení rodin dle počtu členů domácností ve Zlínském kraji. Do mezilidského soužití v kraji zasahují i nové společenské trendy jako single (osoba, která z různých důvodů žije samostatně, bez partnera), nebo mingle (spojení anglických slov married a single vyjadřuje stav soužití, kdy má dotyčný partnera, ale chce mít vlastní samostatnou domácnost) (*Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje 2016*, s. 17). Nicméně i tak je výskyt čtyřčlenných a vícečetných rodin ve Zlínském kraji nadprůměrný.

Obrázek 26: Zastoupení rodin dle počtu členů domácnosti ve Zlínském kraji a v ČR v letech 2013–2017

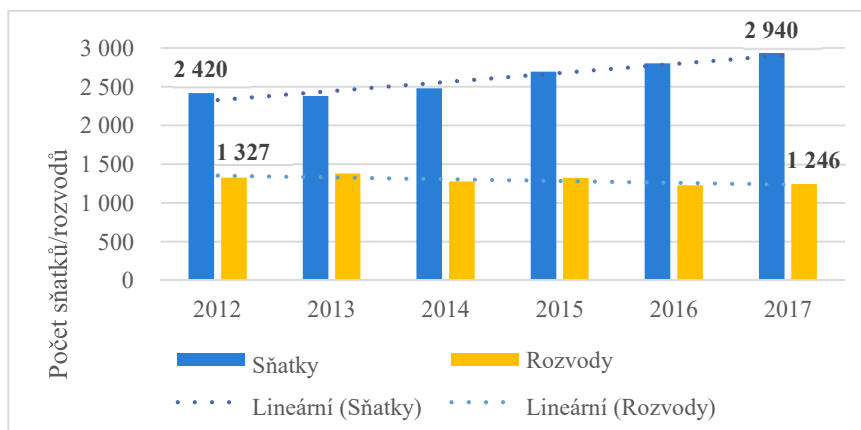
Zdroj:
Zlín
(2019)

ČSÚ

Počet sňatků v kraji pomalu roste, ale celková rozvodovost zůstává vysoká (viz Obrázek 27). Průměrný věk při prvním sňatku nevěsty a ženicha se mírně zvyšuje. U ženicha byl průměrný věk 31,1 v roce 2012, v roce 2017 byl průměrný věk 31,9. U nevěsty byl průměrný věk 28,2 v roce 2012 a v roce 2017 vzrostl na 29,1. Na jednání Platformy rodinné politiky ve Zlínském kraji dne 8. 12. 2017 mimo jiné zaznělo, že by bylo vhodné se zaměřit na posilování vzájemných vztahů v rodinách a na posilování stability rodiny, jako na formu primární prevence rozpadů rodin. K tomu by mohlo přispět posilování rodičovských a partnerských kompetencí, edukace v oblasti fungování mezilidských vztahů a edukace a prevence v oblasti sociálně patologických jevů.

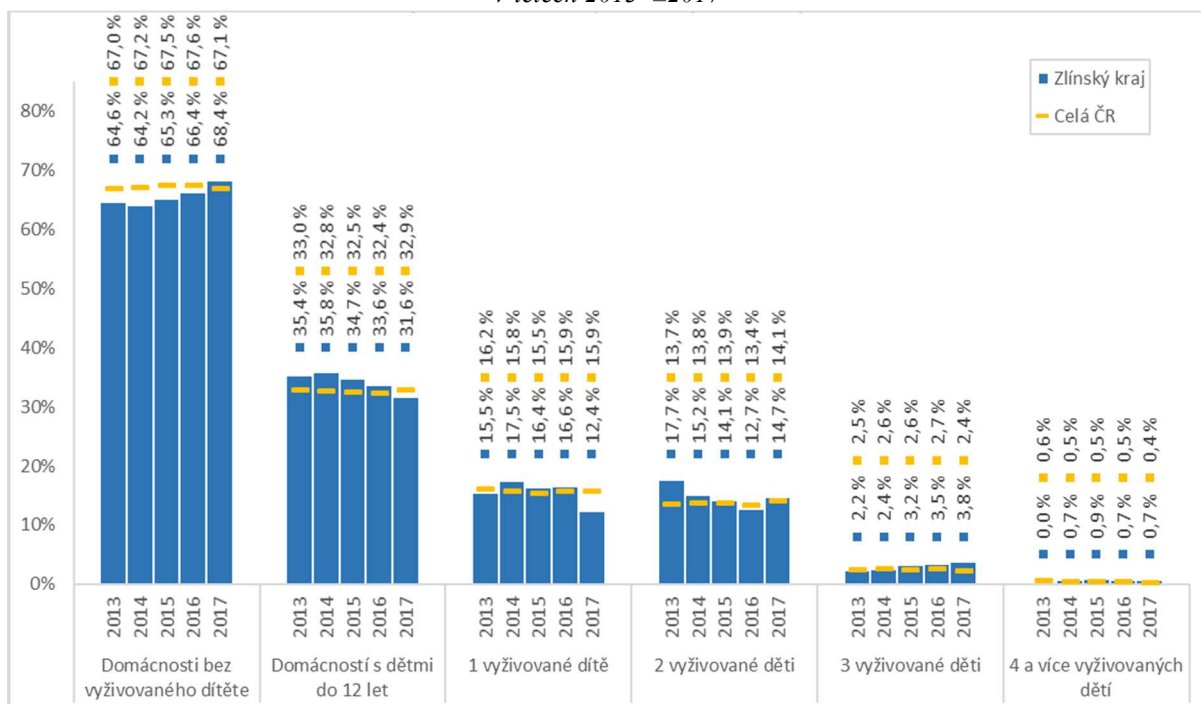
Obrázek 27: Přehled počtu sňatků a rozvodů ve Zlínském kraji za období 2012–2017

Zdroj: ČSÚ Zlín (2019)

Mírně nadprůměrná je ve srovnání s daty za celou ČR situace, kdy rodina vyživuje 3 či více dětí (viz Obrázek 28).

Obrázek 28: Zastoupení rodin dle počtu vyživovaných dětí do 12 let ve Zlínském kraji a v ČR v letech 2013–2017

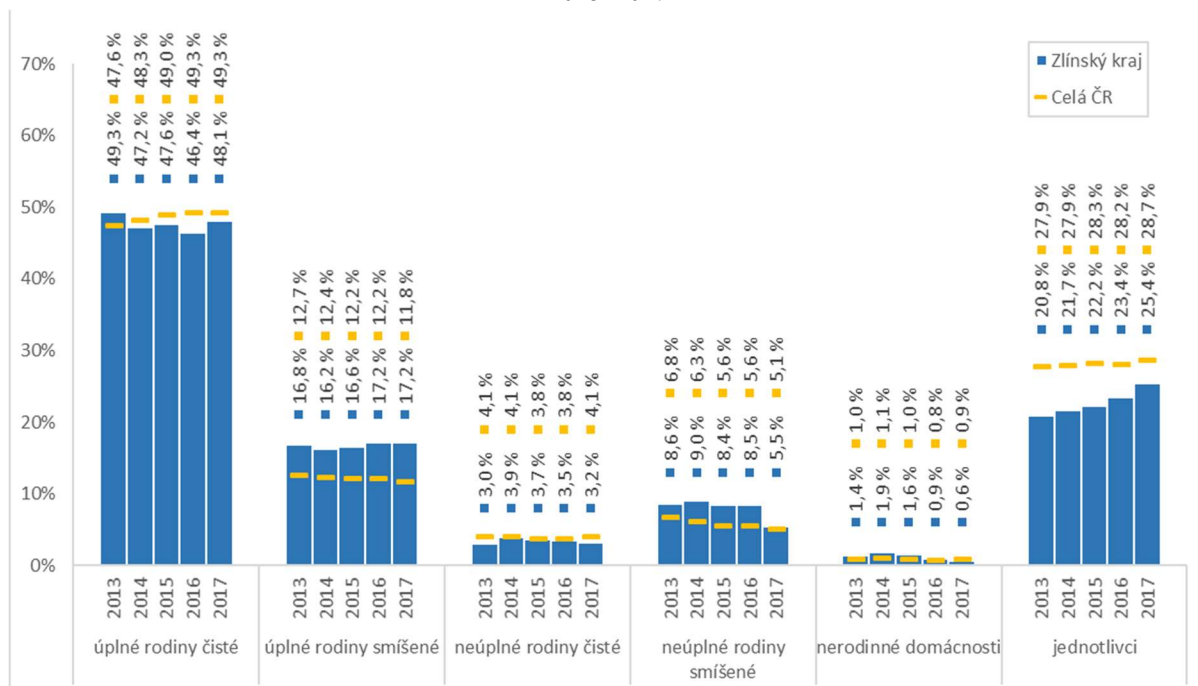

Zdroj: ČSÚ Zlín (2019)

Strukturu rodin dle typu domácností zachycuje Obrázek 29. V úplné rodině je základní jednotkou manželský (partnerský) pár s dětmi nebo bez dětí, v neúplné rodině je to jeden z rodičů a alespoň jedno dítě. Jestliže všechny děti jsou vyživované a v hospodářící domácnosti nežijí jiné osoby, jedná se o tzv. čistou rodinu. Ve smíšené úplné rodině žijí kromě partnerského páru i jiné osoby než vyživované děti (tedy např. i děti již nevyživované), ve smíšené neúplné rodině žije buď jeden z rodičů s vyživovaným dítětem a další osobou (včetně již nevyživovaného dítěte), nebo pouze jeden rodič s nevyživovaným dítětem. V nerodinné domácnosti žijí dvě nebo více osob, příbuzných i nepříbuzných, které tvoří rodinnou domácnost. Je zřejmé, že i ve Zlínském kraji dochází k opouštění modelu „tradiční rodiny“ a k

odstraňování bariéry sociální nepřipustnosti „nemanželských dětí“, existují zde páry tzv. žijící v kohabitaci. Pozvolným opouštěním tzv. tradiční rodiny se mohou vytvářet nestandardní podmínky při začleňování dětí a mládeže do sociálních vztahů, což může mít vliv na postoje a chování dětí.

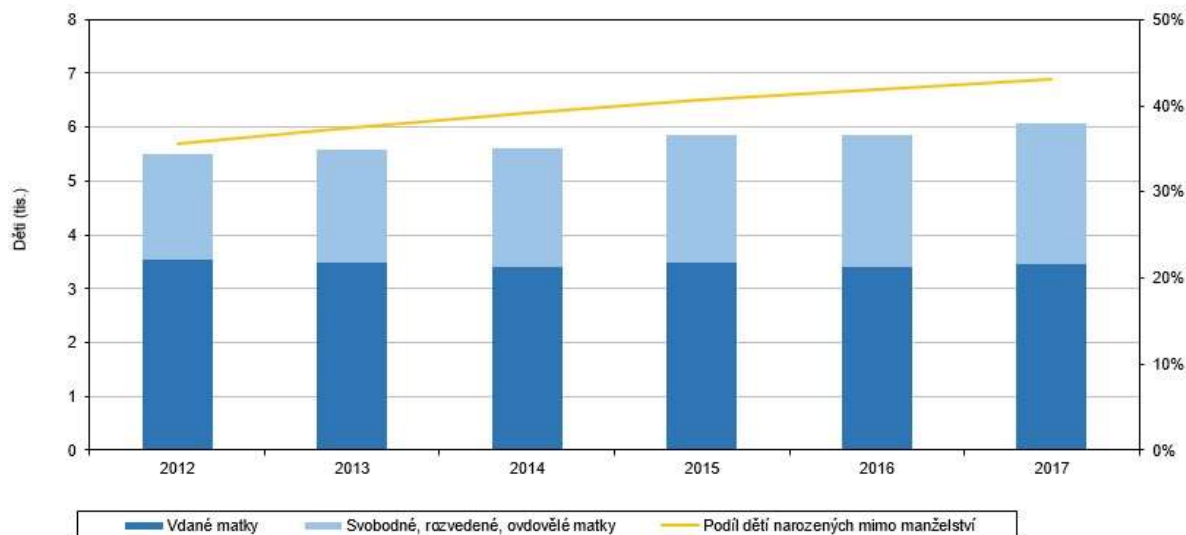
Obrázek 29: Srovnání zastoupení rodin ve Zlínském kraji a v ČR dle typu domácností v letech 2013–2017

Zdroj: ČSÚ Zlín (2019)

V průběhu posledních dvou desetiletí kromě toho výrazně vzrostl průměrný věk žen při narození dítěte. Zatímco na počátku devadesátých let ženy rodily v průměru ještě před dosažením 25 let, nyní je to ve věku 30 let. Zvyšování průměrného věku rodiček se po roce 2008 zpomalilo, v roce 2017 průměrný věk žen ve Zlínském kraji při narození dítěte stagnoval na hodnotě předchozího roku (30,9 let), stejně tak průměrný věk matek-prvorodiček (28,9 let).

Obrázek 30: Vývojový trend dětí narozených mimo manželství ve Zlínském kraji za sledované období 2012–2017

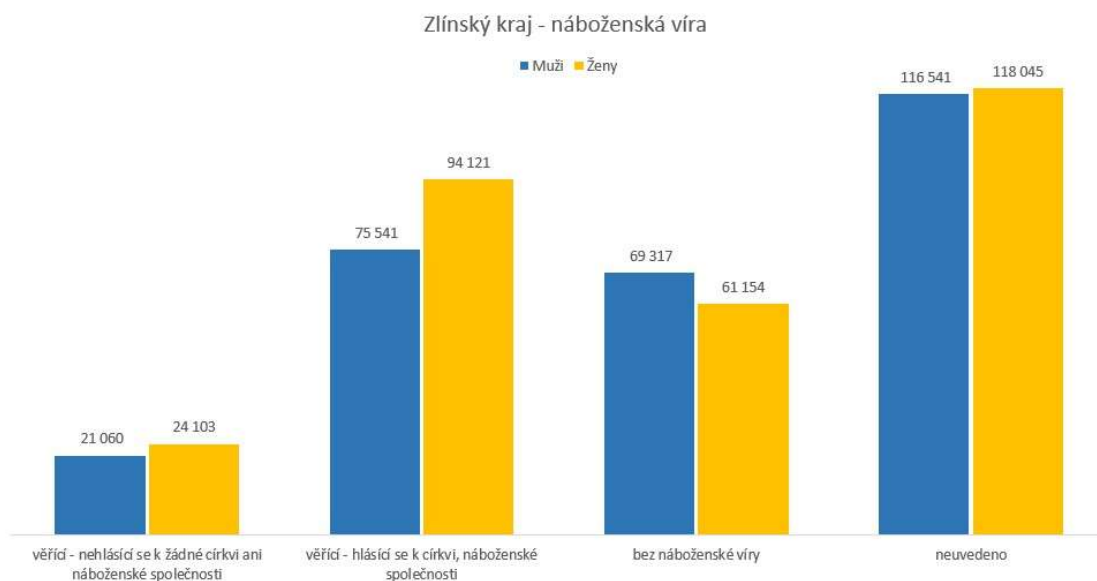
Zdroj: vlastní zpracování na základě dat MPSV (2018)

Zvyšuje se podíl živě narozených mimo manželství (v roce 2012 – 1958, v roce 2017 – 2615), nicméně i tak podíl živě narozených mimo manželství při srovnání krajů je ve Zlínském kraji v roce 2017 nejnižší (43 %, viz Obrázek 30).

Ve Zlínském kraji je celorepublikově nejvyšší podíl věřících na celkovém počtu obyvatel v kraji. Poslední údaj (SLDB) v roce 2011 udává, že se v kraji k víře hlásí 37 % obyvatel, z toho 25 % z nich se hlásí k Církvi římskokatolické. Přehled věrovyznání zachycuje Obrázek 31. Údaje o náboženské víře kombinované s rodinným stavem, dokazují, že vliv náboženství na rodinný stav přetrvává (Odbor statistiky obyvatelstva 2014, s. 8).

Nejvýznamnější rozdíly byly u podílu ženatých a vdaných (resp. svobodných). Věřící zůstávají méně častěji svobodnými; v případě partnerských soužití častěji vztah institucionalizují a jejich manželství bývají stabilnější. Zjednodušeně se dá říci, že tak adekvátně respektují důraz na postavení rodiny a manželství v křesťanském náboženském učení. Náboženská víra tradičně ovlivňuje i počet dětí, které ženy během svého života porodí (Odbor statistiky obyvatelstva 2014, s. 10). I když tato kauzalita postupně slábne, (v případě Církve římskokatolické by např. musela být porodnost u věřících žen výrazně vyšší, než jak ukazují čísla), stále platí. U věřících žen a zejména u žen katolického vyznání je podstatně méně bezdětných žen a žen s jedním dítětem a naopak více žen s větším počtem dětí. Nábožensky orientované ženy dosahují vyšší plodnosti než ženy ostatní. Uplatňuje se zde zejména velký význam, který rodině s dětmi připisují všechna náboženství. S ohledem na postavení, význam i váhu (v početním vyjádření) římskokatolické církve mezi věřícími osobami spolu s postojem církve k antikoncepci a preferování tzv. přirozeného plánování rodičovství, se tyto souvislosti projevují v tom, že nejvyšší plodnost byla u žen hlásících se právě k této církvi. Celkově údaje ze sčítání lidu ilustrují důležitost rodinného života u osob s vírou (Odbor statistiky obyvatelstva 2014).

Obrázek 31: Přehled věrovyznání ve Zlínském kraji v roce 2011

Ukazatel	Rok						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet dětí umístěných do pěstounské péče ve sledovaném roce (k příbuzným i cizím)	67	73	65	71	79	63	77

Počet osob, které mají alespoň jedno dítě v pěstounské péči	505	513	475	456	439	462	474
---	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z Veřejné databáze ČSÚ (2019) Tabulka 3 ukazuje vybrané ukazatele související s pěstounskou péčí v kraji. Pěstounská péče je náhradní rodinná péče, která zajišťuje dítěti chybějící rodinné prostředí. Vazby na původní rodinu nezanikají. Problematika pěstounské péče je upravena zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, § 958–970, a zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, § 47. Většina dětí umístěných do pěstounské péče je u svých příbuzných. Zlínský kraj se intenzivně snaží pro další děti, pro které je pěstounská péče vhodná, získat nové žadatele, kterých je stále nedostatek. Je snahou rozšířit síť pěstounů na přechodnou dobu i pěstounů dlouhodobých. Pozitivní je, že ve Zlínském kraji působí také několik organizací, které jsou pěstounům oporou ke zvládnutí jejich role. Kromě informační podpory, vzdělávací a osvětové činnosti, Zlínský kraj vyhlašuje od roku 2017 anketu „Ocenění pečujících osob ve Zlínském kraji“. Smyslem ankety je zviditelnění a podpoření pečujících osob ve Zlínském kraji, a to ve dvou kategoriích - pečující osoba a pěstoun. V roce 2019 se koná již 3. ročník. Ukazuje se, že spolupráce, vzdělávací a osvětové aktivity se osvědčují a mělo by se v nich dále pokračovat.

Tabulka 3 Vybrané ukazatele související s pěstounskou péčí ve Zlínském kraji v letech 2012–2018

Ukazatel	Rok						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
k 31.12. (příbuzní i cizí)							
Počet dětí v pěstounské péči k 31.12. (u příbuzných i cizích)	441	430	429	433	426	442	465
Počet žadatelů o pěstounskou péči za sledovaný rok	47	93	67	14	17	15	25

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

Tématem, které stále častěji a intenzivněji i ve Zlínském kraji zaznívá, je péče o členy rodiny. Neformální péče je doménou žen, v porovnání s muži je navíc péče žen intenzivnější co do časové náročnosti (Geissler 2016). Dlouhodobá péče o blízkou osobu je náročná a vyčerpávající. Pečující osoby se v rámci této péče často dostávají do sociální izolace. Dochází tak k omezení společenských kontaktů s prostředím, či ke snížení možnosti pracovat nebo využívat běžné aktivity, které okolní komunita nabízí. (Moravskoslezský kraj 2016) Významný podíl pečujících osob odchází z trhu práce a stává se ekonomicky neaktivními, u další části pečujících osob je jejich ekonomická aktivita závislá na vstřícnosti zaměstnavatele a možnosti úpravy pracovní doby (Geissler 2016). Dlouhodobý výpadek z trhu práce způsobuje ztrátu

kvalifikace (i sebevědomí) pečujících a ztěžuje jejich možnosti nastoupit zpět na původní pracovní místo či vůbec vykonávat původní profesi v okamžiku, kdy péče již není potřeba (Dudová a Volejníčková 2014). Nadto finanční situace neformálních pečovatelů a jejich rodin je často velmi nepříznivá, protože dochází nejenom k výpadku příjmů, ale současně i k růstu nákladů domácnosti spojených s péčí (Gaissler et al. 2015). Tyto skutečnosti navíc logicky mohou vést k budoucím nízkým důchodům pečujících osob.

Zlínský kraj je nakloněný podpoře pečujících osob. Proto podporuje Unii pečujících (<https://www.uniepecujících.cz/>) a spolupracuje i s Českou asociací pečovatelské služby (<https://www.caps-os.cz/>). Navíc se Zlínský kraj snaží zvyšovat informovanost občanů o možnostech domácí péče, aby z ní neměli obavy, ale také aby dokázali efektivně využít všech možností, které existují a které jim mohou roli pečujících usnadnit. Jsou proto pořádány workshopy, které mají pomoci lidem, kteří v domácím prostředí pečují o své blízké. Nedávno vzniklo Centrum pro rodinné pečující (<http://www.rodinnipecujici.cz/>) v Uherském Brodě, které nabízí praktické poradenství občanům pečujícím o osoby starší 50 let. Smyslem činnosti Centra je propojovat a koordinovat sociální a zdravotní služby ve prospěch řešení nepříznivé životní situace klienta a jeho rodiny formou řízeného procesu case managementu a to za účasti všech dostupných zdrojů (rodina, odborníci: sociální a zdravotní služby, veřejná správa, veřejné služby, apod.), poskytovat přehled o možných dostupných službách odpovídající potřebám pečujících rodin a zabezpečovat k nim přístup (sociální, zdravotní služby včetně služeb veřejných), které by péči rodinám usnadnily a vhodně doplnily již péči poskytovanou v rámci rodiny (maximální možná podpora pečujících osob), usilovat o maximální zpřehlednění nabídky služeb na daném území. Tímto Centrum napomáhá udržet pečované osoby v jejich domácím prostředí. Pokud mají lidé dotazy ohledně péče o osoby 50+, mohou se obrátit na kontakt rodinnipecujici@ub.cz, případně přímo na Centrum pro rodinné pečující, které má kontaktní místnost v Městské nemocnici s poliklinikou v Uherském Brodě.

Na jednání Platformy rodinné politiky ve Zlínském kraji ze dne 8. 12. 2017 zaznělo, že je vhodné věnovat pozornost tomu, aby péče o členy rodiny, ať již v rámci rodičovské dovolené, nebo v rámci péče o nemocné, byla v kraji vnímána s pozitivní konotací a ne jako problém, např. aby nebyli znevýhodňováni rodiče, kteří pečují o své malé děti. Zároveň je důležité nezapomínat na začleňování osob, které o někoho pečovaly, zpět na trh práce.

Jednou z výzev, před kterou česká společnost stojí, je zvyšující se osamělost seniorů (Bartošová 2019). Tabulka 4 zachycuje hospodařící domácnosti seniorů ve Zlínském kraji. Je zřejmé, že skutečně relativně vysoký podíl seniorů ve věku 65 a více let žije v bytě samostatně. Navíc roste bariéra mezi seniory a mladými lidmi v podobě vzájemného nedorozumění, které má někdy až agresivní projevy. Není výjimkou, že mladí lidé staršími pohrdají, vnímají je jako někoho, kdo zabírá místa v tramvaji, jako přítěž, která stojí peníze (Bartošová 2019).

	Muži				Ženy			
	ve	v tom			ve	v tom		
	věku 65 a více let celkem	65–69	70–74	75 a více	věku 65 a více let celkem	65–69	70–74	75 a více
Domácnosti seniorů jednotlivců celkem	5 982	1 888	1 346	2 748	21 708	4 532	4 757	12 419
z toho rodinný stav (%):								
svobodný, svobodná	12,6	19,7	14,0	7,1	5,5	8,5	6,1	4,1
ženatý, vdaná	16,6	20,2	19,4	12,8	3,5	7,3	4,1	1,8
rozvedený, rozvedená	21,2	35,6	24,7	9,6	12,2	23,8	14,6	7,1
ovdovělý, ovdovělá	49,5	24,5	41,9	70,3	78,8	60,4	75,2	87,0
z toho způsob bydlení (%):								
samostatně v bytě	89,3	87,3	89,2	90,6	91,3	89,9	91,9	91,6
v bytě s další								
hospodařící domácnosti	9,6	11,2	9,4	8,6	8,3	9,6	7,9	8,0
mimo byty	1,1	1,5	1,3	0,8	0,3	0,5	0,2	0,3

Tabulka 4 Hospodařící domácnosti seniorů*) jednotlivců podle věku, rodinného stavu a způsobu bydlení

*) Domácnosti s osobou ve věku 65 a více let

Zdroj: SLBD (2011)

V kraji je poměrně malé zastoupení národnostních menšin (Koncepte prevence kriminality ve Zlínském kraji na léta 2012–2016, s. 60). S podílem 1,46 % cizinců na celkové v regionu žijící populaci se Zlínský kraj řadí z tohoto pohledu na poslední místo v České republice. Nicméně počet cizinců se v kraji dlouhodobě zvyšuje. Z pohledu státní příslušnosti cizinců tvoří největší skupinu občané Slovenska, ti tvoří 45,9 % cizinců na území kraje a jejich počet z dlouhodobého pohledu roste. Dále jsou zde občané Ukrajiny (11,4 %), Vietnamu (8,6 %) a Mongolska (4,0). Občany zemí EU 28 je 62 % cizinců v kraji. (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 31-32)

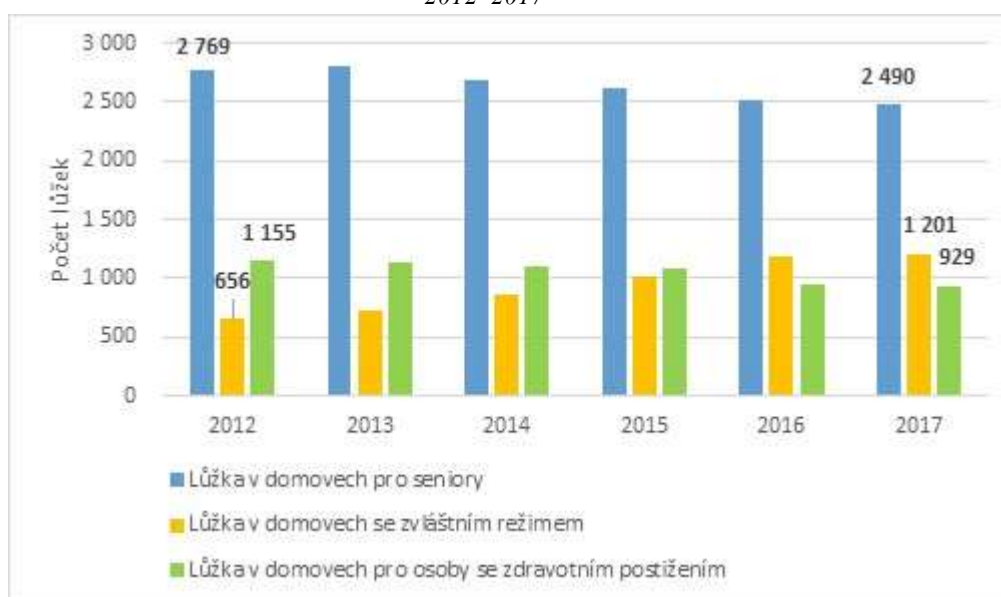
Lidé v kraji jsou ochotní se politicky angažovat. Počet kandidátů byl v přepočtu na 1000 obyvatel do voleb v rámci krajských zastupitelstev v roce 2016 i do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky (dále jen PSP ČR) o rok později ve srovnání s průměrem ČR v obou případech vyšší. Srovnání přepočteného počtu kandidátů při volbách do krajských zastupitelstev v roce 2016 a do PSP ČR v roce 2017 ukazuje, že nejvyššího přepočteného počtu kandidátů mezi kraji bylo dosaženo právě v Karlovarském, Libereckém, Zlínském kraji a na Vysočině. (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 65)

Sociální jistoty

Jedním z problémů Zlínského kraje je nízká dostupnost a poddimenzované kapacity terénních sociálních služeb v periferních venkovských oblastech Zlínského kraje, pokud jde např. o osobní asistenci, odlehčovací služby apod. Je také nedostatek některých návazných pobytových sociálních služeb (chráněné bydlení, podpora samostatného bydlení) a služeb trávení aktivní části dne (sociálně-terapeutické dílny, sociální rehabilitace). Na druhou stranu je ve Zlínském kraji vysoký počet osob s nízkou mírou potřeby podpory umístěn v domovech pro osoby se zdravotním postižením (24 hodinová péče). Rovněž je problémem nedostatečný počet sociálních pracovníků v zařízení. Pozitivní však je, že se zvyšuje podíl pracovníků v přímé péči, a to nejvýrazněji v segmentu služeb sociální péče (*Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve Zlínském kraji pro období 2020–2022*, s. 34).

Vzhledem k demografické situaci se prohlubuje tlak na místa v zařízeních sociální péče související se stárnutím obyvatelstva (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 77). Sociální služby ve Zlínském kraji cílené na skupinu seniorů jsou jak ambulantní, terénní, tak i a pobytové. K převládajícím sociálním službám, které jsou určeny cílově skupině seniorů, patří pobytová zařízení druhu domovy pro seniory a domovy se zvláštním režimem pro osoby s Alzheimerovou chorobou a jinými typy demencí a terénní sociální služba druhu pečovatelská služba. Z hlediska kapacit pobytových služeb pro seniory patří Zlínský kraj ke krajům s nejvyšším počtem lůžek pobytových služeb na počet obyvatel starších 65 let. Nicméně i tak se zvyšuje počet odmítnutých uživatelů z kapacitních důvodů. Chybí především pobytové kapacity pro osoby s demencí s potřebou celodenní péče. Přehled lůžek v domovech pro seniory v kraji zachycuje Obrázek 32. Pozitivní je, že v kraji existuje řada neziskových organizací pro podporu seniorů (kluby seniorů, Svaz důchodců, Krajská rada seniorů Zlínského kraje).

Obrázek 32: Přehled lůžek v domovech pro seniory ve Zlínském kraji za sledované období 2012–2017

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z MPSV (2018)

V kraji existuje také řada neziskových organizací pro podporu rodiny (např. mateřská a rodinná centra, centra pro rodinu, kluby maminek, volnočasové organizace). Jedná se především o spolky nebo obecně prospěšné organizace, které jsou financovány vícezdrojově, především z dotačního titulu Rodina z MPSV, z rozpočtu Zlínského kraje, z rozpočtů obcí, z darů a dobrovolných příspěvků na akce či z vlastních zdrojů organizací (kurzovné, školkovné, poplatky za besedy a kurzy), atd. Tyto organizace poskytují služby určené k rozvoji partnerských vztahů a rodičovských kompetencí, služby posilující zdravý životní styl, služby podporující výchovu k občanské odpovědnosti s cílem prevence patologických jevů, dále institucionální a neinstitucionální péči o děti (hlídání dětí, služby péče o děti v dětských skupinách, družině) a také aktivity na podporu mezigeneračních vztahů. Nabízejí vzdělávací aktivity pro rodiče (besedy, semináře, tréninkové aktivity), volnočasové aktivity pro děti nebo pro rodiny s dětmi. Podporují rodiny v oblasti slučitelnosti profesních a rodinných rolí (formou přednášek a poradenství). Velkou úlohu hrají tyto organizace i na poli komunitního života. Mnohé z těchto organizací jsou zastřešeny Sítí pro rodinu (<https://sitprorodinu.cz/>), Unii center pro rodinu a komunitu (<https://www.uniecenter.cz/>) či Národním centrem pro rodinu (<https://www.rodiny.cz/>). Zastřešující organizace podporují mimo jiné přístup členských organizací k informacím, spolupráci a sdílení zkušeností s ostatními členy, a tím přispívají ke kvalitě nabízených služeb.

Poradenské služby jsou neziskovými organizacemi pro podporu rodiny poskytovány zcela bezplatně (díky dotačnímu titulu MPSV) nebo za cenu dostupnou běžné rodině. Významnou roli ve fungování těchto organizací proto hrají dotace, granty, příspěvky, dary a jakákoliv i nefinanční podpora, neboť usnadňují jejich činnost, případně umožňují dále rozšířit nabídku služeb pro návštěvníky. Není však výjimkou, že těmto organizacím chybí podpora dané obce a potýkají se s nedostatkem finančních prostředků.

Ve Zlínském kraji je dostatečný počet sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi a nízkoprahových zařízení pro děti a mládež (*Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve Zlínském kraji pro období 2020–2022*, s. 103). Ve vztahu k rodinám s dětmi cílí Zlínský kraj prostřednictvím nabízených sociálních služeb (ambulantních, terénních i pobytových) především na následující potřeby: podpora rodinám s dětmi při řešení výchovných a duševních problémů, podpora rodinám s dětmi v konfliktních nebo krizových situacích, prevence sociálněpatologických jevů u dětí a mládeže od 6 do 26 let, potřeba přechodného bydlení pro rodiče s dětmi, potřeba péče pro rodiny s dětmi v nepříznivé sociální situaci. Na území Zlínského kraje je rodinám mimo jiné dostupné odborné poradenství, vč. dluhového poradenství (*Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve Zlínském kraji pro období 2020–2022*, s. 103). Lidem, kteří se dostali do potíží s dluhy a potřebují odbornou pomoc, poskytuje bezplatné poradenství například Charita Otrokovice (<http://www.poradnasamaritan.cz/>). Poskytování pečovatelské služby se za poslední roky zúžilo pouze na poskytování služby rodinám, kterým se narodila trojčata či vícčata. Výrazné jsou čekací lhůty u odborníků na řešení výchovných a duševních problémů dětí v rodinách.

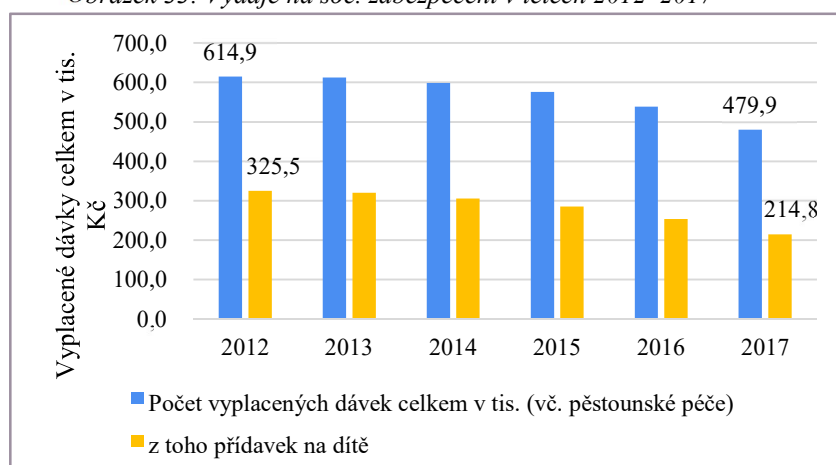
V rámci Centra poradenství pro rodinné a partnerské vztahy p. o. bylo v roce 2007 zřízeno Intervenční centrum, které se věnuje pomoci osobám ohroženým domácím násilím.

Zlínský kraj patří spolu s kraji Královéhradeckým, Jihomoravským a Středočeským mezi kraje nejméně ohrožené ztrátou bydlení (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 51). Některé lokality ve Zlínském kraji můžeme označit jako sociálně i prostorově vyloučené, a to z důvodu většího počtu osob, které žijí pod hranicí chudoby z důvodů nezaměstnanosti, závislosti na sociálním systému, zadluženosti, a které případně následkem těchto skutečností mohou páchat drobnou, zpravidla majetkovou kriminalitu (*Koncepce prevence kriminality ve Zlínském kraji na léta 2012–2016*, s. 37). V roce 2014 bylo ve Zlínském kraji identifikováno 22 sociálně vyloučených lokalit (dále SVL), což znamená, že v kraji bylo relativně méně těchto lokalit ve srovnání s jinými kraji (kraj dle počtu SVL zaujal 12. místo z 14 krajů). Dle Analýzy sociálně vyloučených lokalit v ČR (Čada et al. 2015) jsou nejrozšířenějším typem (64 %) ve Zlínském kraji tzv. menší městské SVL (lokality o velikosti maximálně 100 obyvatel existující v sídle o velikosti od 5001 do 50 000 obyvatel). Zároveň jde o nejvyšší podíl zastoupení tohoto typu lokalit v ČR. Velké městské SVL (nad 100 obyvatel v sídlech o velikosti 5001–50 000 obyvatel) představují 22 % SVL ve Zlínském kraji. Výskyt SVL v sídlech do 5000 obyvatel je výrazně menší, tvoří 14 % SVL. (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 53) Mezi osoby ohrožené sociálním vyloučením lze zařadit osoby závislé na návykových látkách včetně alkoholu, osoby bez přístřeší a osoby propuštěné z výkonu trestu odnětí svobody nebo propuštěné z ústavní a ochranné výchovy. Zejména v periferních oblastech kraje je relativně velký počet osob ohrožených sociálním vyloučením (zadlužených, závislých na alkoholu a dalších návykových látkách) (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 76).

Obrázek 33 zachycuje vyplácené dávky na sociální zabezpečení. Zlínský kraj patří mezi kraje s nejnižším podílem vyplacených dávek státní sociální podpory na obyvatele (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 51). Zadluženost obyvatel Zlínského kraje je relativně nízká. Za rok 2017 byl podíl osob v exekuci 5,74 %, což byl nejnižší podíl osob v exekuci v rámci krajů (průměrný podíl na úrovni celého Česka je 9,7 %). Celkový podíl osob v exekucích ve Zlínském kraji v roce 2017 byl 28 650 a celkový počet exekucí 145 382 (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 51). Mezi osobami v exekuci ve Zlínském kraji nebylo za rok 2017 žádné dítě či mladistvý. Podíl osob ve věku 18 až 29 let mezi osobami v exekuci ve Zlínském kraji byl 11 %. Podíl osob ve věku 65+ na osobách v exekuci ve Zlínském kraji byl 7 %. Počet důchodců s exekuční srážkou ve Zlínském kraji v prosinci 2018 byl 1 061 mužů, 1 097 žen.

Podle Asociace neúplných rodin (Vojíř 2019) je ve Zlínském kraji 16 184 neúplných rodin s nezaopatřenými dětmi a 692 neplatičů výživného. Průměrné alimony ve Zlínském kraji jsou 2 037 Kč měsíčně (medián za ČR 2 tisíce Kč) (Vojíř 2019). Průměrný dluh na alimentech je pak ve Zlínském kraji 97 131 Kč (průměr za ČR cca 92 tisíc Kč) (Vojíř 2019).

Obrázek 33: Výdaje na soc. zabezpečení v letech 2012–2017

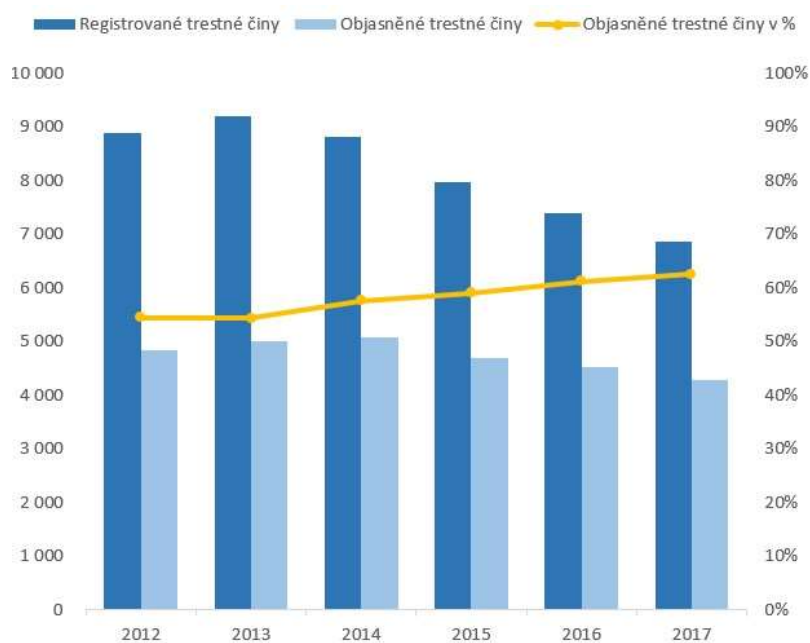
Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z MPSV (2018)

Ve Zlínském kraji bylo k 31. 12. 2017 evidováno 6673 neziskových nestátních organizací, což znamená 11,44 neziskových nestátních organizací na 1000 obyvatel kraje. Spoluprací s „neziskovkami“ se zabývá Oddělení organizačních činností a neziskového sektoru Krajského úřadu Zlínského kraje (viz <https://www.kr-zlinsky.cz/oddeleni-neziskoveho-sektoru-cl3623.html>), které je součástí Odboru Kancelář hejtmána, ale je v kontaktu i s dalšími pracovišti krajského úřadu vzhledem k tomu, že neziskový sektor se týká prakticky všech oblastí života. Katalog neziskovek a další informace lze nalézt online na webu: <http://neziskovky.krzlinsky.cz/>

Bezpečí

Zlínský kraj lze hodnotit jako bezpečný region, patří mezi kraje s nejnižší mírou kriminality přepočtenou na index kriminality (počet trestných činů na 10 000 obyvatel) (*Koncepce prevence kriminality ve Zlínském kraji na léta 2012–2016*, s. 40). Celkový vývoj kriminality ve Zlínském kraji má od roku 2009 klesající trend, výjimkou je rok 2013 (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 59). Pokles kriminality je spojen s výrazným poklesem zejména majetkové kriminality. Podíl ostatních skupin kriminality v kraji převyšuje celorepublikový podíl, zejména je to výraznější u násilné a mravnostní kriminality a zbývající kriminality. (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 60) Postupný pokles registrované, zejména majetkové, kriminality může být i důsledkem většího důrazu na zabezpečení majetku osob/subjektů pomocí technických zabezpečovacích prostředků, v případě obcí zejména provozováním a rozvojem městských kamerových dohlížecích systémů, či cílených preventivních aktivit KŘ Policie ČR Zlínského kraje.

Obrázek 34: Přehled trestních činů ve Zlínském kraji za období 2012–2017

Zdroj: ČSÚ Zlín (2019)

Domácím násilím jsou ve Zlínském kraji ohroženy především ženy. Nicméně mezi osobami ohroženými domácím násilím, které jsou registrované Intervenčním centrem², jsou i muži. Nejedná se jen o osoby v partnerském vztahu (manželé, druh/družka), ale také o transgenerační násilí. Dle informací Intervenčního centra ve vztazích mezi ohroženou a násilnou osobou figuroval v roce 2018 na prvním místě vztah nezletilé dítě – rodič, dále vztah

² Posláním Intervenčního centra je poskytování odborné pomoci a podpory osobám, které jsou ohroženy násilným chováním ze strany osoby blízké nebo osoby, která s nimi žije ve společném obydlí, jenž se vlivem domácího násilí dostaly do sociálně nepříznivé situace. (<https://www.centrum-poradenstvi.cz/intervencnicentrum.html>)

manželský, následně vztah rodič – zletilé dítě. U nízkoprahových kontaktů (u těch, kteří se na Intervenční centrum obrátili tzv. přímo z ulice bez předchozího policejního vykázání) je vztah manželský zastoupen ve více jak polovině případů (51 %), za ním následuje vztah družka – druh a dále vztah rodič – zletilé dítě.

Tabulka 5 zachycuje vývoj počtu případů domácího násilí, u nějž byly přítomny nezletilé děti, a počet odebraných dětí v letech 2012–2018.

Tabulka 5 Vybrané ukazatele týkající se života rodin ve Zlínském kraji v letech 2012–2018

Ukazatel	Rok						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet incidentů se znaky domácího násilí (TČ+PŘ+ČJ)	84	678	656	409	381	604	747
Počet vykázání (celkem)	102	101	83	77	55	58	53
Počet vykázání, kterému jsou přítomny nezletilé děti	2	21	18	39	32	20	25
Počet ohrožených osob (celkem)	120	141	90	172	119	126	111
Počet ohrožených osob - nezletilých 0-14 let	X	X	31	61	39	35	36
Počet ohrožených osob - mladistvých 15-17 let	X	X	4	8	8	9	6

Zdroj: Policie ČR/Krajské ředitelství policie Zlínského kraje (2019)

Tabulka 6 zachycuje vývoj trestné činnosti dětí a mladistvých ve Zlínském kraji. Pokud srovnáme rok 2012 s rokem 2018, došlo k poklesu případů trestné činnosti dětí i mladistvých. Nezletilé a mladistvé osoby se podílejí na trestní činnosti do 5 % celkového podílu. Tato hodnota se nijak neodlišuje od hodnoty podílu v ČR.

Tabulka 6 Trestná činnost dětí a mladistvých ve Zlínském kraji v letech 2012–2018

Ukazatel	Rok
----------	-----

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Trestná činnost dětí do 15 let	96	55	73	58	71	108	58
Trestná činnost mladistvých (15 – 18 let)	177	103	96	94	82	103	82

Zdroj: vlastní zpracování (2019)

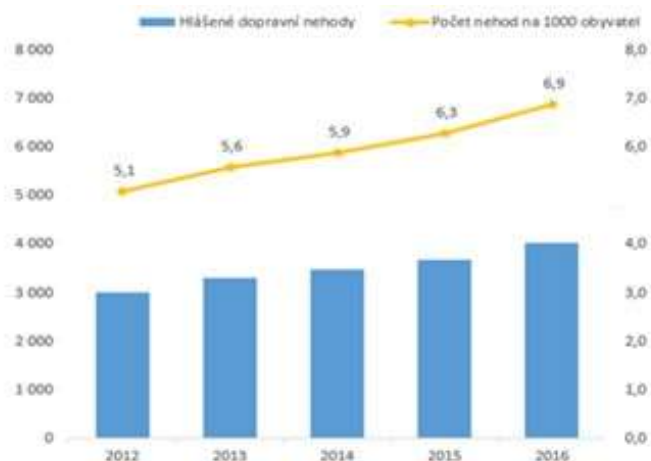
Nedochází k výraznému narušování soužití mezi romskou menšinou a majoritní společností. Nebyla zde a v současné době také není aktivní extremistická skupina, která by vedla aktivitu vůči romské menšině (*Koncepce romské integrace ve Zlínském kraji na léta 2015 – 2018*, s. 42). Vliv podílu trestné činnosti spáchaných cizinci je relativně méně významný (okolo 5 %). Celkový počet je ročně do 300 osob a strukturou spáchané kriminality se výrazně neodlišují od ostatních pachatelů.

Faktorem zvyšujícím riziko rozvoje určitého typu kriminality je nadužívání alkoholu, který ovlivňuje závažnost trestné činnosti zejména v oblasti dopravy, násilné trestné činnosti, výtržnictví a narušování veřejného pořádku. V dané problematice je Zlínský kraj dlouhodobě nad celorepublikovým průměrem. (*Koncepce prevence kriminality ve Zlínském kraji na léta 2012–2016*, s. 60)

Senioři (osoby starší 65 let) jsou nejčastěji obětí v případě majetkové kriminality, obzvláště krádeží prostých a dále násilné kriminality. V roce 2016 byli senioři obětí trestných činů ve Zlínském kraji v 73 případech. Osoby do 18 let jsou nejčastěji obětí v případě mravnostní kriminality. Osoby do 18 let byly v roce 2016 obětí trestných činů ve Zlínském kraji v 112 případech.

Vývoj dopravních nehod v kraji zachycuje Obrázek 35. Počet policíí šetřených nehod má postupně rostoucí trend. V dlouhodobějším měřítku dochází k postupnému poklesu dopravních nehod s tragickými následky, případně s těžkými zraněními a poklesu počtu nehod pod vlivem alkoholu.

Obrázek 35: Přehled nehodovosti ve Zlínském kraji na tisíc obyvatel za sledované období 2012–2016

Zdroj: ČSÚ Zlín (2019)

Mladí řidiči, obzvláště ve skupině do 20 let, jsou ve Zlínském kraji jasnou problémovou skupinou. Problémem je také vysoká nehodovost motocyklistů, a to zejména v Buchlovských kopcích či závažnost následků nehod chodců ve Zlínském kraji (ta je podstatně vyšší než v ČR). (*Strategie bezpečnosti silničního provozu Zlínského kraje na období 2012 – 2020*, s. 35 a 37)

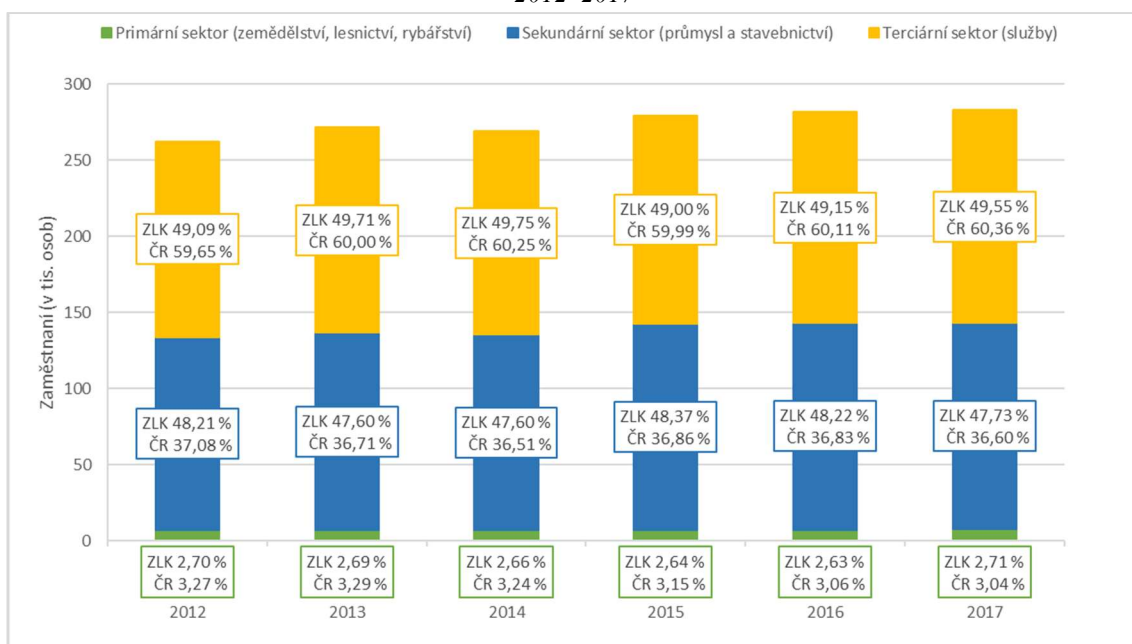
Zlínský kraj se aktivně zabývá problematikou prevence kriminality nebo aktivitami, které mají na ni dopad. Z tohoto důvodu má vytvořeny podmínky v podobě spolupráce mezi odbory a jejich specialisty (např. krajský koordinátor prevence kriminality, krajský školský koordinátor prevence a další), kteří se problematikou prevence kriminality zabývají. Zejména v oblasti primární prevence jsou aktivní školy a školská zařízení, primární prevencí v podobě volnočasových aktivit pro děti a mládež se zabývají jak organizace zřízené obcemi a krajem, tak neziskové organizace.

Ekonomické zabezpečení

Ekonomika Zlínského kraje se vyznačuje silnou podnikatelskou základnou v sektoru malých a středních podniků. Také v kategorii velkých podniků do 1000 zaměstnanců je Zlínský kraj oproti ČR nadprůměrný, naopak zaměstnanost u podniků s 1000 a více zaměstnanci je pod celorepublikovým průměrem. (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 14)

Ekonomika v kraji je založena především na zhodnocování vstupních surovin a polotovarů (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 6) – ve srovnání s daty za celou ČR je ve Zlínském kraji větší podíl sekundárního sektoru (viz Obrázek 36). V hornatém terénu (na východě kraje) ztěžuje podmínky pro ekonomickou činnost horší dopravní dostupnost (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 6). Okresy Kroměříž a Uherské Hradiště jsou díky své poloze v moravských úvalech tradičně zaměřeny na rostlinnou výrobu, v podhorských oblastech Vsetínska a Zlínska je hospodářství zaměřeno více na extenzivní živočišnou výrobu (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 14). Silné je postavení podniků v tradičních oborech – zpracování plastů, gumárenství, strojírenský průmysl, kovodělný průmysl, potravinářský průmysl (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 14).

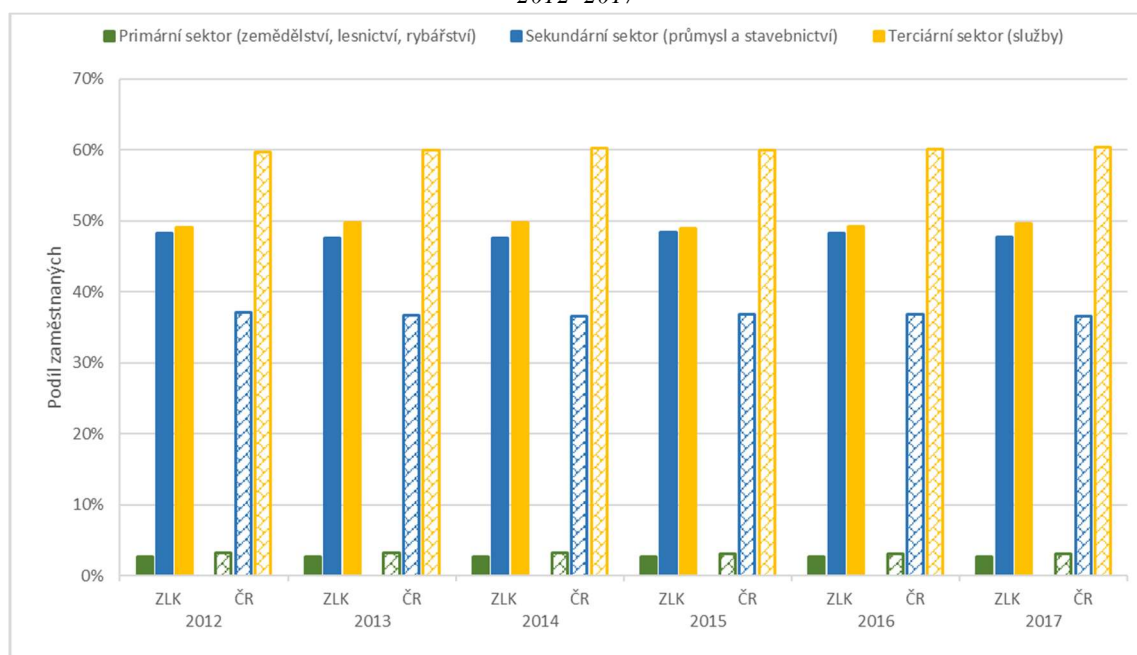
Obrázek 36: Počet zaměstnaných s místem pracoviště ve Zlínském kraji dle sektoru zaměstnání v letech 2012–2017

Zdroj: ČSÚ Zlín (2019)

Obrázek 37 srovnává podíl zaměstnaných ve Zlínském kraji a v ČR dle sektoru zaměstnání. Průmysl, těžba a dobývání se podílí na hrubé přidané hodnotě kraje téměř 47 % (průměr ČR je 32 %) a na počtu zaměstnanců 42 % (průměr ČR 31 %). Naopak terciální sféra (obchod a služby) je oproti průměru ČR na nižší úrovni, a to jak co do příspěvku k hrubé přidané hodnotě, tak co do zaměstnanosti. (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 9)

Obrázek 37 Porovnání podílu zaměstnaných ve Zlínském kraji a v ČR dle sektoru zaměstnání v letech 2012–2017

Zdroj: ČSÚ Zlín (2019)

Nejvýznamnější podnikatelské subjekty jsou lokalizovány spíše ve městech či jejich blízkém okolí; ve venkovském prostoru se nachází spíše menší subjekty, z nichž nejvyšší podíly tvoří podniky obchodu, zpracovatelského průmyslu a stavebnictví (*Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020*, s. 25)

K velkým zaměstnavatelům v kraji patří: Continental Barum s.r.o., Krajská nemocnice T. Bati, a. s., Česká zbrojovka a. s. v Uherském Brodě, ON Semiconductor Czech Republic, s.r.o. v Rožnově pod Radhoštěm, Slovácké strojírný, a. s. v Uherském Brodě, Aircraft Industries, a. s. v Kunovicích, DEZA, a. s. ve Valašském Meziříčí, Fatra, a. s. v Napajedlích, Mitas a. s. ve Zlíně, Uherskohradišťská nemocnice a. s. a Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Na druhou stranu lze v kraji najít i coworkingová centra (sdílené kanceláře), které slouží především k podpoře drobných podnikatelů a start-upů. K těmto centrům patří: Holešov: Technologický part progress v Holešově (<http://www.progresspark.cz>), Podnikatelský inkubátor v Kunovicích (<http://www.pik-pd.cz>), Regionální centrum kooperace, a. s. ve Slavičíně (<http://www.rckas.cz/>), Hnízdo v Uherském Hradišti (<http://nesthub.cz/>), Valaškokloboucké podnikatelské centrum ve Valašských Kloboukách (<http://vpcsro.eu>), Agentura pro ekonomický rozvoj Vsetínska, o. p. s. ve Vsetíně (<http://www.aerv.cz/>), Centrum kreativních průmyslů UPPER ve Zlíně (<http://upper.utb.cz>), hub HAX ve Zlíně (<https://www.facebook.com/hubhax>), TIC ve Zlíně (<http://inovacnipodnikani.cz/podnikatelsky-inkubator/>).

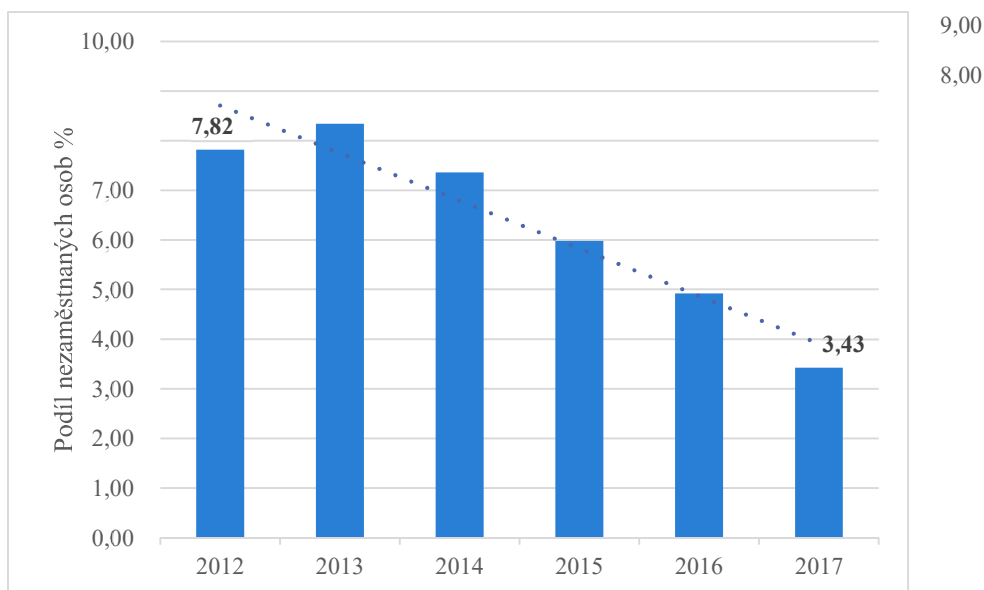
Postupující trend automatizace a digitalizace se pravděpodobně dotkne zejména nízkokvalifikovaných pracovních míst (Kolektiv NVF-NOZV 2017). V této souvislosti jsou

nejvíce ohroženy zejména rutinní profese, a to jak manuální, tak jednoduché kognitivní (poznávací), které lze jednoduše převést do programového algoritmu. Některé odborné scénáře naznačují, že polovina dnešních pracovních činností by mohla být automatizována do roku 2055, ale může se to stát až o 20 let dříve nebo později v závislosti na různých faktorech (McKinsey&Company 2017). V důsledku automatizace a digitalizace v souvislosti s tzv. Průmyslem 4.0 pravděpodobně vzroste počet míst vyžadujících vyšší úroveň vzdělání (Prifti et al. 2017; Hecklau et al. 2016). Navíc požadavek na úzkou specializaci v jednom oboru ustoupí a budou vyžadovány současně hluboké odborné znalosti v jednom oboru a široké znalosti napříč mnoha disciplínami (Kohout a Palíšková 2017).

Vývoj nezaměstnanosti ve sledovaném období zachycuje Obrázek 38. Z dlouhodobého pohledu patřil Zlínský kraj a především pak okresy Kroměříž a Vsetín k územím s nadprůměrnou nezaměstnaností. V pokrizovém období je však situace opačná. Ve srovnání s průměrem ČR vykazoval Zlínský kraj k 31. 12. 2017 lehce podprůměrný podíl nezaměstnaných osob 3,4 % (republikový průměr byl 3,8 %). (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 23)

Vyjádřeno v absolutních číslech, uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce bylo v roce 2012 celkem 32 100, v roce 2017 tento počet klesl na 14 040. Výrazně roste počet nabízených pracovních míst v evidenci úřadu práce z 1 269 v roce 2012 na 7 975 míst v roce 2017. Relativně méně je pracovních míst v periferních oblastech kraje. K profesím, u nichž poptávka převyšuje nabídku, patří v kraji především zámečníci, seřizovači, elektrikáři a elektrotechnici, elektromechanici, obsluha strojů, montážní dělníci. Nabídka pracovních pozic pro kvalifikovanou pracovní sílu není vysoká. Největší pokles pracovních míst za celé období 2015–2025 se očekává v průmyslu, menší pokles v primárním a terciárním sektoru a nárůst v kvartérním sektoru, zejména ve zdravotnictví a sociální péči, v uměleckých, sportovních a zábavních činnostech a ve vzdělávání (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 21).

Obrázek 38: Přehled nezaměstnanosti ve ZLK za období 2012–2017

Mezi

Zdroj: ČSÚ Zlín (2019)

nejvíce

ohrožené skupiny na trhu práce v ČR patří ženy, zejména matky s dětmi předškolního věku, osoby do 24 let, starší osoby ve věku 55 až 64 let a osoby s nízkou kvalifikací (*Koncepce politiky zaměstnanosti 2013–2020*, s. 12). Míra nezaměstnanosti žen s malými dětmi je více než dvojnásobná v porovnání s bezdětnými ženami, navíc přes 60 % nezaměstnaných žen s dítětem do šesti let se stává nezaměstnanými bezprostředně po ukončení rodičovské dovolené (*Koncepce rodinné politiky*, s. 11). Snadnějším návratu žen s dětmi na trh práce také brání nedostatečná nabídka kvalitních flexibilních úvazků, jako jsou zkrácené úvazky, sdílená pracovní místa, pružná pracovní doba, možnost alespoň občasné práce z domova (*Koncepce rodinné politiky*, s. 11-12). I proto na jednání Platformy rodinné politiky ve Zlínském kraji dne 8. 12. 2017 zaznělo, že je žádoucí podporovat zaměstnavatele, aby poskytovali flexibilní pracovní úvazky, stejně jako podporovat sladění provozních dob družin a školních klubů s možnostmi rodičů. Pokud jde o seniory, tak v ČR se lidé 50+ snaží udržet na trhu práce do důchodového věku, ale při ztrátě zaměstnání je pro ně obtížné nalézt nové, takže tyto osoby tvoří téměř třetinu uchazečů o práci (*Koncepce rodinné politiky*, s. 12).

Ve Zlínském kraji meziročně k 31. 12. 2017 nejvýrazněji klesla nezaměstnanost kategorie nad 2 roky evidence (36,9 %, o 3 p. b. více než v rámci celé ČR) a uchazečů evidovaných 12–24 měsíců (33,8 %). Relativně nejméně klesl počet uchazečů se zdravotním postižením. (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 24) Také podíl dlouhodobě nezaměstnaných klesá, v roce 2012 to bylo 2,73 % a v roce 2017 je to 1,08 %. Zaměstnanost mužů a žen ve Zlínském kraji zachycuje Obrázek 39.

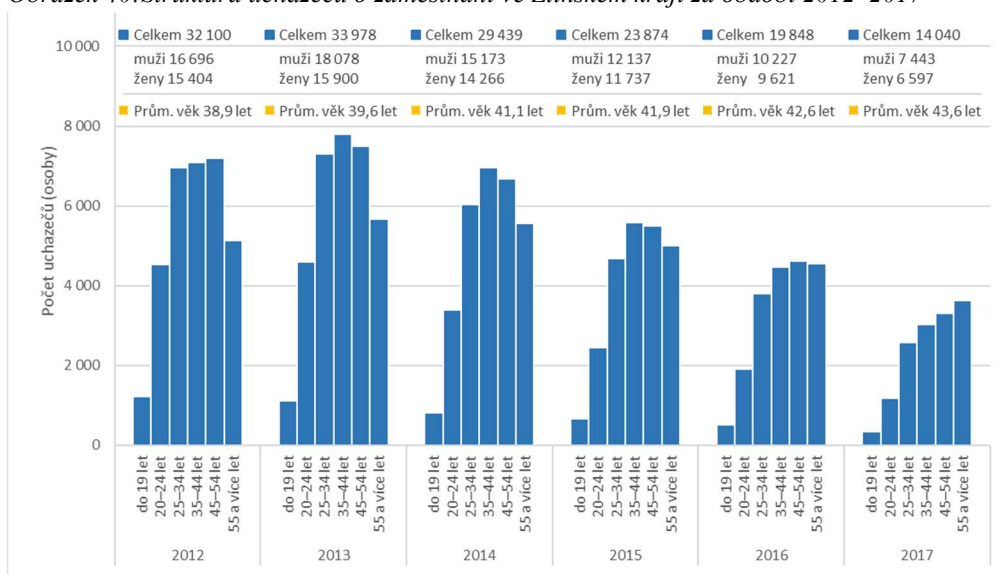
Obrázek 39: Zaměstnanost mužů a žen ve Zlínském kraji v letech 2012–2017

Zdroj: ČSÚ Zlín (2019)

Průměrný věk uchazeče o zaměstnání vzrostl z 38,9 v roce 2012 na 43,6 v roce 2017. Obrázek 40 zachycuje strukturu uchazečů o zaměstnání ve Zlínském kraji.

Obrázek 40: Struktura uchazečů o zaměstnání ve Zlínském kraji za období 2012–2017

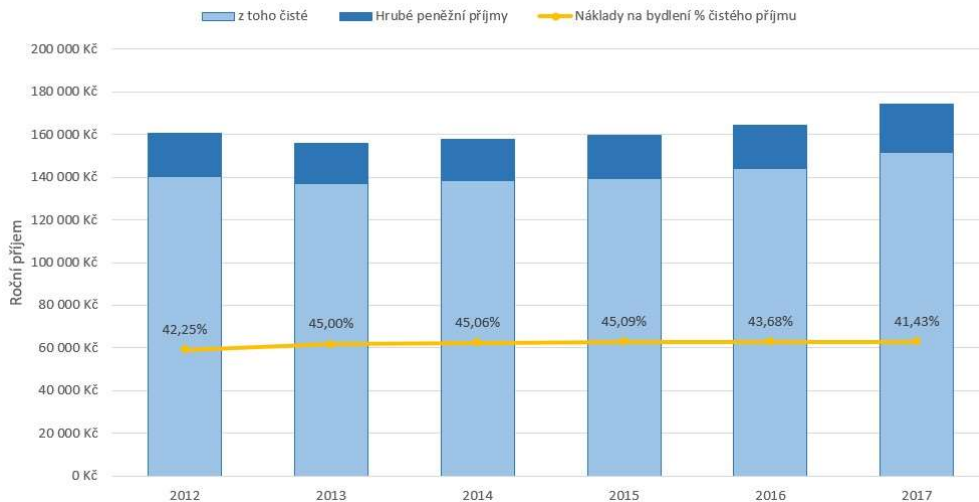
Zdroj: ČSÚ Zlín (2019)

Obrázek 41 zachycuje vývoj peněžních příjmů domácností ve Zlínském kraji. Podíl počtu domácností s příjmy pod životním minimem k celkovému počtu domácností Zlínského kraje v roce 2014 činil 3,5 %, což představuje v porovnání s ostatními kraji 5. nejlepší umístění (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 51). Čistý disponibilní důchod domácností byl ve Zlínském kraji celostátně mírně podprůměrný. Jeho hodnota přepočtená na obyvatele v roce 2016 činila 203 999 Kč (ekvivalent 92,3 % celostátního průměru odpovídá 220 470 Kč) (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 24-25).

Při porovnání průměrného měsíčního čistého příjmu na osobu dle statistiky rodinných účtů Českého statistického úřadu je evidentní výrazný propad čistých příjmů domácností v

závislosti na počtu dětí, a to nejen v porovnání s bezdětnými domácnostmi, ale dokonce také ve srovnání s domácnostmi důchodců bez ekonomicky aktivních členů a bez dětí (*Koncepce rodinné politiky*, s. 19).

Obrázek 41: Peněžní příjmy domácností ve Zlínském kraji za období 2012–2017

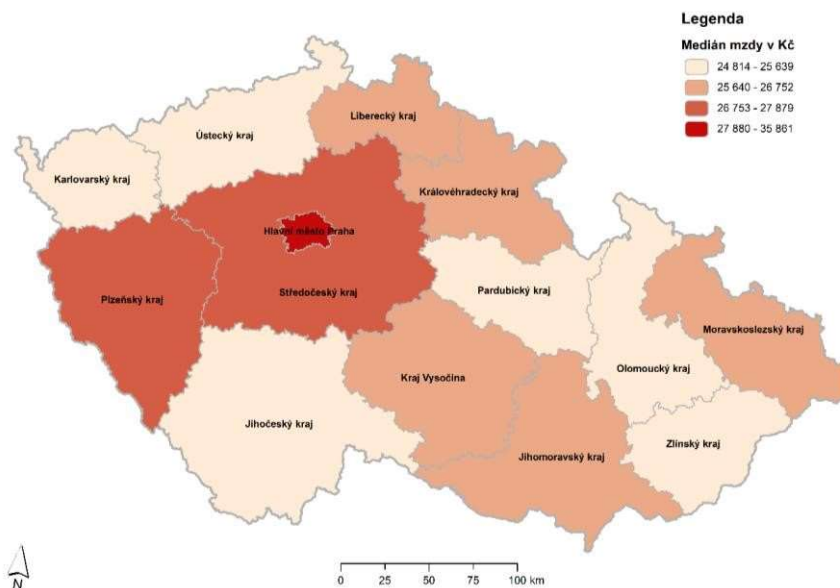

Zdroj: ČSÚ Zlín (2019)

Dlouhodobě podprůměrná je ve srovnání s ČR i výše průměrných hrubých měsíčních nominálních mezd. Relativně nízká výše průměrných mezd je jednou z významných příčin problému selektivní migrace obyvatelstva mimo kraj, která ve svém důsledku může vést ke ztrátě konkurenceschopnosti regionu jako celku. Jedním z důvodů nízkých mezd může být absence klíčových velkých zaměstnavatelů v nosných odvětvích, kteří by měli roli tvůrce mezd. Dalším faktorem je absence vysoce kvalifikovaných pracovních míst a pozic s vysokým příjmem obecně a naopak vyšší podíl méně kvalifikovaných pracovních míst. (*Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030*, s. 25) I proto na jednání Platformy rodinné politiky ve Zlínském kraji dne 8. 12. 2017 zaznělo, že by bylo vhodné podporovat uplatnění studentů ve Zlínském kraji v oborech, které zde studují, aby neodcházel za prací do jiných krajů.

Obrázek 42 ukazuje medián hrubých měsíčních nominálních mezd v krajích ČR k prosinci 2017 v Kč, který udává jejich prostřední hodnotu a není ovlivněn extrémami jako průměr. Tudiž, tato hodnota podává validnější představu o rozložení mezd na území ČR, kdy na ni dosáhne daleko vyšší podíl ekonomicky aktivní populace v ČR nežli na hodnotu průměrné mzdy. Karlovarský a Zlínský kraj představují jediné dva kraje, které dosáhly mediánu mezd nižšího než 25 000 Kč, tj. 24 832 Kč v prvním případě a 24 814 Kč v druhém případě.

Obrázek 42: Medián mezd v krajích ČR k prosinci 2017 v Kč

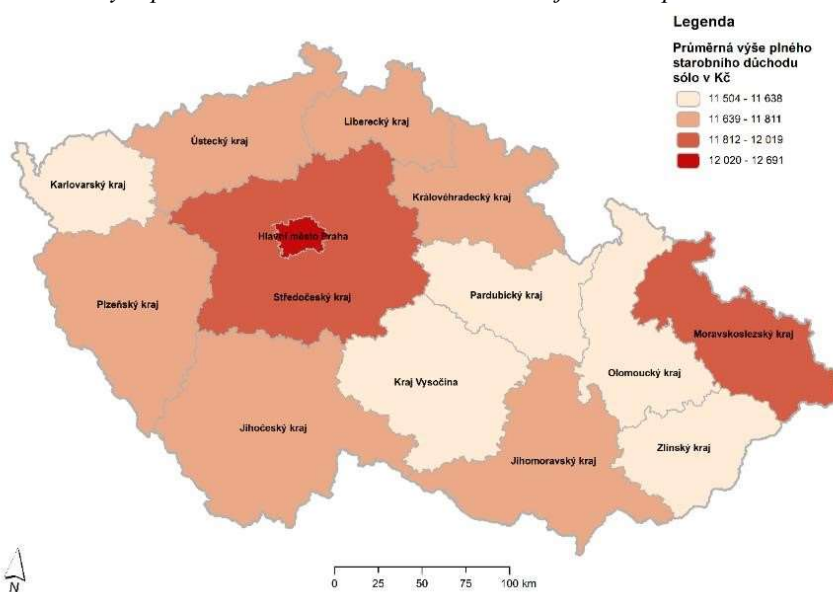

Zdroj: vlastní zpracování na základě ČSÚ Zlín a podkladových dat ARCDATA Praha a ČÚZK (2018)

Čistý příjem na člena rodiny výrazně klesá s každým narozeným dítětem, přičemž náklady na výchovu dítěte se odhadují v průměru na dva miliony Kč (*Koncepce rodinné politiky*, s. 1213). Domácnosti se třemi a více dětmi jsou více ohroženy chudobou, byť ČR patří k zemím s nejnižší mírou ohrožení příjmovou chudobou vůbec (*Koncepce rodinné politiky*, s. 13).

Obrázek 43 podává náhled na průměrnou výši plného starobního důchodu sólo, tj. bez započtení vdovských a vdoveckých důchodů, v krajích ČR k prosinci 2017 v Kč. Oproti předchozímu grafu jsou rozdíly mezi jednotlivými regiony minimální, s výjimkou Prahy. Rozdíl mezi nejvyšší a nejnižší hodnotou činí, bez započtení hlavního města, 515 Kč. Zlínský kraj dosáhl průměrné výše plného starobního důchodu sólo 11 638 Kč.

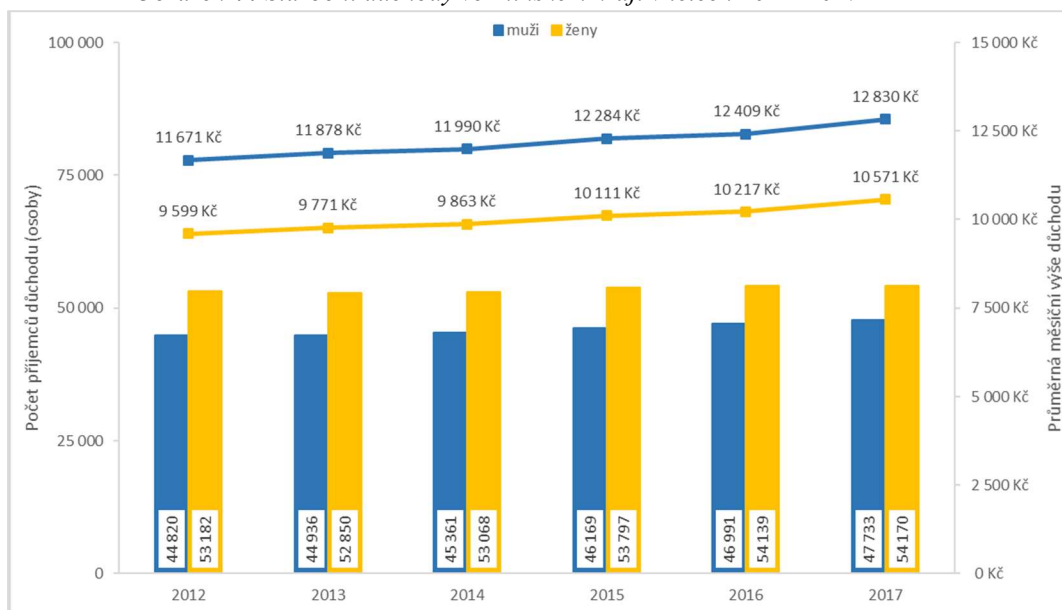
Obrázek 43: Průměrná výše plného starobního důchodu sólo v krajích ČR k prosinci 2017 v Kč

Zdroj: vlastní zpracování na základě ČSSZ a podkladových dat ARCDATA Praha a ČÚZK (2018)

Podíl průměrného starobního důchodu sólo na mzdovém mediánu byl v roce 2012 52,68 % a od té doby má klesající tendenci. V roce 2017 činil 46,90 %. Vývoj starobních důchodů ve Zlínském kraji zachycuje Obrázek 44. Je zřejmé, že ženy mají v průměru nižší důchod než muži.

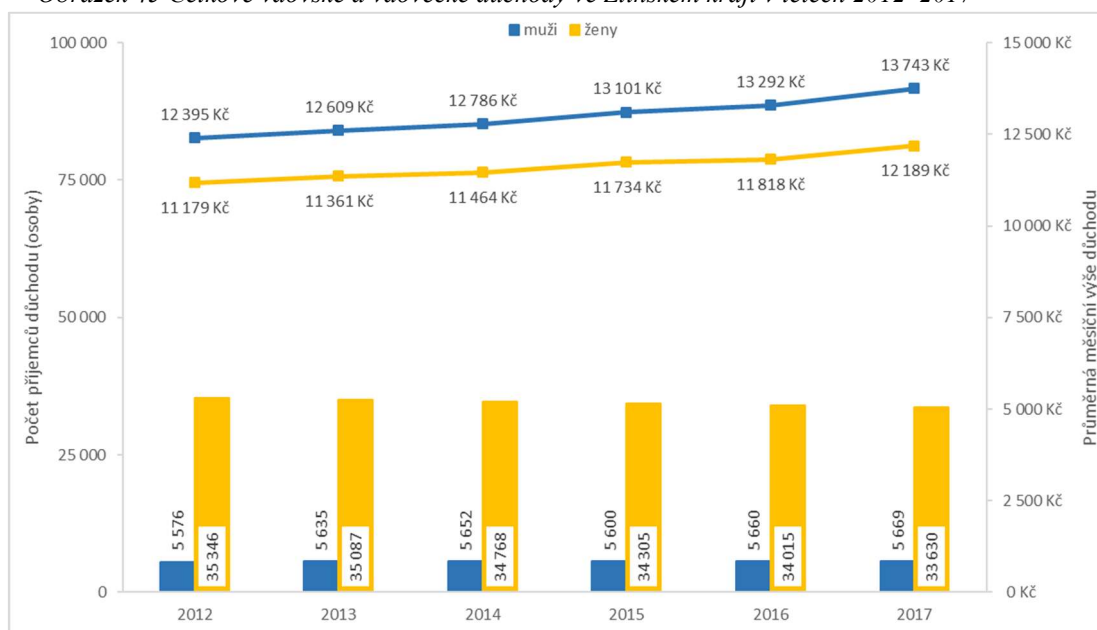
Obrázek 44 Starobní důchody ve Zlínském kraji v letech 2012–2017

Zdroj: ČSÚ Zlín (2019)

Obrázek 45 zachycuje vývoj celkových vdovských a vdoveckých důvodů ve Zlínském kraji. Opět platí, že ženy-vdovy pobírají nižší důchody než muži-vdovci. Na výši důchodů mají vliv celoživotní nerovnosti v odměňování žen a mužů, rozdílný důchodový věk, tradiční dělba práce v domácnosti a nízké uznání péče jako společensky, a hlavně finančně oceňované práce (*Koncepce rodinné politiky*, s. 14).

Obrázek 45 Celkové vdovské a vdovecké důchody ve Zlínském kraji v letech 2012–2017

Zdroj: ČSÚ Zlín (2019)

Ve Zlínském kraji jsou zavedeny Senior Pasy jako nástroj podpory proseniorských aktivit a Zlínský kraj od roku 2017 podporuje rozšíření poskytovatelů slev pro využití Senior pasů. V současné době je ve Zlínském kraji už téměř 9 tisíc držitelů Senior Pasů (Mráčková 2018). Požádat o něj mohou občané ve věku 55+, registrace je zdarma. V celé České republice je mnoho provozoven, které držitelům karty Senior Pas poskytují nejrůznější slevy např. vstupy na hrady a zámky, návštěvy kulturních akcí, vzdělávání, čerpání wellness a lázeňských procedur, při hledání ubytování nebo sportovních aktivitách. Výše slev se pohybuje od 5% až do 50%, nechybí ani akce, které držitelé Senior Pasu dostanou zcela zdarma. Poskytovatele slev pro seniory ve Zlínském kraji lze vyhledat na http://www.seniorpasy.cz/cs/slevy.php?kraj_c=CZ-ZK&okres_c=&ftext=&srch=1.

Informovanost

Zlínský kraj předává rodinám informace prostřednictvím krajského zpravodaje Okno do kraje³ (Magazín 21). Tento měsíčník přináší aktuální informace o dění ve všech regionech Zlínského kraje. Vychází v nákladu 250 000 výtisků a je zdarma distribuován do poštovních schránek domácností v kraji. V elektronické podobě je k dispozici online zde: <https://www.oknodokraje.cz/>. Dále komunikuje prostřednictvím tiskových zpráv na webové a facebookové stránce Zlínského kraje a přes portál pro neziskové organizace <http://neziskovky.kr-zlinsky.cz/>.

Zlínský kraj pořádá pro občany každý rok např. Den Zlínského kraje – motto „Ochutnej kraj všemi smysly“, podílí se na Mezinárodním dětském filmovém festivalu. Zlínský kraj je zapojen do projektu Obědy do škol. Více o projektu online zde: <https://www.kr-zlinsky.cz/obedy-do-skol-ve-zlinskem-kraji-ii-cl-4424.html>.

Zlínský kraj vyhlašuje soutěž Férový zaměstnavatel – zde je jedno z hodnotících kritérií zajištění možnosti sladění pracovního a rodinného života. V rámci Týdne pro rodinu ve Zlínském kraji od 12. 5. – 20. 5. 2018 se uskutečnila přímo v budově Krajského úřadu Zlínského kraje vernisáž na téma Obrazy rodičovství, a zároveň proběhlo vyhlášení soutěže Férový zaměstnavatel Zlínského kraje 2018 – došlo k ocenění nejvstřícnějších zaměstnavatelů představiteli Zlínského kraje.

V letech 2017 a 2018 realizoval Zlínský kraj za podpory dotačního titulu MPSV projekt „Aktivní senioři“, jehož cílem byla podpora aktivního trávení volného času seniorů, podpora kontaktních míst pro předávání informací pro seniory, pořádání konference pro seniory a rozšíření osvěty k přístupu seniorů ve Zlínském kraji. Více o projektu online zde: <https://www.kr-zlinsky.cz/aktivni-seniori-ve-zlinskem-kraji-cl-4132.html>.

Zlínský kraj vyhlašuje od roku 2017 anketu Ocenění pečujících osob Zlínského kraje, a to ve 2 kategoriích: 1) pečující osoba, 2) pěstoun. Více o anketě online zde: <https://www.krzlinsky.cz/anketa-oceneni-pecujicich-osob-zlinskeho-kraje-cl-4074.html>.

Na Krajském úřadě Zlínského kraje není zřízena samostatná pozice pracovníka pro rodinnou (proseniorskou) politiku ani žádné samostatné oddělení rodinné politiky. Zároveň v kraji chybí jednotný systém sběru, prezentace a mapování aktivit a potřeb pro rodiny a seniory. Nicméně ve Zlínském kraji působí Platforma regionální rodinné politiky Zlínského kraje a Regionální platforma pro implementaci politiky stárnutí na krajskou úroveň, dále při Zastupitelstvu

Zlínského kraje fungují výbory zaměřené na oblast sociální, zdravotní, strategický rozvoj, dopravu, kulturu, výchovu, vzdělávání a zaměstnanost atd. (viz <https://www.krzlinsky.cz/vybory-zastupitelstva-zlinskeho-kraje-2016-2020-cl-3876.html>).

³ Od srpna 2019 vychází nový informační časopis vydávaný pod záštitou Zlínského kraje, a sice Magazín 21 – informace ze Zlínského kraje.

Aktivity pro rodiny jsou podporovány formou dotací z Fondu Zlínského kraje. Fond Zlínského kraje, sekce SOCIÁLNÍ VĚCI, Program na podporu sociálně zdravotních aktivit, je zřízen Zlínským krajem za účelem poskytování finanční podpory a financování aktivit (akcí a projektů) v oblasti sociální, příp. zdravotní. Jedná se zejména o činnosti podporující rodiny, osoby se zdravotním postižením, seniory, oběti domácího násilí a trestných činů, dárcovství krve apod. Jednotlivé organizace si zde mohou požádat o finanční podporu na jednorázové aktivity, např. na karnevaly, dny rodin, dny dětí a jiné pravidelné edukativní činnosti na podporu vzájemných vztahů nebo zlepšení fyzického nebo psychického stavu rodin, seniorů či osob se zdravotním postižením (v současné době je zde alokace 2 200 000 Kč). Přehled dotací a finančních příspěvků pro neziskové organizace z rozpočtu Zlínského kraje v roce 2017 je uveden v tabulce (viz Tabulka 7).

Tabulka 7 Dotace a finanční příspěvky pro NNO z rozpočtu Zlínského kraje v roce 2017

	Název dotačního titulu	Dotace kraje
1	Program Podpora kulturních aktivit a akcí	1 563 092
	Program Památky	3 179 460
2	Program Podpora mládežnického sportu	16 082 000
3	Program Jednorázové akce v oblasti mládeže a sportu	3 283 698
4	Program Podpora sociálně zdravotních aktivit	1 303 861
5	Program "Podpora ekologických aktivit v kraji"	467 035
6	Program na podporu akreditovaného dobrovolnictví	479 400
7	Program na podporu prevence rizikov. typů chování	833 000
8	Národnostní problematika	800 000
9	Ochrana přírody	159 760
10	Program Podpora zmírnění následků sucha v lesích	101 144
11	Činnost pobočných spolků hasičů	2 500 000
12	Dofinancování poskytovatelů SSL	10 660 500
13	OP Zaměstnanost	6 212 576
14	Program Otevřené brány	427 200
15	Centrála cestovního ruchu Vých. Moravy	8 661 000
16	Podpora řemesel	128 700
17	Program Sportovci zařazení do reprezentace ČR	369 000
18	Individuální podpora - fond ZK	12 577 858
19	Ostatní dotace	931 000
20	Energetická agentura Zlínského kraje, o.p.s.	4 877 000
21	Filharmonie Bohuslava Martinů, o.p.s.	23 220 000
22	Program Naplňování koncepce podpory mládeže v ZK	166 983

23	Sdružení Evropská kulturní stezka sv. C a M	586 000
24	Program na úpravu běžeckých tras ve ZK	156 264
	Celkem	99 726 531

Zdroj: (Zlínský kraj 2018)

Program na podporu akreditovaného dobrovolnictví Zlínského kraje cílí na podporu projektů realizujících dobrovolnickou službu na území Zlínského kraje s akreditací Ministerstva vnitra ČR. K podporovaným aktivitám patří koordinace a organizace dobrovolnické činnosti uvnitř příjemců formou dotace na činnost. V roce 2015 bylo podpořeno šest projektů s celkovou částkou 450 tis. Kč, v roce 2016 to bylo osm projektů s celkovou částkou 500 tis. Kč. V roce 2017 bylo podpořeno pět projektů s celkovou schválenou dotací 479 tis. Kč a v roce 2018 dokonce osm projektů s celkovou částkou 657,81 tis. Kč.

Zdá se, že lidé v České republice si postupně začínají uvědomovat, jak je dobrovolnictví důležité (ANON. 2019a). Dobrovolnictví je jedním z aktuálních trendů v oblasti společenské odpovědnosti organizací a zejména pro mladé lidi je společenská odpovědnost důležitější než pro ostatní věkové kategorie, a to jak při volbě zaměstnavatele, tak při nákupu výrobků a služeb (ANON. 2016). Jedním z trendů v oblasti dobrovolnictví je rozvoj virtuálního dobrovolnictví, kdy se jedná se o pomoc poskytovanou prostřednictvím internetu, zejména v oblasti poradenství, legislativy, účetnictví, překladatelství a samozřejmě služeb spojených s internetem (Jogheevá 2019). V posledních letech se také trend dobrovolnictví posouvá od mladého dobrovolníka ke staršímu pracujícímu člověku, který dobrovolnictví vidí jako příležitost k osobnímu růstu (Rajlichová a Havel 2018). V roce 2016 vzrostl počet hodin odpracovaných dobrovolníky v ČR meziročně o 2,2 % na 46,1 milionu. Hodnota dobrovolnické práce činila 6,4 mld. Kč, což meziročně představuje nárůst o 7,5 %. (ČSÚ 2018) Dobrovolníci v ČR působí ve zdravotnictví, sociálních službách, v kultuře, sportu, při ochraně životního prostředí, vzdělávání či práci s dětmi (Dobrovolnik.cz 2016). Dobrovolníci tvoří převážnou většinu pracovníků neziskového sektoru, a to asi 78 % (Dobrovolnik.cz 2016). V ČR se dobrovolníkům za jejich dlouhodobou práci ve prospěch druhých uděluje od roku 2001 cena Křesadlo. Ve Zlínském kraji byla tato cena realizována ve městě Zlín, Kroměříž a také ve Vsetíně. Tato tradice byla na území Zlínského kraje nejdéle zachována ve městě Vsetíně, kde je udělována dobrovolníkům z nejen z tohoto města, ale i jeho okolí, a je pořádána jednou za dva roky organizací Adorea – dobrovolnické centrum Vsetín, z. s., viz <http://www.adorea.cz/historiekresadla>⁴.

Hejtman Zlínského kraje zřídil Poradní sbor hejtmána k plnění úkolů na úseku sociálněprávní ochrany dětí, který se pravidelně schází a na mezíresortní úrovni řeší témata

⁴ Ocenění Křesadlo 2017 se konalo 9. 4 .2018 v Mramorovém sále vsetínského zámku.

týkající zejména náhradní rodinné péče, násilí na dětech, prevence umístování dětí do ústavní péče.

V rámci své činnosti a navazujících aktivit Zlínský kraj analyzuje a monitoruje potřebné údaje související s rodinami.

Přehled o sociálních službách dostupných ve Zlínském kraji je k dispozici na <http://www.socialnisluzbyzk.cz/sluzby/>. Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve Zlínském kraji pro období 2020–2022 vychází především ze snahy pokrýt region dostatečnou kapacitou terénních sociálních služeb – pečovatelských, odlehčovacích i asistenčních, které budou schopny reagovat na potřeby osob tak, aby mohly v maximální možné míře zůstat doma. Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve Zlínském kraji pro období 2020 – 2022 je zveřejněn online zde: <https://www.kr-zlinsky.cz/strednedoby-plan-rozvoje-socialnich-sluzebve-zlinskem-kraji-pro-obdobi-2020-2022-cl-4255.html>.

Kromě dokončení procesu transformace pobytových sociálních služeb ústavního charakteru na služby druhu chráněné bydlení je ve Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb ve Zlínském kraji pro období 2020–2022 velký důraz kladen na rozšíření cílové skupiny pečovatelských služeb nejen pro seniory a osoby se zdravotním postižením, ale také pro rodiny s dětmi, které jsou v nepříznivé sociální situaci. Zřejmý je také trend kombinovat terénní sociální služby s nabídkou služeb ambulantních, jako jsou denní stacionáře, centra denních služeb apod.

Při přípravě a tvorbě střednědobých plánů sociálních služeb dochází k setkání pracovních skupin na úrovni správních obvodů obcí s rozšířenou působností – většinou mají komunitní plánování a zde jsou předávány informace nejen o sociálních službách, ale také o aktivitách a potřebách souvisejících s rodinami. V loňském roce proběhlo 13 setkání.

Zlínský kraj realizuje projekt s mezinárodní účastí s názvem Ohrožené děti a mládež ve Zlínském kraji II, jehož cílem je rozvoj a zkvalitnění sociálních služeb pro rodiny s dětmi zajišťované zejména terénní a ambulantní formou. Více o projektu online zde: <https://www.krzlinsky.cz/ohrozene-deti-a-mladez-ve-zlinskem-kraji-ii-cl-4077.html>.

Odbor rodinné politiky a ochrany práv dětí Ministerstva práce a sociálních věcí ČR vyhlašuje každoročně soutěž „Obec přátelská rodině a seniorům“ (<https://www.mpsv.cz/web/cz/obecpratelaska-rodine-a-seniorum>), do které se mohou zapojit všechny obce v ČR, tedy i ty ze Zlínského kraje. Tímto způsobem mohou obce získat finanční prostředky na úhradu nákladů neinvestičního charakteru na podporu rodiny, seniorů a aktivit mezigenerační soudržnosti na komunální úrovni. V roce 2019 byly z této dotace podpořeny ve Zlínském kraji obce Police, Halenkov a Slavičín.

Jedním z negativních trendů současné doby je šíření tzv. fake news. Pod termínem fake news je nicméně zpravidla chápáno šíření nepravdivých a manipulativních informací plnicích roli

dezinformace (Hadaš 2019). Skupinou, na kterou dezinformace cílí nejvíce, jsou senioři (Golis 2019). Starší lidé totiž trochu zaostávají v hodnocení komunikačních záměrů, tedy představení si, proč někdo vytvořil sdělení, které k nim doputovalo (Golis 2019). Navíc část seniorů se na šíření dezinformací podílí přeposíláním řetězových e-mailů, neboť chtějí pomoci lidem v jejich okruhu, seznámit je s důležitou informací nebo hrozbou (Golis 2019). S příchodem nových online médií – především sociálních sítí – se nepravdivé informace začaly šířit podstatně rychleji a masověji, než tomu bylo kdykoli v minulosti (Kopecký 2017).

Analýza SWOT

Souhrnná analýza stávající kvality života ve Zlínském kraji pak byla zpracována na základě A) východisek z podkladů zmíněných v předchozí kapitole, B) jednání pracovní skupiny připravující koncepci a C) expertních názorů vybraných aktérů a stakeholderů rodinné a seniorské politiky v kraji, kdy pokrývá oblasti vztahující se jak k rodinám s dětmi, tak seniorům. Jednotlivé body v analýze SWOT jsou řazeny podle kritérií kvality života, viz Obrázek 13.

Tabulka 8 Analýza silných a slabých stránek života v kraji z pohledu rodin s dětmi

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
☐ Příznivé životní prostředí.	☐ Nedostatek finančně dostupného bydlení.
☐ Relativně stabilní osídlení venkova.	☐ Především východní část území kraje vykazuje nevyhovující napojení na nadřazenou dopravní infrastrukturu.
☐ Zlepšující se zajištění a dostupnost péče o děti v předškolním věku.	☐ Omezená dopravní obslužnost veřejnou hromadnou dopravou v některých periferních částech kraje, a to zejména o víkendech a svátcích.
☐ Dostatečná síť školských zařízení.	☐ Značná dojíždka za prací mimo obec trvalého bydliště daná horizontální polohou kraje na území ČR a systémem jeho osídlení.
☐ Značná rozmanitost kraje v oblasti přírodních a kulturně-společenských předpokladů cestovního ruchu skýtající řadu příležitostí pro trávení volného času.	☐ Nízká provázanost jednotlivých složek integrovaného dopravního systému.
☐ Intenzivní spolková činnost ve srovnání s jinými kraji ČR.	☐ Nízký počet lékařů na počet obyvatel oproti ostatním krajům.
☐ Existence neziskových organizací na podporu rodiny (např. rodinná a mateřská centra, Centra pro rodinu, Kluby maminek, volnočasové aktivity) v kraji.	☐ Omezená dostupnost lékařské péče v obcích do 500 obyvatel.
☐ Proti převážné většině krajů vyšší religiozita obyvatel kraje.	☐ Nízká finanční podpora obcí mateřským a rodinným centrům zejména ve vztahu k zajištění jejich provozu.
☐ Vysoká míra rodinné a komunitní sounáležitosti daná tradičními etnografickými regiony.	☐ Chybějící celokrajový nástroj posilující využití produktů a služeb poskytovaných na území Zlínského kraje rodinám s dětmi.
SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY

☐ Odpovídající počet sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi a nízkoprahových zařízení pro děti a mládež.	☐ Druhá nejnižší průměrná měsíční mzda zaměstnance v mezikrajském srovnání.
☐ Nízká kriminalita na území kraje ve srovnání s jinými kraji ČR (bezpečný region).	☐ Dlouhodobě druhý nejnižší průměrný čistý roční příjem domácnosti v mezikrajském srovnání.
☐ Zlínský kraj nepatří mezi kraje zasažené výraznějším užíváním nelegálních návykových látek.	☐ Omezená nabídka vysoce kvalifikovaných pracovních míst, především v oblasti pokročilých obchodních služeb, a ve výzkumu a vývoji.
☐ Vyjma periferních oblastí nízká míra registrované nezaměstnanosti.	☐ Nízká úroveň osvěty zaměřená na předcházení rozpadu funkčních vazeb a vztahů v rodinách.
☐ Méně sociálně vyloučených lokalit ve srovnání s jinými kraji.	☐ Chybějící jednotný systém sběru, prezentace a mapování aktivit a potřeb pro rodiny.
☐ Realizace projektů posilujících sladění rodinného a pracovního života podpořených ESF a příslušnými národními dotačními programy.	☐ Na Krajském úřadě Zlínského kraje není zřízena samostatná pozice pracovníka pro rodinnou politiku ani žádné samostatné oddělení rodinné politiky.
☐ Oceňování pěstounů a neformálně pečujících osob ve Zlínském kraji.	
☐ Nastavené procesy posilující síťování sociálních a jiných veřejných služeb pro rodiny.	
☐ Existence podpůrných nástrojů pro realizaci kulturních, společenských a sportovních aktivit zaměřených na aktivní trávení volného času rodin.	
☐ Existence výborů a platforem věnujících se rodinné politice a implementaci jejich nástrojů.	

Tabulka 9 Analýza příležitosti a hrozeb, které mají či mohou mít dopad na kvalitu života v kraji, z pohledu rodin

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
--------------	--------

☐ Zvyšující se zájem veřejnosti a firem o dobrovolnictví.	☐ Klimatické změny a s nimi spojená rizika (např. riziko sucha a poklesu využitelnosti zdrojů pitné vody, což může vést k omezení dodávek a možností vlastního zajištění zdrojů pitné vody).
☐ Možnost využití dotačních titulů kraje pro podporu rodiny.	☐ Selektivní migrace mladého a kvalifikovaného obyvatelstva.
☐ Možnost zapojení do celostátní soutěže Obec přátelská rodině a seniorům či obdobných výzev.	☐ Vysoký index stáří, tj. vyšší podíl složky poproduktivní populace v kraji než podíl složky předproduktivní.
☐ Rostoucí ochota zaměstnavatelů na území Zlínského kraje k realizaci opatření směřujících ke sladování rodinného a pracovního života.	☐ Zvyšující se věk prvorodiček ve vztahu k zvyšujícím se zdravotním rizikům u novorozenců i matek a v souvislosti s tzv. sendvičovou generací.
	☐ Pokles intenzity bytové výstavby v kraji.
	☐ Nevyhovující věková struktura lékařů primární péče (praktičtí lékaři) - vysoký podíl lékařů starších 60 let.
	☐ Nedostatek dětských psychiatrů v ČR.
	☐ Znevýhodnění žen (zejména s malými dětmi) na trhu práce.
	☐ Propad čistého příjmu na osobu v důsledku rodičovství či péče o blízkou osobu.
	☐ Ohrožení méně kvalifikovaných profesí v důsledku rozvoje digitální ekonomiky, tj. Průmyslu 4.0.
	☐ Šíření fake news ve vztahu k šíření strachu a neodůvodněných obav z politických a sociálních aspektů života ve společnosti.

Tabulka 10 Analýza silných a slabých stránek života v kraji z pohledu seniorů

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
---------------	---------------

☐ Příznivé životní prostředí.	☐ Nedostatek finančně dostupného bydlení.
☐ Rostoucí délka naděje dožití jak v případě žen, tak mužů.	☐ Především východní část území kraje má stále nevyhovující napojení na nadřazenou dopravní infrastrukturu.
☐ Dostatečné pokrytí území Zdravotnickou záchrannou službou.	☐ Omezená dostupnost lékařské péče v obcích do 500 obyvatel.
☐ Zájem firem podporovat kulturní, společenské a sportovní akce napomáhající k aktivnímu trávení volného času seniorů na území Zlínského kraje.	☐ Nízký počet lékařů na počet obyvatel oproti ostatním krajům.
☐ Vysoká míra rodinné sounáležitosti daná tradičními etnografickými regiony.	☐ Méně lůžek v nemocnicích ve srovnání s obdobně lidnatými kraji.
☐ Existence neziskových organizací na podporu seniorů (seniorské kluby, spolky a další instituce).	☐ Nedostatek pobytových kapacit pro osoby s demencí s potřebou celodenní péče.
☐ Dostupnost odborného poradenství včetně dluhového.	☐ Nízké kapacity sociálních služeb vůči předpokládaným demografickým trendům.
☐ Z hlediska kapacit pobytových služeb pro seniory patří Zlínský kraj ke krajům s nejvyšším počtem lůžek pobytových služeb na počet obyvatel starších 65 let.	☐ Nedostatek návazných pobytových sociálních služeb.
☐ Nízká kriminalita na území kraje ve srovnání s jinými kraji ČR (bezpečný region).	☐ Nízká výše důchodů v kraji oproti ostatním krajům v ČR.
☐ Existence výborů a platforem věnujících se seniorské politice a implementaci jejich nástrojů.	☐ Chybějící jednotný systém sběru, prezentace a mapování aktivit a potřeb pro seniory.
☐ Existence podpůrných nástrojů pro realizaci kulturních, společenských a sportovních aktivit zaměřených na aktivní trávení volného času seniorů.	☐ Na Krajském úřadě Zlínského kraje není zřízena samostatná pozice pracovníka pro seniorskou politiku.

Tabulka 11 Analýza příležitostí a hrozeb, které mají či mohou mít dopad na kvalitu života v kraji, z pohledu seniorů

PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY
☐ Možnost zapojit se do studia v rámci univerzity třetího věku.	☐ Klimatické změny a s nimi spojená rizika (např. riziko sucha a poklesu využitelnosti zdrojů pitné vody, což může vést k omezení dodávek a možností vlastního zajištění zdrojů pitné vody).
☐ Možnost využití dotačního titulu kraje pro podporu seniorů.	☐ Vysoký index stáří, tj. vyšší podíl složky poproduktivní populace v kraji než podíl složky předproduktivní.
☐ Zvyšující se zájem veřejnosti a firem o dobrovolnictví.	☐ Nevyhovující věková struktura lékařů primární péče (praktičtí lékaři) - vysoký podíl lékařů starších 60 let.
☐ Pozitivní trend zvyšujícího se podílu pracovníků v přímé péči, a to nejvýrazněji v segmentu služeb sociální péče.	☐ Nárůst počtu klientů a neuspokojených žadatelů odlehčovacích služeb a pobytových služeb domovů pro seniory a domovů se zvláštním režimem.
☐ Rozvoj asistivních technologií.	☐ Propad čistého příjmu ekonomicky aktivní osoby v důsledku péče o blízkou osobu s rizikem sociální izolace.
☐ Zvyšující se zájem firem o seniory jakožto zákazníka s významnou kupní silou.	☐ Znevýhodnění seniorů na trhu práce.
☐ Možnost zapojení do celostátní soutěže Obec přátelská rodině a seniorům.	☐ Chybějící flexibilní úvazky na trhu práce.
	☐ Snížená schopnost seniorů rozlišit a adekvátně reagovat na nekalé obchodní praktiky.
	☐ Šíření fake news ve vztahu k šíření strachu a neodůvodněných obav z politických a sociálních aspektů života ve společnosti.

Vize rodinné a seniorské politiky Zlínského kraje

Generální vize

Zlínský kraj posiluje roli a soudržnost rodin jako základního prvku svého sociálního rozvoje. Klade důraz na zvyšování kvality mezigeneračních vztahů v rodinách a zdůrazňuje péči v

rodině. Podněcuje k vědomé přípravě na stáří a podporuje činnosti a služby vedoucí k jeho aktivnímu a odpovídajícímu prožití v závislosti na zdravotních a sociálních možnostech jedince. Snaží se o zvýšení vlastní odpovědnosti za kvalitu svého života a vytváří podmínky pro zjišťování potřeb rodin a seniorů.

Rozšířená vize

Zlínský kraj je si vědom významu rodiny i role seniorů, a proto usiluje o zvýšení kvality rodinných vztahů a odpovědnosti k přípravě na stáří. Tyto aspekty považuje za nedílnou součást kvality života občanů na svém území a chápe je i jako příležitosti pro svůj rozvoj.

Zlínský kraj díky svým aktivitám představuje region s komplexním přístupem k rodinné politice, k přípravě na stáří i k péči o kvalitu života seniorů. V jeho rámci jsou jednoznačně stanoveny a uplatňovány postupy pro účinnou a efektivní realizaci příslušných opatření směřujících k cílovým skupinám, kterým předchází pravidelně uskutečňované vyhodnocování údajů o životě rodin a seniorů na území kraje. Zároveň Zlínský kraj systematicky a dlouhodobě dbá o přípravu, zajištění, sledování a vyhodnocení přijatých nástrojů rodinné a seniorské politiky, vedoucích jak k cílené podpoře vybraných aktivit a rolí rodin a seniorů, tak k podněcování toho, aby si tito uvědomovali vlastní zodpovědnost za kvalitu svého života včetně práva volby.

Navržená opatření v oblasti rodinné a seniorské politiky zohledňují specifika kraje, daná vysokou mírou religiozity jeho obyvatel, vysokým podílem rodáků a spjatost obyvatel s etnografickými oblastmi a pevnými rodinnými vazbami ve venkovském prostředí. Zároveň tato opatření Zlínský kraj pravidelně a systematicky aktualizuje ve vztahu k příslušným sociálním, ekonomickým, environmentálním, politickým a technologickým trendům při respektování národního legislativního rámce a nadřazených koncepčních dokumentů. Mimo jiné se Zlínský kraj aktivně seznamuje s nejnovějšími odbornými poznatky a soustavně zavádí přístupy a postupy vedoucí k realizaci odpovídajících nástrojů podpory za účelem zajištění potřeb rodin a seniorů v regionu.

Při naplňování vize Zlínský kraj aktivně spolupracuje se zainteresovanými stranami, zejména s následujícími subjekty:

1. Občané Zlínského kraje/domácnosti ve Zlínském kraji
2. Obce ve Zlínském kraji
3. Svazy/sdružení měst, obcí a mikroregiony ve Zlínském kraji
4. Sponzoři a donátoři ve Zlínském kraji
5. Zaměstnavatelé a svazy zaměstnavatelů ve Zlínském kraji
6. Krajská Hospodářská Komora Zlínského Kraje

7. Školy, školky a jesle ve Zlínském kraji
8. Mikrojesle a dětské skupiny ve Zlínském kraji
9. Kulturní zařízení ve Zlínském kraji
10. Církevní instituce a sbory ve Zlínském kraji
11. Hasičský záchranný sbor Zlínského kraje
12. Zdravotnická zařízení ve Zlínském kraji
13. Zdravotnická záchranná služba Zlínského kraje
14. Poskytovatelé sociálních služeb ve Zlínském kraji
15. Centrála cestovního ruchu Východní Moravy
16. Poskytovatelé volnočasových aktivit ve Zlínském kraji
17. Jiné (výše nezmíněné) neziskové organizace ve Zlínském kraji
18. Dobrovolníci ve Zlínském kraji
19. Místní akční skupiny ve Zlínském kraji
20. Ministerstva ČR
21. Český statistický úřad
22. Úřad práce ČR
23. Česká správa sociálního zabezpečení
24. Sdružení místních samospráv ČR
25. Policie České republiky - Krajské ředitelství Policie Zlínského kraje
26. Vzdělávací instituce ve Zlínském kraji
27. Hromadné sdělovací prostředky působící ve Zlínském kraji

Cíle rodinné a seniorské politiky Zlínského kraje

Hlavním cílem Koncepce rodinné a seniorské politiky pro období 2020 – 2022 je zvýšení kvality života rodin a seniorů Zlínského kraje, zahrnující nastavení opatření pro posílení role rodiny a mezigeneračních vazeb, aktivní přípravu na stáří, vytvoření systému podpor a zlepšení

úrovně služeb pro seniory, zvýšení informovanosti a osvěty o rodině a stáří, při zohlednění současných společenských, ekonomických, politických a technologických trendů.

Za účelem dosažení hlavního cíle (HC) byl proveden jeho rozklad do tří pilířů a v jejich rámci byly stanoveny příslušné dílčí cíle (DC)¹, a to:

PILÍŘ 1 Spokojený život rodin v kraji

DC 1.1 Podněcovat k vyšší kvalitě rodinných vazeb a mezigeneračních vztahů za účelem zvyšování soudržnosti rodin a vytváření stabilního rodinného prostředí pro život a výchovu dětí.

DC 1.2 Poskytovat pomoc rodinám v nepříznivé sociální situaci.

DC 1.3 Posilovat péči v rodině.

DC 1.4 Napomáhat k harmonizaci rodinného a pracovního života v kraji.

PILÍŘ 2 Důstojný život ve stáří

DC 2.1 Podněcovat k přípravě, realizaci a zvyšování počtu činností směřujících k podpoře aktivního stárnutí obyvatel v kraji.

DC 2.2 Usilovat o aktivity vedoucí ke zvyšování bezpečnosti a kvality života osob se sníženou soběstačností.

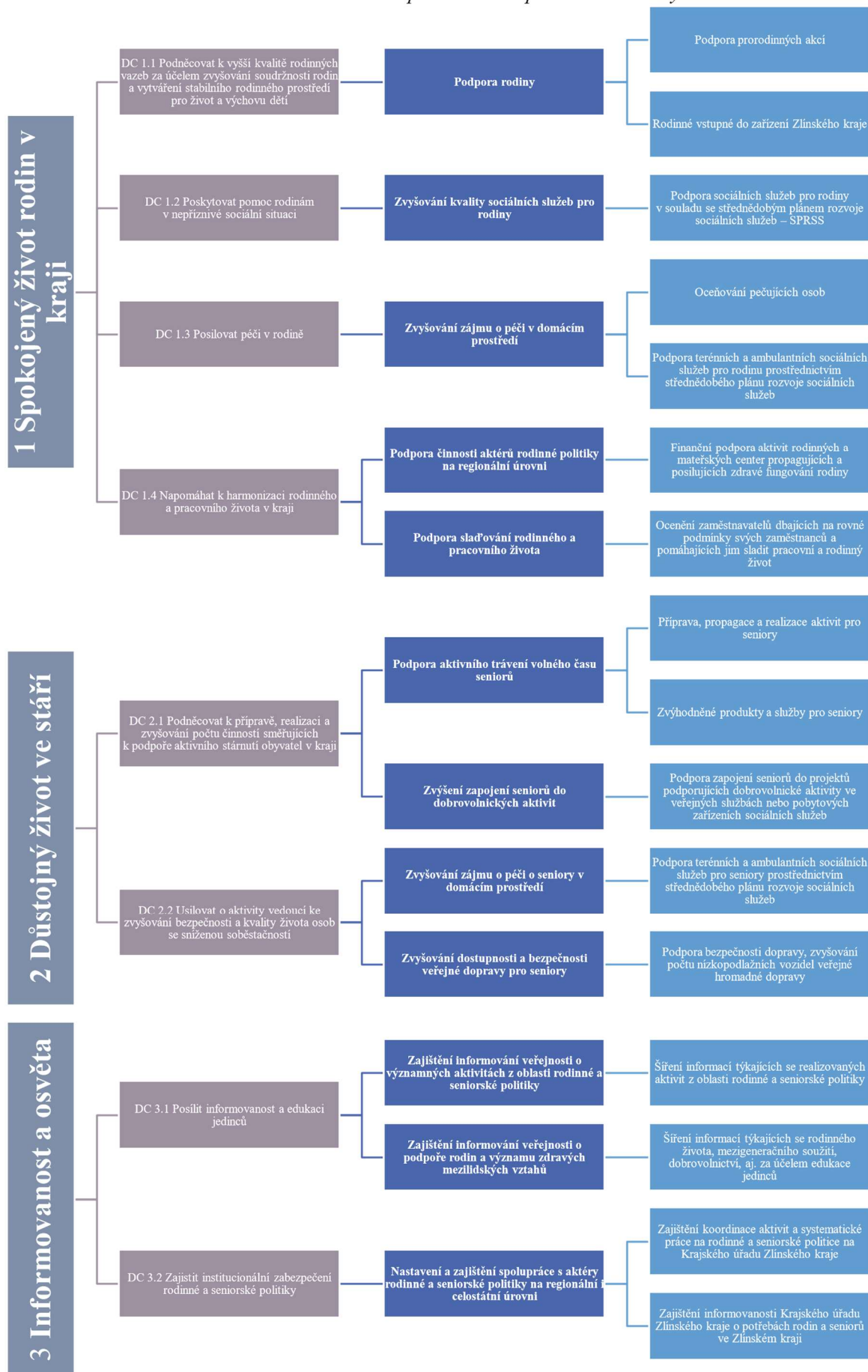
PILÍŘ 3 Informovanost a osvěta

DC 3.1 Posílit informovanost a edukaci jedinců.

DC 3.2 Zajistit institucionální zabezpečení rodinné a seniorské politiky.

Dané cíle jsou dále rozpracovány do jednotlivých opatření a aktivit. Návrhy reagují na silné a slabé stránky z analýz SWOT. Zohledňují prostorové, kapacitní a finanční možnosti Zlínského kraje.

Obrázek 46 Rozpad cílů na opatření a aktivity

Popis opatření a aktivit

PILÍŘ 1	Dílčí cíl 1.1 Podněcovat k vyšší kvalitě rodinných vazeb za účelem zvyšování soudržnosti rodin a vytváření stabilního rodinného prostředí pro život a výchovu dětí
OPATŘENÍ	PODPORA RODINY

AKTIVITA	Podpora prorodinných akcí
	Záštity představitelů kraje a podpora akcí regionálního a nadregionálního rozsahu, zejména podpora Týdne manželství a Mezinárodního dne rodin.
VÝSTUP	Informace o počtu akcí na podporu rodiny, nad kterými převzal představitelé Zlínského kraje záštitu, a o objemu finančních prostředků na podporu rodiny.
ODPOVĚDNOST	Odbor sociálních věcí
SPOLUPRACUJE	
PŘEDPOKLÁDANÉ NÁKLADY	Dle schváleného rozpočtu Zlínského kraje
ZDROJ	Fond Zlínského kraje

AKTIVITA	Rodinné vstupné do zařízení Zlínského kraje
	Zmapování tzv. rodinného vstupného poskytovaného příspěvkovými organizacemi Zlínského kraje v oblasti kultury.
VÝSTUP	Zveřejněný přehled rodinného vstupného poskytovaného příspěvkovými organizacemi Zlínského kraje v oblasti kultury.
ODPOVĚDNOST	Odbor kultury
SPOLUPRACUJE	Odbor sociálních věcí
PŘEDPOKLÁDANÉ NÁKLADY	10 tis. Kč
ZDROJ	Rozpočet Zlínského kraje

PILÍŘ 1	Dílčí cíl 1.2 Poskytovat pomoc rodinám v nepříznivé sociální situaci
OPATŘENÍ	ZVYŠOVÁNÍ KVALITY SOCIÁLNÍCH SLUŽEB PRO RODINY

AKTIVITA	Podpora sociálních služeb pro cílovou skupinu rodiny s dětmi v souladu se střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb – SPRSS
	Výstupy z platformy pravidelně předávané oddělení plánování a rozvoje sociálních služeb KÚZK. Implementace do jednotlivých strategických a prováděcích dokumentů kraje.
VÝSTUP	Výstupy z jednání platformy.
ODPOVĚDNOST	Odbor sociálních věcí
SPOLUPRACUJE	
PŘEDPOKLÁDANÉ NÁKLADY	10 tis. Kč
ZDROJ	Rozpočet Zlínského kraje

PILÍŘ 1	Dílčí cíl 1.3 Posilovat péči v rodině
OPATŘENÍ	ZVYŠOVÁNÍ ZÁJMU O PÉČI V DOMÁCÍM PROSTŘEDÍ

AKTIVITA	Oceňování pečujících osob
	Každoroční vyhlášení ankety pro ocenění pečujících osob jako výraz ocenění jejich práce.
VÝSTUP	Tisková zpráva o ocenění vítězů ankety pro ocenění pečujících osob
ODPOVĚDNOST	Odbor sociálních věcí
SPOLUPRACUJE	Odbor Kancelář hejtmána
PŘEDPOKLÁDANÉ NÁKLADY	Dle schváleného rozpočtu Zlínského kraje
ZDROJ	Rozpočet Zlínského kraje

AKTIVITA	Podpora terénních a ambulantních sociálních služeb pro rodinu prostřednictvím střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb
	Pravidelný přenos výstupů z platformy na oddělení plánování a rozvoje sociálních služeb KÚZK. Implementace do jednotlivých strategických a prováděcích dokumentů kraje.
VÝSTUP	Výstupy z jednání platformy.
ODPOVĚDNOST	Odbor sociálních věcí
SPOLUPRACUJE	
PŘEDPOKLÁDANÉ NÁKLADY	10 tis. Kč
ZDROJ	Rozpočet Zlínského kraje

PILÍŘ 1	Dílčí cíl 1.4 Napomáhat k harmonizaci rodinného a pracovního života v kraji
OPATŘENÍ	PODPORA ČINNOSTI AKTÉRŮ RODINNÉ POLITIKY NA REGIONÁLNÍ ÚROVNI

AKTIVITA	Finanční podpora aktivit rodinných a mateřských center propagujících a posilujících zdravé fungování rodiny
	Podněcování k upevňování rodinných vazeb, k soudržnosti rodiny, k stabilnímu rodinnému prostředí, k odpovědné výchově dětí a informování o výhodách institutu manželství.
VÝSTUP	Vyhlášení programu v rámci Fondu Zlínského kraje – sekce Sociální věci
ODPOVĚDNOST	Odbor sociálních věcí
SPOLUPRACUJE	

PILÍŘ 1	Dílčí cíl 1.4 Napomáhat k harmonizaci rodinného a pracovního života v kraji
OPATŘENÍ	PODPORA SLAĎOVÁNÍ RODINNÉHO A PRACOVNÍHO ŽIVOTA
PŘEDPOKLÁDANÉ NÁKLADY	Dle schváleného rozpočtu Zlínského kraje
ZDROJ	Fond Zlínského kraje

AKTIVITA	Ocenění zaměstnavatelů dbajících na rovné podmínky svých zaměstnanců a pomáhajících jim sladit pracovní a rodinný život
	Každoroční vyhlášení ankety Férový zaměstnavatel jako výraz ocenění jejich přístupu.
VÝSTUP	Informace o počtu organizací přihlášených do soutěže a seznam vítězů ankety.
ODPOVĚDNOST	Odbor Kancelář ředitele
SPOLUPRACUJE	Odbor Kancelář hejtmána
PŘEDPOKLÁDANÉ NÁKLADY	Dle schváleného rozpočtu Zlínského kraje
ZDROJ	Rozpočet Zlínského kraje

PILÍŘ 2	Dílčí cíl 2.1 Podněcovat k přípravě, realizaci a zvyšování počtu činností směřujících k podpoře aktivního stárnutí obyvatel v kraji
OPATŘENÍ	PODPORA AKTIVNÍHO TRÁVENÍ VOLNÉHO ČASU SENIORŮ

AKTIVITA	Příprava, propagace a realizace aktivit pro seniory
	Podpora akcí ke Dni seniorů, kulturních, společenských a sportovních aktivit včetně kontaktních míst pro seniory.

VÝSTUP	Informace o počtu akcí, které byly s podporou Krajského úřadu Zlínského kraje realizovány, a o objemu finančních prostředků, které byly v souvislosti s nimi vynaloženy.
ODPOVĚDNOST	Odbor sociálních věcí
SPOLUPRACUJE	Odbor Kancelář hejtmána
PŘEDPOKLÁDANÉ NÁKLADY	Dle schváleného rozpočtu Zlínského kraje
ZDROJ	Rozpočet Zlínského kraje

AKTIVITA	Zvýhodněné produkty a služby pro seniory
	Propagace senior pasů a podpora rozšiřování sítě poskytovatelů.
VÝSTUP	Informace o počtu držitelů senior pasů ve Zlínském kraji a o počtu poskytovatelů zvýhodněných produktů a služeb pro seniory prostřednictvím senior pasů.
ODPOVĚDNOST	Odbor Kancelář hejtmána
SPOLUPRACUJE	Odbor sociálních věcí
PŘEDPOKLÁDANÉ NÁKLADY	Dle schváleného rozpočtu Zlínského kraje
ZDROJ	Rozpočet Zlínského kraje

PILÍŘ 2	Dílčí cíl 2.1 Podněcovat k přípravě, realizaci a zvyšování počtu činností směřujících k podpoře aktivního stárnutí obyvatel v kraji
OPATŘENÍ	ZVÝŠENÍ ZAPOJENÍ SENIORŮ DO DOBROVOLNICKÝCH AKTIVIT

AKTIVITA	Podpora zapojení seniorů do projektů podporujících dobrovolnické aktivity ve veřejných službách nebo pobytových zařízeních sociálních služeb
	Propagace dobrovolnictví.
VÝSTUP	Počet realizovaných aktivit v oblasti propagace dobrovolnictví.
ODPOVĚDNOST	Odbor Kancelář hejtmána
SPOLUPRACUJE	Odbor sociálních věcí
PŘEDPOKLÁDANÉ NÁKLADY	Dle schváleného rozpočtu Zlínského kraje
ZDROJ	Rozpočet Zlínského kraje

PILÍŘ 2	Dílčí cíl 2.2 Usilovat o aktivity vedoucí ke zvyšování bezpečnosti a kvality života osob se sníženou soběstačností
OPATŘENÍ	ZVYŠOVÁNÍ ZÁJMU O PÉČI O SENIORY V DOMÁCÍM PROSTŘEDÍ

AKTIVITA	Podpora terénních a ambulantních sociálních služeb pro podporu seniorů prostřednictvím střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb
	Přenos výstupů z platformy na oddělení plánování a rozvoje sociálních služeb Krajského úřadu Zlínského kraje. Implementace do jednotlivých strategických a prováděcích dokumentů kraje.
VÝSTUP	Výstupy z jednání platformy.
ODPOVĚDNOST	Odbor sociálních věcí
SPOLUPRACUJE	
PŘEDPOKLÁDANÉ NÁKLADY	10 tis. Kč
ZDROJ	Rozpočet Zlínského kraje

PILÍŘ 2	Dílčí cíl 2.2 Usilovat o aktivity vedoucí ke zvyšování bezpečnosti a kvality života osob se sníženou soběstačností
OPATŘENÍ	ZVYŠOVÁNÍ DOSTUPNOSTI A BEZPEČNOSTI VEŘEJNÉ DOPRAVY PRO SENIORY

AKTIVITA	Podpora bezpečnosti dopravy, zvyšování počtu nízkopodlažních vozidel veřejné hromadné dopravy
	Zohlednění bezpečnosti dopravy a navyšování počtu nízkopodlažních vozidel v Koncepti dopravy ve Zlínském kraji.
VÝSTUP	Plán dopravní obslužnosti území – Zlínský kraj.
ODPOVĚDNOST	Odbor dopravy
SPOLUPRACUJE	Odbor sociálních věcí
PŘEDPOKLÁDANÉ NÁKLADY	
ZDROJ	

AKTIVITA	Šíření informací týkajících se realizovaných aktivit z oblasti rodinné a seniorské politiky
	Zveřejňování informací na webových stránkách Zlínského kraje.
VÝSTUP	Informace o počtu zpráv o aktivitách věnujících se rodinné politice a prorodinným aktivitám v ZK zveřejněných na webových stránkách ZK.
ODPOVĚDNOST	Odbor sociálních věcí
SPOLUPRACUJE	Odbor Kancelář hejtmána
PŘEDPOKLÁDANÉ NÁKLADY	Nelze vyčíslit
ZDROJ	

PILÍŘ 3	Dílčí cíl 3.1 Posílit informovanost a edukaci jedinců
OPATŘENÍ	ZAJIŠTĚNÍ INFORMOVÁNÍ VEŘEJNOSTI O VÝZNAMNÝCH AKTIVITÁCH Z OBLASTI RODINNÉ A SENIORSKÉ POLITIKY

PILÍŘ 3	Dílčí cíl 3.1 Posílit informovanost a edukaci jedinců
OPATŘENÍ	ZAJIŠTĚNÍ INFORMOVÁNÍ VEŘEJNOSTI O PODPOŘE RODIN A VÝZNAMU ZDRAVÝCH MEZILIDSKÝCH VZTAHŮ

AKTIVITA	Šíření informací týkajících se rodinného života, mezigeneračního soužití, dobrovolnictví, aj. za účelem edukace jedinců
	Publikace článků, tiskových zpráv, zveřejňování dobré praxe. Tvorba tištěných a jiných informačních materiálů přispívajících k vytváření prorodinného klimatu. Realizace Dne Zlínského kraje.
VÝSTUP	Souhrnná informace o vytvořených materiálech a počtech publikací.
ODPOVĚDNOST	Odbor sociálních věcí
SPOLUPRACUJE	Odbor Kancelář hejtmána
PŘEDPOKLÁDANÉ NÁKLADY	10 tis. Kč
ZDROJ	Rozpočet Zlínského kraje

PILÍŘ 3	Dílčí cíl 3.2 Institucionální zabezpečení rodinné a seniorské politiky
OPATŘENÍ	NASTAVENÍ A ZAJIŠTĚNÍ SPOLUPRÁCE S AKTÉRY RODINNÉ A SENIORSKÉ POLITIKY NA REGIONÁLNÍ I CELOSTÁTNÍ ÚROVNI

AKTIVITA	Zajištění koordinace aktivit a systematické práce na rodinné a seniorské politice na Krajském úřadu Zlínského kraje
-----------------	--

	Spolupráce s koordinátorkami projektů Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů, reg. č. CZ.03.1.51/0.0/0.0/15_009/0006233, a Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň, reg. č. CZ.03.2.2.63/0.0./0.0./15_017/0006207. Posouzení vhodnosti a potřebnosti koordinátora prorodinné a proseniorské politiky v rámci sociálního odboru Krajského úřadu Zlínského kraje.
VÝSTUP	Zpracovaný popis pracovní pozice Koordinátora prorodinné a proseniorské politiky
ODPOVĚDNOST	Odbor sociálních věcí
SPOLUPRACUJE	Odbor Kancelář ředitele
PŘEDPOKLÁDANÉ ROČNÍ NÁKLADY	Nelze vyčíslit
ZDROJ	

AKTIVITA	Zajištění informovanosti Krajského úřadu Zlínského kraje o potřebách rodin a seniorů ve Zlínském kraji
	Po dobu realizace projektů Koordinace opatření na podporu sladění pracovního a rodinného života na úrovni krajů, reg. č. CZ.03.1.51/0.0/0.0/15_009/0006233, a Implementace politiky stárnutí na krajskou úroveň, reg. č. CZ.03.2.2.63/0.0./0.0./15_017/0006207, podporovat činnost stálých regionálních platforem pro rodinnou a seniorskou politiku, složenou ze zástupců různorodých aktérů rodinné a seniorské politiky (např. ze zástupců mateřských a rodinných center, zástupců sociálních služeb, expertů ve specifických oblastech, zástupců univerzit).
VÝSTUP	Výstupy z jednání platforem
ODPOVĚDNOST	Odbor sociálních věcí
SPOLUPRACUJE	Ostatní odbory podle projednávané problematiky
PŘEDPOKLÁDANÉ ROČNÍ NÁKLADY	10 tis. Kč
ZDROJ	Rozpočet Zlínského kraje

Implementační část

Koncepce rodinné a seniorské politiky bude průběžně naplňována Akčním plánem prarodinných a pro-seniorských aktivit Zlínského kraje, který bude Koncepci rodinné a seniorské politiky každoročně konkretizovat. Akční plán následně rozpracovává jednotlivé aktivity naplňující opatření Koncepce rodinné a seniorské politiky, a to včetně finančního plánu. Opatření obsažená v této koncepci jsou pro rok 2020 současně akčním plánem. V prvním čtvrtletí roku 2021 bude proveden monitoring a zhodnocení roku 2020, a současně bude předložen Radě Zlínského kraje případný návrh na aktualizaci opatření pro rok 2022. Obdobně bude postupováno v roce 2022.

Výsledky monitoringu budou předkládány formou informativní zprávy Radě Zlínského kraje. Monitoring bude zahrnovat systematický sběr kvantitativní, kvalitativních a finančních údajů. Kvantitativní údaje budou sledovat naplňování jednotlivých opatření a realizaci konkrétních aktivit v jejich rámci. Kvalitativní údaje budou hodnotit naplňování navržených tematicky zaměřených indikátorů. A finanční údaje se budou zabývat celkově vynaloženými finančními prostředky, rozpočtovými finančními prostředky na jednotlivé aktivity, případně podílem cizích zdrojů na realizaci jednotlivých aktivit.

Závěr

Zlínský kraj usiluje o zlepšení životních, sociálních a dalších podmínek pro rodiny a seniory žijící v tomto kraji. Je potřeba si však uvědomit, že není v silách kraje řešit a vyřešit veškerou problematiku, která z analýzy vychází z důvodu limitů vyplývajících z jeho působnosti, jež mu určuje Zákon o krajích (krajské zřízení) č. 129/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Některé oblasti, jako například problematika závislosti na návykových látkách, jsou řešeny ve svých samostatných koncepčních dokumentech.

Rodinná a seniorská politika má obecně velký přesah do většiny ostatních politik. Velmi úzce souvisí nejen s politikou sociálního zabezpečení, bytovou politikou, ale i politikou zaměstnanosti, se zdravotní politikou, systémem vzdělávání i či s oblastí dopravní obslužnosti. Proto je pro její úspěšnou implementaci důležitá mezirezortní spolupráce. Garantem naplňování této koncepce je Odbor sociálních věcí.

Tato Koncepce rodinné a seniorské politiky Zlínského kraje na období 2020-2022 byla schválena dne 16. 12. 2019 na 24. zasedání Zastupitelstva Zlínského kraje usnesením č. 0745/Z24/19. Pro rok 2023 byla tato Koncepce rodinné a seniorské politiky Zlínského kraje prodloužena ve shodném znění dne 12. 9. 2022 na 13. zasedání Zastupitelstva Zlínského kraje usnesením č. 0378/Z13/22.

Použité zdroje

Koncepce Zlínského kraje:

Aktualizace Programu rozvoje cestovního ruchu Zlínského kraje na období 2015–2020 [online]. Krajský úřad Zlínského kraje. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/aktualizaceprogramu-rozvoje-cestovniho-ruchu-zlinskeho-kraje-2015-2020-cl-3525.html>

Aktualizace strategie rozvoje venkova ve Zlínském kraji do roku 2020 [online]. září 2016. Krajský úřad Zlínského kraje. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/strategie-rozvojevenkova-2016-2020-cl-3766.html>

Aktualizace územní energetické koncepce Zlínského kraje [online]. 3. 9. 2014. ENERGOENVI. Dostupné z: <http://www.eazk.cz/aktualizace-uzemni-energeticke-koncepce-zlinskeho-kraje/>

Analýza potřeb v území - Krajský akční plán rozvoje vzdělávání pro území Zlínského kraje [online]. prosinec 2016. Krajský úřad Zlínského kraje. Dostupné z: <https://www.krzlinsky.cz/krajsky-akcni-plan-rozvoje-vzdelavani-cl-4067.html>

Bezpečnostní analýza Zlínského kraje - rok 2018 [online]. březen 2019. Odbor Kancelář hejtmána, Oddělení organizačních činností a neziskového sektoru Krajský úřad Zlínského kraje. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/bezpecnostni-analyzy-zlinskeho-kraje-2018-cl4616.html>

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Zlínského kraje 2016 [online]. Krajský úřad Zlínského kraje. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/zakladni-koncepcnidokumenty-cl-47.html>

Koncepce podpory zaměstnanosti ve Zlínském kraji [online]. 11. 5. 2015. GaREP. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/koncepce-podpory-zamestnanosti-cl-3438.html>

Koncepce prevence kriminality ve Zlínském kraji na léta 2018–2022 [online]. 2012. Odbor Kancelář hejtmána, Krajský úřad Zlínského kraje. Dostupné z: <https://www.krzlinsky.cz/koncepce-prevence-kriminality-ve-zlinskem-kraji-na-leta-2012-2016-cl-1253.html>

Koncepce protidrogové politiky ve Zlínském kraji na léta 2015–2019 [online]. 2015. Oddělení neziskového sektoru, Krajský úřad Zlínského kraje. Dostupné z: <https://www.krzlinsky.cz/koncepce-protidrogove-politiky-ve-zlinskem-kraji-na-leta-2015-2019-cl-3354.html>

Koncepce romské integrace ve Zlínském kraji na léta 2015–2018 [online]. leden 2015. Odbor Kancelář hejtmána, Krajský úřad Zlínského kraje. Dostupné z: <https://www.krzlinsky.cz/koncepce-romske-integrace-na-obdobi-2015-2018-ve-zlinskem-kraji-cl-705.html>

Koncepce rozvoje cyklodopravy na území Zlínského kraje [online]. říjen 2004. UDIMO. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/koncepce-dopravni-infrastruktury-na-uzemi-zlinskehokraje-cl-139.html>

Koncepce rozvoje místní kultury Zlínského kraje na léta 2015–2024 [online]. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/strategicke-a-koncepcnidokumenty-v-oblasti-kultury-cl-2011.html>

Koncepce rozvoje organizací Zlínského kraje v oblasti kultury na léta 2015–2024 [online]. duben 2015. Zabilance. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/strategicke-a-koncepcnidokumenty-v-oblasti-kultury-cl-2011.html>

Koncepce rozvoje regionálních funkcí knihoven ve Zlínském kraji na období 2014–2017 [online]. květen 2014. Krajská knihovna Františka Bartoše ve Zlíně. Dostupné z: <https://www.kfbz.cz/koncepce-rozvoje-regionalnich-funkci-knihoven-ve-zlinskem-kraji-naobdobi-2014-2017>

Koncepce účinnější podpory památkové péče ve Zlínském kraji verze r. 2016 [online]. duben 2016. Odbor kultury a památkové péče, Krajský úřad Zlínského kraje. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/strategicke-a-koncepcni-dokumenty-v-oblasti-pamatkove-pece-cl-2012.html>

Krajská koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Zlínského kraje pro období 2014–2022 [online]. Líška - občanské sdružení pro environmentální vzdělávání, výchovu a osvětu ve Zlínském kraji. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/krajska-koncepceenvironmentalniho-vzdelavani-vychovy-a-osvety-zlinskeho-kraje-cl-2975.html>

Plán dopravní obslužnosti území - Zlínský kraj na léta 2012–2016 [online]. duben 2016. Koordinátor veřejné dopravy Zlínského kraje. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/plandopravni-obsluznosti-uzemi-zlinsky-kraj-na-leta-2012-2019-cl-80.html>

Rozvoj kolejové dopravy ve Zlínském kraji - dopravní koncepce a strategie kraje pro kolejovou dopravu [online]. DOPRAVNÍ PROJEKTOVÁNÍ a SUDOP BRNO. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/koncepce-dopravni-infrastruktury-na-uzemi-zlinskeho-kraje-cl139.html>

Strategie bezpečnosti silničního provozu Zlínského kraje na období 2012–2020 [online]. září 2012. Centrum dopravního výzkumu. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/strategiebezpecnosti-silnicniho-provozu-zlinskeho-kraje-na-obdobi-2012-2020-cl-2014.html>

Strategie rozvoje Zlínského kraje 2009–2020 [online]. Krajský úřad Zlínského kraje. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/strategie-rozvoje-zlinskeho-kraje-2009-2020-srzk--cl-680.html>

Strategie rozvoje Zlínského kraje 2030 [online]. 18. březen 2019. Krajský úřad Zlínského kraje. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/strategie-rozvoje-zlinskeho-kraje-2030-cl4623.html>

Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb ve Zlínském kraji pro období 2020–2022 [online]. únor 2019. Odbor sociálních věcí, Krajský úřad Zlínského kraje. Dostupné z: <https://www.krzlinsky.cz/strednedoby-plan-rozvoje-socialnich-sluzeb-ve-zlinskem-kraji-pro-obdobi-20202022-cl-4255.html>

Koncepce Ministerstva práce a sociálních věcí ČR:

Koncepce politiky zaměstnanosti 2013–2020 [online]. 20. březen 2013. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/file/8987/>

Aktualizovaná Koncepce rodinné politiky [online]. 29. května 2019. Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Dostupné z: <https://socialnipolitika.eu/wp-content/uploads/2019/09/Aktualizovana%CC%81-Koncepce-rodinne%CC%81-politiky2019.pdf>

Monografie a výzkumné zprávy:

ČERMÁKOVÁ, E., KOCHOVÁ, T., MERTL, J., MYŠKOVÁ, T., POKORNÝ, J., ROLLEROVÁ, M., ... STEIN, Z., 2017. *Zpráva o životním prostředí ve Zlínském kraji*. Praha: CENIA, česká informační agentura životního prostředí. Dostupné z: [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zpravy_zivotni_prostredi_kraje_2017/\\$FILE/O_PZPUR-Zlinsky_kraj-20190116.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/zpravy_zivotni_prostredi_kraje_2017/$FILE/O_PZPUR-Zlinsky_kraj-20190116.pdf)

KAUFMANN, F. X., 2005. *Schrumpfende Gesellschaft. Vom Bevölkerungsrückgang und seinen Folgen* (edition suhrkamp, 2406). Frankfurt am Main: Suhrkamp cit In: KUCHAROVÁ, V., SVOBODOVÁ, K., ŠTASTNÁ, A. a PODRÁPSKÝ, F., 2014. *Rodinná politika na úrovni obcí a krajů: principy a východiska*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí. Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_385.pdf

KUCHAROVÁ, V., SVOBODOVÁ, K., ŠTASTNÁ, A. a PODRÁPSKÝ, F., 2014. *Rodinná politika na úrovni obcí a krajů: principy a východiska*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí. Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_385.pdf

SCHULTZ, A., STROHMEIER, K. P. a WUNDERLICH, H. Örtliche Familienpolitik. Warum und wie? In: Bernhard Blanke (Hrsg.): *dms - der moderne staat, Zeitschrift für Public Policy, Recht und Management*, Heft 1/2009, s. 185-206 cit. In: KUCHAROVÁ, V., SVOBODOVÁ, K., ŠTASTNÁ, A. a PODRÁPSKÝ, F., 2014. *Rodinná politika na úrovni obcí a krajů. Principy a východiska*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí. Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_385.pdf

Webové stránky:

ANON., 2011. Marketingový trh a jeho „nová“ generace. *MediaGuru.cz* [online] [vid. 2019-10-11]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2011/12/marketingovy-trh-a-jehonova-generace/>

ANON., 2013. Senior jako zákazník přítomnosti? *MediaGuru.cz* [online] [vid. 2019-10-11]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2013/03/senior-jako-zakaznik-pritomnosti/>

ANON., 2016. CSR aktivity jsou nejdůležitější pro generaci Y. *MediaGuru.cz* [online] [vid. 2019-10-11]. Dostupné z: <https://www.mediaguru.cz/clanky/2016/03/csr-aktivity-jsounejdulezitejsi-pro-generaci-y/>

ANON., 2018. Psychologů je málo, což nahrává šarlatánům, varuje asociace. *iDNES.cz* [online] [vid. 2019-10-18]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/klinictipsychologove-nedostatek-deprese-asociace-zdravotni-pojistovny-deti-adhdautismus.A180709_095516_domaci_pmk

ANON., 2019a. Dobrovolnictví v České republice. *i-školák.cz* [online]. [vid. 2019-10-11]. Dostupné z: <https://www.i-skolak.cz/dobrovolnictvi-v-ceske-republice/>

ANON., 2019b. *Záchranka* [online]. [vid. 2019-10-16]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Z%C3%A1chranka&oldid=17590216>

BARTOŠOVÁ, 2019. Čeští seniori zůstávají osamělí. Každý desátý se setkal se šikanou. *iDNES.cz* [online] [vid. 2019-11-01]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/onadnes/vztahysex/seniori-v-cesku.A190227_145622_spolecnost_jup

ČADA, Karel, Daniela BÜCHLEROVÁ, Zuzana KORECKÁ a Tomáš SAMEC, 2015. *Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR* [online]. květen 2015. B.m.: GAC. Dostupné z: <https://www.esfcr.cz/documents/21802/791224/Anal%C3%BDza+soci%C3%A1ln%C4%9B+vylou%C4%8Den%C3%BDch+lokalit+v+%C4%8CR/65125f3c-3cd9-4591-882bfd3935458464>

ČESKÁ ODBORNÁ SPOLEČNOST PRO INKLUZIVNÍ VZDĚLÁVÁNÍ, 2018. *Poruchy chování v základním školství v datech* [online]. Dostupné z: https://cosiv.cz/wpcontent/uploads/2018/01/Analýza_poruchy_chovani.pdf

ČSÚ, 2018. Hodnota dobrovolnické práce vzrostla. *Hodnota dobrovolnické práce vzrostla* [online] [vid. 2019-10-11]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/hodnotadobrovolnicke-prace-vzrostla>

ČSÚ, 2019. Věkové složení obyvatelstva - 2018. *Věkové složení obyvatelstva - 2018* [online] [vid. 2019-11-01]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vekove-slozeni-obyvatelstvag598foxrzn>

DOBROVOLNIK.CZ, 2016. Jak je na tom české dobrovolnictví? *Dobrovolnik.cz* [online] [vid. 2019-10-11]. Dostupné z: <https://www.dobrovolnik.cz/dobrovolnictvi-v-datech/jak-jena-tom-ceske-dobrovolnictvi>

DOSTÁL, 2014. Byznys v éře seniorů. *Euro.cz* [online] [vid. 2019-10-16]. Dostupné z: <https://www.euro.cz/byznys/byznys-v-ere-senioru-1090197>

DUDOVÁ, Radka a Romana VOLEJNÍČKOVÁ, 2014. Proč ženy pečují? Gender a neformální péče o seniory. *Gender, rovné příležitosti, výzkum*. **15**(1), 41–54. ISSN 12130028.

GAISLER, Hana, Anežka HOLEŇOVÁ, Tereza HOROVÁ, Daniel JIRÁT, Dagmar SOLNÁŘOVÁ, Jiří SCHLANGER a Vladimíra TOMÁŠKOVÁ, 2015. *Výstupní analytická zpráva o současné situaci a potřebách pečujících osob a bariérách pro poskytování neformální péče v ČR* [online]. CZ.1.04/3.1.00/C6.00002. B.m.: Fond dalšího vzdělávání. Dostupné z: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjFuJKGu6DIAhVHQ8AKHTSGAW8QFjAAegQIARAC&url=https%3A%2F%2Fkoopolis.cz%2Ffile%2Fhome%2Fdownload%2F1206%3Fkey%3D2fd7643342&usg=AOvVaw33XDh7c9pGSur28n4U83RV>

GEISLER, Hana, 2016. *Volno na péči a podpora pečujících osob na trhu práce v České republice a zahraničí* [online]. 1. vyd. Ostrava: Diakonie ČCE [vid. 2019-10-16]. ISBN 978-80-87953-26-6. Dostupné z: <https://www.dustojnestarnuti.cz/res/archive/000165.pdf?seek=1489066973>

GOLIS, Ondřej, 2019. Expert: Fake news ničí vztahy v rodinách, babičky a dědečci propadají děsům a šíří šílené informace. *iROZHLAS* [online] [vid. 2019-10-11]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/fake-news-dezinformace-seniori-digitalnismejdi-jaroslav-valuch-medialni_1908120712_ogo

HADAŠ, Jiří, 2019. Dezinformace a fake news pohledem zákonů ve Francii. *EPRAVO.CZ* [online] [vid. 2019-10-11]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/dezinformace-afake-news-pohledem-zakonu-ve-francii-110029.html>

HECKLAU, Fabian, Mila GALEITZKE, Sebastian FLACHS a Holger KOHL, 2016. Holistic Approach for Human Resource Management in Industry 4.0. *Procedia CIRP* [online]. **54**, 6th CIRP Conference on Learning Factories, 1–6. ISSN 2212-8271. Dostupné z: [doi:10.1016/j.procir.2016.05.102](https://doi.org/10.1016/j.procir.2016.05.102)

HORÁČEK, Filip, 2017. Šmejdi dál ve velkém klamou seniory. Nepomohl ani přísnější zákon. *iDNES.cz* [online] [vid. 2019-10-11]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/smejdi-predvadeci-akcepokuty.A170223_181144_dilbert_bur

JAKEŠOVÁ, Dana, 2019. Rostoucí zájem o nájemní bydlení tlačí ceny nahoru, někde až o tisíce. *iDNES.cz* [online] [vid. 2019-10-11]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/finance/financni-radce/najem-pronajem-byt-ceny-zdrazovaninajemni-bydleni.A190130_211036_viteze_daja

JANSOVÁ, Lenka, 2011. Vedra nejvíc ohrožují děti, seniory a chronicky nemocné. *iROZHLAS* [online] [vid. 2019-10-16]. Dostupné z: https://www.irozhlas.cz/zpravymov/vedra-nejvic-ohrozuji-deti-seniory-a-chronicky-nemocne_201108251654_epres

JOGHEEOVÁ, N., 2019. Charakteristika dobrovolnictví. *Národní informační centrum pro mládež* [online] [vid. 2019-10-11]. Dostupné z: <http://www.nicm.cz/dobrovolnictvicharakteristika>

KLIENTPRO, 2016. Na jednoho pojištěnce připadá v různých krajích různý objem péče. *MonitorHC.cz - pro regionální politiky* [online] [vid. 2019-09-10]. Dostupné z: <https://monitorhc.cz/zjisteni/pro-regionalni-politiky>

KLIENTPRO, 2017. *Mapa zdravotní péče ČR - Spravedlnost a efektivita* [online]. ISBN 97880-270-3305-8. Dostupné z: https://monitorhc.cz/images/Mapa_zdravotni_pece_souhrn_everze.pdf

KOHOUT, Pavel a Marcela PALÍŠKOVÁ, 2017. *Dopady digitalizace na zaměstnanost a sociální zabezpečení zaměstnanců* [online]. ervenec 2017. Dostupné z: http://ipodpora.odbory.info/soubory/dms/wysiwyg_uploads/bba5a5c7366cdaf3/uploads/Studie_Dopady_digitalizace.docx KOLEKTIV NVF-NOZV, 2017. *Dopady Průmyslu 4.0 na trh práce v ČR* [online]. 2017.

B.m.: Národní vzdělávací fond. Dostupné

z: <http://www.nvf.cz/cms/assets/docs/88ffb3e9f7da58fef9741bca08796a3/794-0/dopadyprumyslu-4.0-na-trh-prace-v-cr.pdf>

KOPECKÝ, Kamil, 2017. *Fake news - úvod do problematiky* [online] [vid. 2019-10-11]. Dostupné z: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/hoax-spam/1264-fake-news>

KRAJSKÁ HOSPODÁŘSKÁ KOMORA ZLÍNSKÉHO KRAJE, 2019. Studenti vysokých škol ze Zlínského kraje. *Datová platforma zaměstnanosti Zlínského kraje* [online] [vid. 2019-09-10]. Dostupné z: <https://www.monitorzk.cz/zamestnatelnost-mladych/studenti-vysokychskol-ze-zlinskeho-kraje>

MCKINSEY&COMPANY, 2017. *A future that works: Automation, employment, and productivity* [online]. B.m.: McKinsey Global Institute [vid. 2019-09-13]. Dostupné z: https://www.mckinsey.com/~/_/media/mckinsey/featured%20insights/Digital%20Disruption/Harnessing%20automation%20for%20a%20future%20that%20works/MGI-A-future-thatworks-Full-report.ashx

MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ, 2016. MSK podporuje hrdinství, které není vidět. *Moravskoslezský kraj* [online] [vid. 2019-10-16]. Dostupné z: https://www.msk.cz/cz/dotace_eu/msk-podporuje-hrdinstvi--ktere-neni-videt-70167/

MRÁČKOVÁ, Helena, 2018. Díky krajské dotaci se letos opět rozšíří síť poskytovatelů slev pro seniory. *Zlínský kraj* [online] [vid. 2019-10-16]. Dostupné z: <https://www.krzlinicky.cz/diky-krajske-dotaci-se-letos-opet-rozsiri-sit-poskytovatelu-slev-pro-senioryaktuality-14924.html>

NOVINKY a ČTK, 2019. Ceny starších bytů vzrostly. Nejvíce ve Zlínském kraji. *Novinky.cz* [online] [vid. 2019-10-11]. Dostupné z:

<https://www.novinky.cz/ekonomika/clanek/cenystarsich-bytu-vzrostly-nejvice-ve-zlinskem-kraji-40276852>

ODBOR STATISTIKY OBYVATELSTVA, 2014. *Náboženská víra obyvatel podle výsledků sčítání lidu* [online]. Praha: Český statistický úřad. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20551795/17022014.pdf/c533e33c-79c4-4a1b8494-e45e41c5da18?version=1.0>

PRIFTI, Loina, Marlene KNIGGE, Harald KIENEGGER a Helmut KRCMAR, 2017. A Competency Model for „Industrie 4.0“ Employees. In: *13th International Conference on Wirtschaftsinformatik · WI 2017*.

RAJLIHOVÁ, Eva a Prokop HAVEL, 2018. Osobní růst i příjemný benefit. K dobrovolnictví se hlásí lidé každého věku. *Radiožurnál* [online] [vid. 2019-10-11]. Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/osobni-rust-i-prijemny-benefit-k-dobrovolnictvi-se-hlasi-lidekazdeho-veku-7180279>

SVAČINA, Luboš, 2019. Na splátku hypotéky již Češi vynakládají téměř 50 % příjmu. *Finance.cz* [online] [vid. 2019-10-11]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/519922-nasplatku-hypoteky-jiz-cesi-vynakladaji-temer-50-prijmu/>

ŠEBO, Vojta, 2014. eHealth a telemedicína: Asistivní technologie ve zdravotnictví – 25. díl - Zdraví.Euro.cz. *Zdravotnictví a medicína* [online] [vid. 2019-10-16]. Dostupné z: <https://zdravi.euro.cz/clanek/ehealth-a-telemedicina-asistivni-technologie-ve-zdravotnictvi25-dil-475300>

ÚSTAV VÝZKUMU GLOBÁLNÍ ZMĚNY AV ČR, 2019. Dopady změny klimatu - Extrémní jevy. *Klimatická Změna.cz* [online] [vid. 2019-10-16]. Dostupné z: <https://www.klimatickazmena.cz/cs/vse-o-klimaticke-zmene/dopady-zmeny-klimatuextremni-jevy/> VÁGNEROVÁ, Marie, 2007. *Vývojová psychologie II.: dospělost a stáří*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-1318-5.

VOJÍŘ, Aleš, 2019. Alimenty dluží méně a méně rodičů. Průměrný dluh ale stále činí 92 tisíc korun. *Data Deník* [online]. [vid. 2019-05-16]. Dostupné z: <https://data.denik.cz/data/alimenty-dluzi-mene-a-mene-rodicu-prumerny-dluh-stale-cini-92tisic-korun-20190307.html>

ZANDLOVÁ, Markéta, 2019. Adaptace to nevyřeší aneb Sucho v Česku v době klimatické krize. *A2larm* [online]. [vid. 2019-10-16]. Dostupné z: <https://a2larm.cz/2019/07/adaptace-tonevyresi-aneb-sucho-v-cesku-v-dobe-klimaticke-krize/>

ZLÍNSKÝ KRAJ, 2018. *Podpora neziskových organizací v ZK: Dotace a finanční příspěvky pro NNO z rozpočtu Zlínského kraje v roce 2017* [online]. Zlín: Zlínský kraj [vid. 2019-0910]. Dostupné z: <https://www.kr-zlinsky.cz/podpora-neziskovych-organizaci-v-zk-cl-884.html>

Databáze:

Digitální geografická databáze 1 : 500 000: ArcČR 500 Verze 3.3 [online]. říjen 2016. ArcČR, ARCDATA PRAHA, ZÚ, ČSÚ. Dostupné z <https://www.arcdata.cz/produkty/geografickadata/arccr-500>

Veřejná databáze: Tab. 614c Obyvatelstvo podle věku, náboženské víry a pohlaví. Vygenerováno 12.09.2019 19:03:12. Praha: ČSÚ. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt-parametry&pvo=OBCR614C&pvokc=&sp=A&katalog=30719&z=T>

Interní materiály institucí: Český

statistický úřad, pobočka Zlín

Krajské ředitelství policie Zlínského kraje

Krajský úřad Zlínského kraje

Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

Seznam obrázků

<i>Obrázek 1: Vývoj počtu obyvatel Zlínského kraje v letech 2012–2017</i>	<i>12</i>
<i>Obrázek 2: Celková měna obyvatelstva krajů ČR mezi lety 2012–2017 na 1000 obyvatel</i>	<i>13</i>
<i>Obrázek 3: Porodnost/úmrtnost a kojenecká/novorozenecká úmrtnost ve Zlínském kraji za období 2012–2017</i>	<i>14</i>
<i>Obrázek 4: Živě narození ve Zlínském kraji za sledované období 2012–2017</i>	<i>14</i>
<i>Obrázek 5: Přirozená měna obyvatelstva krajů ČR mezi lety 2012–2017 na 1000 obyvatel</i>	<i>15</i>
<i>Obrázek 6: Mechanická měna obyvatelstva krajů ČR mezi lety 2012–2017 na 1000 obyvatel</i>	<i>16</i>
<i>Obrázek 7: Pohyb obyvatel a věkový profil Zlínského kraje</i>	<i>16</i>
<i>Obrázek 8: Počet obyvatel Zlínského kraje ve věkových skupinách za sledované období 2012–2017</i>	<i>17</i>
<i>Obrázek 9: Struktura obyvatelstva Zlínského kraje na základě věkových kohort</i>	<i>17</i>
<i>Obrázek 10: Vývojový trend počtu obyvatel skupiny 0–14 ve Zlínském kraji za sledované období 2012–2017</i>	<i>18</i>
<i>Obrázek 11: Vývojový trend počtu obyvatel skupiny 65+ ve Zlínském kraji za sledované období 2012–2017</i>	<i>18</i>
<i>Obrázek 12: Změna podílu obyvatel ve věku 65 a více let v krajích ČR mezi lety 2012–2017 v %</i>	<i>19</i>
<i>Obrázek 13: Analyzované prvky kvality života rodin a seniorů v kraji</i>	<i>20</i>
<i>Obrázek 14: Oblasti kraje s překročenými imisními limity pro ochranu zdraví bez zahrnutí přízemního ozonu, 2017.</i>	<i>22</i>
<i>Obrázek 15: Přehled bytové výstavby ve Zlínském kraji za sledované období 2012–2017</i>	<i>24</i>
<i>Obrázek 16: Index dostupnosti bydlení v krajích</i>	<i>25</i>
<i>Obrázek 17: Index návratnosti bydlení v krajích</i>	<i>25</i>
<i>Obrázek 18: Podíl vybraných nákladů na celkových nákladech na bydlení ve Zlínském kraji v letech 2012–2017</i>	<i>26</i>
<i>Obrázek 19: Vývoj oblasti informačních technologií ve ZLK za sledované období 2012–2016</i>	<i>26</i>
<i>Obrázek 20: Podíl osob s maturitou/diplomem z VŠ/VOŠ ve ZLK za sledované období 2012–2017</i>	<i>30</i>
<i>Obrázek 21: Vývoj počtu dětí s diagnózou poruchy chování v základním školství v krajích ČR</i>	<i>32</i>
<i>Obrázek 22: Vývoj naděje na dožití ve Zlínském kraji v letech 2012–2017</i>	<i>33</i>
<i>Obrázek 23: Průměrná spotřeba zdravotní péče na jednoho pojištěnce podle krajů po zohlednění pohlaví, věku a</i>	

<i>chronických onemocnění (provedená na datech za období 2011 a 2012)</i>	34
<i>Obrázek 24: Počet lékařů na 1000 obyvatel v krajích ČR k roku 2017</i>	35
<i>Obrázek 25: Počet domácností a průměrný počet členů v domácnosti ve Zlínském kraji v letech 2012–2017</i>	40
<i>Obrázek 26: Zastoupení rodin dle počtu členů domácnosti ve Zlínském kraji a v ČR v letech 2013–2017</i>	40
<i>Obrázek 27: Přehled počtu sňatků a rozvodů ve Zlínském kraji za období 2012–2017</i>	41
<i>Obrázek 28: Zastoupení rodin dle počtu vyživovaných dětí do 12 let ve Zlínském kraji a v ČR v letech 2013–2017</i>	41
<i>Obrázek 29: Srovnání zastoupení rodin ve Zlínském kraji a v ČR dle typu domácnosti v letech 2013–2017</i>	42
<i>Obrázek 30: Vývojový trend dětí narozených mimo manželství ve Zlínském kraji za sledované období 2012–2017</i>	43
<i>Obrázek 31: Přehled věrovyznání ve Zlínském kraji v roce 2011</i>	44
<i>Obrázek 32: Přehled lůžek v domovech pro seniory ve Zlínském kraji za sledované období 2012–2017</i>	48
<i>Obrázek 33: Výdaje na soc. zabezpečení v letech 2012–2017</i>	51
<i>Obrázek 34: Přehled trestních činů ve Zlínském kraji za období 2012–2017</i>	52
<i>Obrázek 35: Přehled nehodovosti ve Zlínském kraji na tisíc obyvatel za sledované období 2012–2016</i>	54
<i>Obrázek 36: Počet zaměstnaných s místem pracoviště ve Zlínském kraji dle sektoru zaměstnání v letech 2012–2017</i>	56
<i>Obrázek 37: Porovnání podílu zaměstnaných ve Zlínském kraji a v ČR dle sektoru zaměstnání v letech 2012–2017</i>	57
<i>Obrázek 38: Přehled nezaměstnanosti ve ZLK za období 2012–2017</i>	58
<i>Obrázek 39: Zaměstnanost mužů a žen ve Zlínském kraji v letech 2012–2017</i>	59
<i>Obrázek 40: Struktura uchazečů o zaměstnání ve Zlínském kraji za období 2012–2017</i>	60
<i>Obrázek 41: Peněžní příjmy domácností ve Zlínském kraji za období 2012–2017</i>	60
<i>Obrázek 42: Medián mezd v krajích ČR k prosinci 2017 v Kč</i>	61
<i>Obrázek 43: Průměrná výše plného starobního důchodu sólo v krajích ČR k prosinci 2017 v Kč</i>	62
<i>Obrázek 44: Starobní důchody ve Zlínském kraji v letech 2012–2017</i>	62
<i>Obrázek 45: Celkové vdovské a vdovecké důchody ve Zlínském kraji v letech 2012–2017</i>	63
<i>Obrázek 46: Rozpad cílů na opatření a aktivity</i>	76

Seznam tabulek

<i>Tabulka 1 Analýza silných a slabých stránek života na území ZK z pohledu rodin a seniorů</i>	4
<i>Tabulka 2 Analýza příležitostí a hrozeb s dopadem na kvalitu života v ZK z pohledu rodin a seniorů</i>	6
<i>Tabulka 3 Vybrané ukazatele související s péstounskou péčí ve Zlínském kraji v letech 2012–2018</i>	49
<i>Tabulka 4 Hospodařící domácnosti seniorů*) jednotlivců podle věku, rodinného stavu a způsobu bydlení</i>	51
<i>Tabulka 5 Vybrané ukazatele týkající se života rodin ve Zlínském kraji v letech 2012–2018</i>	57
<i>Tabulka 6 Trestná činnost dětí a mladistvých ve Zlínském kraji v letech 2012–2018</i>	57
<i>Tabulka 7 Dotace a finanční příspěvky pro NNO z rozpočtu Zlínského kraje v roce 2017</i>	70
<i>Tabulka 8 Analýza silných a slabých stránek života v kraji z pohledu rodin s dětmi</i>	74
<i>Tabulka 9 Analýza příležitostí a hrozeb, které mají či mohou mít dopad na kvalitu života v kraji, z pohledu rodin</i>	75
<i>Tabulka 10 Analýza silných a slabých stránek života v kraji z pohledu seniorů</i>	76
<i>Tabulka 11 Analýza příležitostí a hrozeb, které mají či mohou mít dopad na kvalitu života v kraji, z pohledu seniorů</i>	78

